

دانشگاه علوم پزشکی
تهران

دین و زندگی (۳)

رشته‌های علوم تجربی – ریاضی و فیزیک – فنی و حرفه‌ای – کار دانش

پایه دوازدهم

دوره دوم متوسطه

باسم‌ تعالیٰ

جزوه سوالات درس به درس دین و زندگی (۳)، پایه دوازدهم، بر اساس چاپ ۹۷

طرآج: قاسم مندوانی، دبیر معارف اسلامی استان خوزستان، شهرستان شادگان

ردیف	دسته	درسن اول: «ستن پوش»
۱	۱۳	هر کدام از ما بر اساس «.....» خدا را در می‌باییم و حضورش را درک می‌کنیم. پاسخ: «فطرت خوبش»
۲	۱۳	ما بر اساس فطرت [الله] خوبش، می‌دانیم که در جگونه جهانی زندگی می‌کنیم؟ پاسخ: در جهانی زندگی می‌کنیم که، آفریننده‌ای «حکیم» آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات و مخلوقات مدد می‌رساند.
۳	۱۳	آیا شناخت اوگیه از جهانی که در آن زندگی می‌کنیم، کافی است؟ توضیح دهید. پاسخ: خیر، با وجود این شناخت اوگیه و فطری، قرآن کریم؛ ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند و راه‌های گوناگونی برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد. یکی از این راه‌ها، تفکر درباره نیازمند بودن جهان در پیداپیش خود، به آفریننده و خالق است.
۴	۱۳	اگر به خودمان نظر گنیم، خود را «پدیده» می‌باییم یا «پدیدار»؟ توضیح دهید. پاسخ: خود را «پدیده‌ای» می‌باییم که وجود و هستی مان از خودمان نیست. اگر در اشیای پیرامون خود نیز تأمل کنیم، آن‌ها را همین گونه می‌بینیم؛ حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را پدیده‌هایی می‌باییم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.
۵	۱۳	پدیده‌ها – که وجودشان از خودشان نیست – برای موجود شدن، نیازمند به چه کسی هستند؟ بنویسید. پاسخ: نیازمند به پدیدآورنده‌ای (پدیداری) هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد؛ همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد. «عبدالرحمان جامی» این معنا را در دو بیت چینی بیان می‌کند: ذات نایافته از هستی، بخش چون تواند که بود هستی بخش خشک ابری که بود ز آب تپه ناید از وی صفت آب دهی
۶	۷	دو آفرینش، یک موجود فقط در چه صورتی در «وجود خود» نیازمند به دیگری نیست؟ بنویسید. پاسخ: فقط در صورتی که «خودش ذاتاً موجود باشد» در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدید آورنده نخواهد داشت؛ زیرا همواره بوده است و خواهد بود.
۷	۷	ما و همه پدیده‌های جهان در پدید آمدن و هست شدن خود، به چه کسی نیازمند و محتاجیم؟ پاسخ: به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمۀ هستی باشد. این موجود برتر و متعالی «خدا» نامیده می‌شود.
۸	۹	آیا رابطه «جهان» با «خدا» مانند رابطه «بنّا» با «مسجد» است؟ توضیح دهید. پاسخ: اگر اندکی دقت کنیم، در می‌باییم که یک تقاضا بنیادین میان این دو رابطه وجود دارد. مسجد، از مصالح ساختمانی مانند خاک، سنگ، گچ، چوب، کاشی و... تشکیل شده که هیچ کدام از آن‌ها را بنّا به وجود نیاورده است. هر یک از این مصالح نیز خواصی دارند که بنّا آن را ایجاد نمی‌کند. بنّا، نه چسبندگی گچ را ایجاد می‌کند و نه ساختی و استحکام سنگ را. به عبارت دیگر؛ بنّا، نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را. کار بنّا، فقط جایه‌جا کردن مواد و چیزی آن‌ها

	است. اما خداوند، خالق سنگ، گچ، چوب و خواص آن‌ها و حتی خالق خود بُنَّا است. بر این اساس وجود و هستی بُنَّا و نیز وجود مصالح و خواص آن‌ها، همه وابسته به خداست و خداوند هر لحظه اراده کند. آن‌ها را از بین می‌برده و ساختمان متلاشی می‌گردند. به همین جهت، جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیاز‌مند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.	
۱۰	دو مقام مثال؛ رابطه «خداوند» با «جهان»، تا حدی شبیه کدام نوع رابطه است؟ بنویسید. پاسخ: رابطه «موقد» با «جريان برق» است؛ همین که «مولد» متوقف شود، «جريان برق» هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.	۹
۱۰	تفاقوت مسجد و ساختمان را با پدیده‌ها و موجودات در مرحله پیدایش مقایسه نمایید. پاسخ: مسجد و ساختمان با ساخته شدن، از بُنَّا، بُنَّیاز می‌شوند اما پدیده‌ها و موجودات چنین نیستند و پس از پیدایش نیز همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیاز‌مند هستند. از این رو دائمًا با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می‌کنند.	۱۰
۱۱	تفاقوت انسان‌های «ناآگاه» و انسان‌های «آگاه» نسبت به نیازهای دائمی به خداوند را بنویسید. پاسخ: انسان‌های «ناآگاه» نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند، «بِيْ تَوْجِهِ آنَّد» اما انسان‌های «آگاه»، دائمًا سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیاز مند عنایات پیوسته او می‌دانند.	۱۱
۱۱	هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، چه نتایجی در پی خواهد داشت؟ پاسخ: نیاز به خدا را بیشتر احساس و عجز و بندگی خود را به او، بیشتر ابراز می‌کند. افزایش خودشناسی — در کم بیشتر فقر و نیاز — افزایش عبودیت و بندگی خداوند	۱۲
۱۱	«بِيَامِبِرْ گَرامِيْ مَلَهْ» با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هی، لطف و رحمت خاصش را از او تکریر و او را به حال خود و اکذار نکند. «کدام گزینه، وافق مطلب است؟ الف) اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةِ عَيْنٍ أَبِداً ☒ ب) اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ☐ ج) يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفَقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْخَمِيدُ ☐ د) يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَانٍ ☐	۱۳
۱۱	قرآن‌کریم، رابطه میان «خداوند» و «جهان هستی» را با چه کلمه‌ای بیان می‌کند؟ بنویسید. پاسخ: با کلمه‌ای بیان می‌کند که در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید! اما پس از تفکر دقیق، به معنای آن پی می‌بریم؛ قرآن‌کریم می‌فرماید: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ؛ خداوند، نور آسمان‌ها و زمین است». ما با نور خورشید، نور لامب و انواع نورهای دیگر آشنا هستیم و می‌دانیم که خداوند از نورهایی نیست که از اجسام ناشی می‌شوند، یعنی منشأ مادی دارند.	۱۴
۱۱	«نور» چیست؟ بنویسید. پاسخ: آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر نیز می‌شود. نورهای معمولی هم این خاصیت را دارند که خودشان آشکار هستند و سبب آشکار شدن اشیای دیگر می‌شوند.	۱۵
۱۱	«نور بودن خداوند» به چه معناست؟ پاسخ: خداوند، «نور هستی» است. یعنی تمام موجودات «وجود» خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند. در واقع، هر موجودی در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.	۱۶

۱۱	«آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرفتند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.» اگر از ما سؤال شود، کدام بیت مؤید مطلب بالاست، باید پگوییم: تمامی ایات <u>به جز بیت</u> ☐ به هر چیزی که دید، اول خدا دید ☒ لطف تو ناگفته ما می‌شند ☐ به دریا بنگرم دریا تو بینم ☐ نشان از قامت رعنای تو بینم ☐ د) به هر جا بنگرم کوه و در و دشت	۱۷
۱۲	این که انسان بتواند با هر چیزی خدا را بینند، چگونه قابل دسترسی و تحقق است؟ بنویسید. پاسخ: این که انسان بتواند با هر چیزی خدا را بینند، معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست، مشکل به نظر می‌آید، اما هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای فوجوانان و جوانان که «باکی و صفائی قلب» دارند. اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی را به ما خواهد چشاند.	۱۸
۱۳	موضوعاتی که می‌خواهیم درباره آن‌ها شناخت پیدا کنیم، چند دسته‌اند؟ آن‌ها را بنویسید. پاسخ: دسته اول موضوعاتی هستند که در «محدوده شناخت» ما قرار می‌گیرند، مانند گیاهان، حیوان‌ها، ستارگان و کهکشان‌ها؛ حتی کهکشان‌های بسیار دور هم ممکن است روزی مورد شناسایی واقع شوند و انسان بتواند ماهیت و ذات آن‌ها را شناسایی کند. در حقیقت، ذهن ما توان و گنجایش فهم جیستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد؛ زیرا همه آن‌ها اموری «محدود» هستند. دسته دوم موضوعاتی هستند که «نامحدودند» و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد؛ زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است.	۱۹
۱۴	آیا می‌توان به ذات خداوند پی بود و چیستی او را مشخص کرد؟ توضیح دهید. پاسخ: ذات خداوند از موضوعات دسته دوم در شناخت قرار می‌گیرد، یعنی ذات خداوند، از موضوعات «نامحدود» است که ذهن ما گنجایش درک آن را ندارد، به عبارت دیگر، لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است، در حالی که ذهن ما توانایی احاطه و دسترسی بر ذات و چیستی خداوند را ندارد. [به دلیل محدود بودن ذهن خود، <u>نمی‌توانیم</u> ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودش را دریابیم.]	۲۰
۱۵	چرا ذهن <u>نمی‌تواند</u> به حقیقت خداوند احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید؟ بنویسید. پاسخ: زیرا خداوند، حقیقتی «نامحدود» دارد؛ به عبارت دیگر، به دلیل محدود بودن ذهن خود، <u>نمی‌توانیم</u> ذات خدای نامحدود را تصور و چگونگی وجودش را دریابیم.	۲۱
۱۶	دو بیان برای حدیث پیغمبر اکرم(ص) که در آن می‌فرماید: «نَكَرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا نَكَرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ» بنویسید. پاسخ: (۱) ما می‌توانیم به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات و اسماء او را بشناسیم. (۲) <u>ما نمی‌توانیم</u> ذات و چیستی خداوند را به دلیل محدود بودن ذهن خود، تصور کنیم.	۲۲

باسم‌ تعالیٰ

جزوه سوالات درس به درس دین و زندگی (۳)، پایه دوازدهم، بر اساس چاپ ۹۷

ظریح: قاسم مندوانی، دبیر معارف اسلامی استان خوزستان، شهرستان شادگان

ردیف	درس دومه: «یکانه بی همتا»	ردیف				
۱۸	به سوالات زیر پاسخ دهید: * مهم‌ترین اعتقاد دینی، چیست؟ پاسخ: «توحید و یکتایبرستی» * دین توحید و کتاب توحید به ترتیب، و است. پاسخ: «اسلام»-«قرآن» * در اسلام بدین اعتقاد به کدام اصل، هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد؟ پاسخ: «توحید» * سرلوحة دعوت همه پیامبران، کدام اصل از اصول دین بوده است؟ پاسخ: «توحید» * قرآن کریم اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی مؤمنان را بوردار اصل «.....» قرار داده است. پاسخ: «توحید» * کدام اصل از اصول دین، مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین حضور دارد و به آن حیات و معنا می‌بخشد؟ پاسخ: «توحید»	۱				
۲۰	«توحید» به معنای «اعتقاد به خدای یکانه است»؛ یعنی چه؟ پاسخ: یعنی، «خدا» بی‌همتاست و شریکی ندارد.	۲				
۲۰	رسول خدا (ص) از همان آغاز رسالت خود از مشرکان متوجه خواست با گفتن کدام جمله، دست از شرک و بت پرستی بردازند و به چه چیزی ایمان آورند؟ پاسخ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»- «خدای یکانه».	۳				
۲۰	با گفتن عبارت «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» قوسم افراد، چه نتایجی حاصل می‌شود؟ پاسخ: ۱) تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود. ۲) دفاع از حقوق این فرد، بر دیگر مسلمانان واجب می‌گشت. ۳) در زمرة برادران و خواهران دینی قرار می‌گرفت.	۴				
۲۰	آیا جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» فقط یک شعار است؟ با ذکر مثال توضیح دهید. پاسخ: «خیر»، فقط یک شعار نبود؛ بلکه التزام به آن همه زندگی فرد تازه مسلمان را در وابطه با خدا، خوبشتن، خاتواده، اجتماع و دیگر مخلوقات تغییر می‌داد. به عنوان مثال، جعفر بن ابی طالب (ع) در حضور نجاشی- پادشاه حبشه- این تغییر وضعیت را توصیف کرد.	۵				
۲۰	جعفر بن ابی طالب (ع) در حضور نجاشی- پادشاه حبشه- چگونه «قفسیر وضعیت» مردم عربستان را توصیف کرد؟ بنویسید <table border="1" data-bbox="338 1472 1361 1767"> <tr> <td data-bbox="338 1472 1183 1566">قومی بودیم؛ جاهل، بُت می‌پرستیدیم، مُردار می‌خوردیم، مرتكب زشتی‌ها می‌شدیم، پیوند خوبی‌شاندی را قطع می‌کردیم، بی‌پناه را پناه نمی‌دادیم وقوی، ضعیف را می‌بلعید!</td> <td data-bbox="1183 1472 1361 1566">قبل از اسلام</td> </tr> <tr> <td data-bbox="338 1566 1183 1767">پیامبر، مارا به خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم و آن چه را که خود و پدرانمان می‌پرستیدیم، کنار بگذاریم، چیزی را شریک او قرار ندهیم، او ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت‌داری و نیکی نسبت به خوبشان و همسایگان دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ نهی کرد و دستور داد نماز را به پا داریم، زکات پردازیم و ماه رمضان را روزه بگیریم، مانیز او را تصدیق کرده و به او ایمان آوردهیم و از او پیروی کردیم.</td> <td data-bbox="1183 1566 1361 1767">بعد از اسلام</td> </tr> </table>	قومی بودیم؛ جاهل، بُت می‌پرستیدیم، مُردار می‌خوردیم، مرتكب زشتی‌ها می‌شدیم، پیوند خوبی‌شاندی را قطع می‌کردیم، بی‌پناه را پناه نمی‌دادیم وقوی، ضعیف را می‌بلعید!	قبل از اسلام	پیامبر، مارا به خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم و آن چه را که خود و پدرانمان می‌پرستیدیم، کنار بگذاریم، چیزی را شریک او قرار ندهیم، او ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت‌داری و نیکی نسبت به خوبشان و همسایگان دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ نهی کرد و دستور داد نماز را به پا داریم، زکات پردازیم و ماه رمضان را روزه بگیریم، مانیز او را تصدیق کرده و به او ایمان آوردهیم و از او پیروی کردیم.	بعد از اسلام	۶
قومی بودیم؛ جاهل، بُت می‌پرستیدیم، مُردار می‌خوردیم، مرتكب زشتی‌ها می‌شدیم، پیوند خوبی‌شاندی را قطع می‌کردیم، بی‌پناه را پناه نمی‌دادیم وقوی، ضعیف را می‌بلعید!	قبل از اسلام					
پیامبر، مارا به خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم و آن چه را که خود و پدرانمان می‌پرستیدیم، کنار بگذاریم، چیزی را شریک او قرار ندهیم، او ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت‌داری و نیکی نسبت به خوبشان و همسایگان دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ نهی کرد و دستور داد نماز را به پا داریم، زکات پردازیم و ماه رمضان را روزه بگیریم، مانیز او را تصدیق کرده و به او ایمان آوردهیم و از او پیروی کردیم.	بعد از اسلام					

۲۰	توحید و یگانگی خداوند مراتبی دارد، چهار مورد را بنویسید. پاسخ: ۱- توحید در خالقیت ۲- توحید در مالکیت ۳- توحید در ولایت ۴- توحید در رویتیت	۷
۲۰	از مراتب توحید «توحید در خالقیت» را توضیح دهید. پاسخ: عبارت از این است که معتقد باشیم؛ «خداوند، تنها مبدأ و خالق جهان است»، «موجودات، همه مخلوق او هستند» و «در کار آفرینش شریک و همتای ندارد». آیه شریفه: «اللَّهُ خالقٌ كُلُّ شَيْءٍ...» میین این مطلب است.	۸
۲۰ ۹ ۲۱	چرا خداوند، تنها خالق جهان است؟ (چرا تصور چند خدایی صحیح نیست و خدای واحد، آفریننده جهان است؟) پاسخ: این تصور که چند خدا وجود دارد و هر کدام خالق بخشی از جهان اند یا با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده اند، به معنای آن است که هر کدام از آن ها «محدود» و «تفاصل» هستند و به تنها یعنی <u>نمی توانند</u> کل جهان را خلق کنند. همچنین به معنای آن است که هر یک از خدایان مذکور کمالات را <u>ندارد</u> که دیگری آن کمالات را <u>ندارد</u> و گرته عنین همدیگر می شوند و دیگر چند خدا <u>نیستند</u> . چنین خدایان ناقصی، خود، نیازمند هستند و هریک از آن ها به خالق کامل و بی نیازی احتیاج دارد که نیازش را بوطرف نماید. پس، تصور چند خدایی صحیح نیست و خدای واحد، آفریننده جهان است.	۹
۲۱	از مراتب توحید «توحید در مالکیت» را توضیح دهید. پاسخ: هر کس که چیزی را پدید می اورد، «مالک» آن است. از آن جا که خداوند، تنها خالق و پدیدآورنده جهان است، پس، تنها «مالک» آن نیز هست. آیه شریفه: «فَلِإِلَهٌ مَّا لِكَ الْمُلْكُ تُؤْتَى الْمُلْكُ مَنْ تَشَاءَ...» میین این مطلب است.	۱۰
۲۱ ۹ ۲۲	از مراتب توحید «توحید در ولایت» را توضیح دهید. پاسخ: هر کس «مالک» چیزی باشد، حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد اما دیگران بدون اجازه وی، <u>نمی توانند</u> در آن تصرف یا از آن استفاده کنند. به این حق تصرف، «ولایت» و «سربرستی» می گویند. آیه شریفه: «...مَا لَهُمْ مَنْ دُونَهُ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشَرِّكُ فِي حَكْمِهِ أَحَدًا» مؤنث این مطلب است. از آن جا که خداوند، تنها «مالک» جهان است، تنها «ولی» و «سربرست» آن نیز هست و مخلوقات، جز به إذن و اجازه او <u>نمی توانند</u> در جهان تصرف کنند. چنین إذنی به معنی واگذاری ولایت خداوند به دیگری نیست.	۱۱
۲۲	اگر خداوند ولایتی به شخصی بدهد، به چه معناست؟ توضیح دهید. پاسخ: بدین معناست که خداوند، آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است. اگر خداوند، پیامبر اکرم(ص) را ولی انسان ها معرفی می کند، بدین معناست که ایشان را «واسطه ولایت خود» و «وساننده فرمان هایش» قرار داده است.	۱۲
۲۲	از مراتب توحید «توحید در رویتیت» را توضیح دهید. پاسخ: «رب»، به معنای «مالک» و «صاحب اختیاری» است که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست. هر کس که خالق، مالک و ولی چیزی باشد می تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد. از آن جا که خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است، تنها رب هستی (وجود) نیز می باشد. اوست که جهان را «اداره» می کند و آن را به سوی مقصدی که برایش معین فرموده، هدایت می نماید و به پیش می برد.	۱۳

۱۴	آیا توحید در رویت بدین معناست که موجودات - به خصوص انسان - قدرت تدبیر ندارد؟ توضیح دهد.													
۲۲	پاسخ: «خیر» - باغانی که زحمت می‌کشد و به پرورش درختان اقدام می‌کند، رشد این درختان نتیجه تدبیر است. بلکه، توحید در رویت بدین معناست که این با غبان و تدبیرش همه از آن خدا و تحت تدبیر او بیند. کشاورز وقتی خود را با دیگران، یعنی کسانی که در کشت زمین او دخالتی نداشته‌اند، مقایسه می‌کند می‌بیند که این زراعت حاصل دسترنج خودش است، اما وقتی رابطه خود را با خدا بررسی می‌کند، می‌بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خدادست و کشت و زرع او بر اساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده رشد کرده و محصول داده است. در نتیجه، در می‌باید که زارع حقیقی و پرورش دهنده اصلی زراعت او خدادست و باید شکر گزار او باشد. آیه شریفه: «فَلَمَّا أَغْيَرَ اللَّهُ أَبْغَى رِبَّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...» مؤید این مطلب است.	۱۴												
۱۵	به سوالات زیر پاسخ گوشه دهد: * شرک به چه معناست؟ پاسخ: به معنای «شریک قرار دادن برای خدا» است. * هر کس که معتقد خداوند شریک دارد، به حساب می‌آید. پاسخ: «مشرك». * شرک مانند توحید، در جاتی دارد. درست <u>نادرست</u>	۱۵												
۱۶	اگر کسی معتقد باشد که این جهان را «جند خالق» آفریده‌اند، گرفتار چه نوع شرکی شده است؟ پاسخ: «شرک در خالقیست».	۱۶												
۱۷	جدول زیر که درباره مراتب شرک است را کمل نمایید: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: center; padding: 5px;">۱۷</td> <td style="width: 10%; text-align: center; padding: 5px;">شرک در خالقیست</td> <td style="width: 10%; text-align: center; padding: 5px;">اگر کسی معتقد باشد که این جهان را «جند خالق» آفریده‌اند، گرفتار «شرک در خالقیست» شده است.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">۲۳</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">شرک در مالکیت</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">عبارت است از، اعتقاد به این که علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک «بعشی» از جهان هستند. اگر کسی معتقد به شرک در «خالقیست» باشد، معتقد به شرک در «مالکیت» نیز خواهد بود.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">۲۳</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">شرک در ولایت</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">عبارت است از، اعتقاد به این که علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را بر عهده دارند و «خودشان، حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند».</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">۲۴</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">شرک در رویت</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">عبارت است از، اعتقاد به این که علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که «قدیمی امور موجودات را بر عهده دارند». اگر کسی در کنار رویت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند و گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند، گرفتار «شرک در رویت» شده است.</td> </tr> </table>	۱۷	شرک در خالقیست	اگر کسی معتقد باشد که این جهان را «جند خالق» آفریده‌اند، گرفتار «شرک در خالقیست» شده است.	۲۳	شرک در مالکیت	عبارت است از، اعتقاد به این که علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک «بعشی» از جهان هستند. اگر کسی معتقد به شرک در «خالقیست» باشد، معتقد به شرک در «مالکیت» نیز خواهد بود.	۲۳	شرک در ولایت	عبارت است از، اعتقاد به این که علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را بر عهده دارند و «خودشان، حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند».	۲۴	شرک در رویت	عبارت است از، اعتقاد به این که علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که «قدیمی امور موجودات را بر عهده دارند». اگر کسی در کنار رویت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند و گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند، گرفتار «شرک در رویت» شده است.	۱۷
۱۷	شرک در خالقیست	اگر کسی معتقد باشد که این جهان را «جند خالق» آفریده‌اند، گرفتار «شرک در خالقیست» شده است.												
۲۳	شرک در مالکیت	عبارت است از، اعتقاد به این که علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک «بعشی» از جهان هستند. اگر کسی معتقد به شرک در «خالقیست» باشد، معتقد به شرک در «مالکیت» نیز خواهد بود.												
۲۳	شرک در ولایت	عبارت است از، اعتقاد به این که علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را بر عهده دارند و «خودشان، حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند».												
۲۴	شرک در رویت	عبارت است از، اعتقاد به این که علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که «قدیمی امور موجودات را بر عهده دارند». اگر کسی در کنار رویت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند و گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند، گرفتار «شرک در رویت» شده است.												
۱۸	اگر سوالات زیر از ما پرسیده شود، چه پاسخی باید به آن‌ها بدهیم؟ هر ز توحید و شرک کجاست؟ آیا اگر کسی پزشک را وسیله درمان و بیوبود بیماری بداند، مشرك است؟ آیا اگر کسی از غیر خدا در خواست گمک کند، گرفتار شرک شده است؟ آیا اگر کسی دعا را وسیله جلب مغافرت الهی و صدقه را وسیله دفع بلا بداند، مشرك است؟ و بالاخره، آیا توسل به پیامبران و معمومین (علیهم السلام) شرک به حساب می‌آید؟ پاسخ: می‌گوییم؛ اولاً خداوند «رابطه علیت» را میان پدیده‌های جهان حاکم کرده است. آتش، موجب گرما و روشی و دارو، سبب شفا و بهبودی است. پزشک، وسیله درمان؛ معمار، بنای ساختمان و معلم نیز وسیله تعلیم و تربیت است. در امور «معنوی» نیز همین گونه است. «دعا»، سبب مغافرت و آمرزش؛ «صدقه»، موجب دفع بلا و «صله رحم»، موجب افزایش طول عمر است. ثانیاً همان‌گونه که در خواست از پزشک برای درمان بیمار با توحید منافاتی <u>ندارد</u>، در خواست از اولیای الهی برای اجابت خواسته‌ها نیز منافاتی با توحید <u>ندارد</u>.	۱۸												

۱۹		آیا اگر کسی از غیر خدا (مثلاً معلم یا پزشک) درخواست کمک کند، گرفتار شرک شده است؟ توضیح دهید.
۲۴		پاسخ: «خیر» - همه روابط موجود در میان مخلوقات جهان، توسط خداوند طراحی شده و به اذن و اراده او صورت می‌گیرد. بنابراین، کسی که برای آموختن، نزد معلم می‌رود یا برای درمان به پزشک مراجعه می‌کند، <u>نه تنها معلم و پزشک را</u> شریک خداوند قرار نداده، بلکه به «قانون الهی» عمل کرده است.
۲۰		آیا درخواست کمک از پزشک و اولیای الهی برای اجابت خواسته‌ها منافاتی با توحید دارد؟ توضیح دهید.
۲۴		پاسخ: «خیر» - زیرا پزشک به واسطه استفاده از اسباب «عادی» و اولیای الهی به واسطه اسباب «غیرعادی» و با اذن خداوند این کار را انجام می‌دهند.
۲۱		عقیده به توائی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (علیهم السلام) در بروآوردن حاجات انسان (مانند شفادادن) چه زمانی موجب «شرک» می‌شود و چه زمانی «عین توحید» است؟ پاسخ: وقتی که این توائی را از «خود آنها» و «مستقل از خدا» بدانیم. اما اگر این توائی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیاء از خداوند و به إذن خدا بدانیم، عین توحید است و از این جهت مانند اثر شفا بخشی داروست که خداوند به آن بخشیده است.
۲۲		آیا توائی کمک رساندن پیامبر اکرم (ص) و اولیای الهی (علیهم السلام) به دیگران، تنها به زمان حیات ذیوی آن‌ها اختصاص دارد؟ پاسخ: «خیر» - بلکه، پس از رحلت ایشان نیز استمرار دارد. به عبارت دیگر، روح مطهر ایشان پس از رحلت زنده است و می‌تواند به انسان‌ها یاری برساند.
۲۳		اگر ما از رسول خدا (ص) چیزی درخواست کنیم، درخواست از «.....» <u>فیست</u> بلکه از حقیقت «.....» و «.....» ایشان است. پاسخ: «جسمشان»، «روحانی» و «معنوی».
۲۴		آیا اگر کسی از پدر و مادرش و یا هر مؤمنی بخواهد که برای سعادتمندی او دعا کند، چنین درخواستی شرک آنود است؟ پاسخ: هیچ گروهی از مسلمانان، غیر از جریانی که امروزه به «تکفیری‌ها» مشهور شده، چنین درخواستی را شرک آنود نمی‌دانند. «جریان تکفیری» در سال‌های اخیر، برحی از جوامع و کشورهای اسلامی را گرفتار خود کرده است. پیروان این جریان فکری خشک و غیرعقلانی با تفکر غلطی که درباره «توحید» و «شرک» دارند، هر مسلمانی را که مانند آن‌ها نمی‌اندیشند، «مشرک» و «کافر» می‌خوانند و گاه کشتن او را «واجب» می‌شمارند.
۲۵		کدام جریان، بزرگترین ضربه را به اسلام وارد کرد و سبب تنفس برشی از مردم جهان از اسلام شد؟ پیروان این گروه چه اعتقاداتی دارند؟ پاسخ: «جریان تکفیری» - ۱) توسط به پیامبران و معصومین، «شرک» است. ۲) طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای این که خدا انسان را ببخشد، «شرک» است. ۳) معتقدند این گونه افراد، «کافر» هستند و مسلمان محسوب نمی‌شوند.
۲۶		دو نمونه از قوست که در قرآن کریم ذکر شده است و بنویسید. پاسخ: ۱- قرآن کریم نقل می‌کند که «فرزندان یعقوب» از پدرشان درخواست کردند که برای آن‌ها طلب امرازش کند و حضرت یعقوب(ع) نیز به آنان وعده دعا داد. ۲- قرآن کریم بیان می‌کند استغفار پیامبر(ص) در حق «منافقان» <u>مؤثر نیست</u> ، اما در مورد دیگران مؤثر است.
۲۷		دو قوییخ درباره درخواست دعای مسلمانان از پیامبر(ص) در زمان حیات و پس از رحلت ایشان، چه آمده است؟ بنویسید. پاسخ: در زمان حیات ایشان، برای درخواست دعا نزد آن حضرت می‌آمدند. پس از رحلت ایشان نیز، در کنار قبرشان می‌رفتند یا از دور درخواست خود را مطرح می‌کردند.

باسم‌ تعالیٰ

جزوه سوالات درس به درس دین و زندگی (۳)، پایه دوازدهم، بر اساس چاپ ۹۷

طرآج: قاسم مندوانی، دبیر معارف اسلامی استان خوزستان، شهرستان شادگان

ردیف	دستور	درس سوم: توحید و سیک زندگی
۱	۳۰	هر سیکی از زندگی ما، ریشه دو چه چیزهایی دارد و از چه چیزی سرچشمه می‌گیرد؟ پاسخ: ریشه در «اندیشه‌های خاصی» دارد و از «جهان بینی ویژه‌ای» سرچشمه می‌گیرد.
۲	۳۰	شناخت ریشه اندیشه‌های خاص که از جهان بینی ویژه‌ای سرچشمه می‌گیرد، چه کمکی به ما می‌کند؟ پاسخ: به «تصمیم‌گیری درست ما» کمک فراوان می‌کند.
۳	۳۰	زندگی توحیدی، شیوه‌ای از زندگی است که ریشه در «..... دارد. پاسخ: «جهان بینی توحیدی» مهم‌ترین عامل در تعیین هدفها و فتارهای هر فرد، کدام است؟ توضیح دهد. پاسخ: «افکار و اعتقادات آن فرد»- مثلاً اگر کسی پذیرفت و ایمان پیدا کرد که سعادت بشر در کسب ثروت است و انسان فقط با لذت‌های ماذی خوشبخت می‌شود، به طور طبیعی، زندگی خود را صرف رسیدن به همین هدف می‌کند. با اگر کسی چنین اندیشد و واقعاً معتقد شد که آگاهی و دانش، بزرگ‌ترین کمال انسان است و هیچ امر دیگری با آن قابل مقایسه نیست، عمر خود را به کسب علم خواهد گذراند و در همین راه سعی و تلاش خواهد کرد. پس، هر فردی متناسب با «اعتقادات خوبش»، مسیر زندگی خود را انتخاب و بر همان اساس رفتار خواهد کرد.
۴	۳۱	انسانی که خداوند را به عنوان تنها خالق جهان پذیرفته است و ایمان دارد که او پیور و دکار هستی است، چگونه رفتاری خواهد داشت و چگونه زندگی‌ای برای خود تنظیم خواهد نمود؟ پاسخ: رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و یک زندگی «وحیدی» برای خود تنظیم خواهد نمود.
۵	۳۱	کدام آیه، بیانگر «بازتاب توحید در زندگی فرد» است؟ پاسخ: «إِنَّ اللَّهَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ».
۶	۳۲	از آن جا که ایمان همه افراد یکسان نیست و دارای شدت و ضعف است، میزان این تأثیرگذاری به چه چیزهایی بستگی دارد؟ پاسخ: به «درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی» دارد. یعنی هر چه ایمان فرد قوی تر باشد، تأثیر عملی آن در زندگی بیش تر و هر چه ضعیف‌تر باشد، تأثیر آن کم تر خواهد بود. با این معیار، هر کس می‌تواند درجه ایمان خود و تأثیر آن را در زندگی خویش برسی کند.
۷	۳۲	کسی که بندۀ خداست و او را می‌پرستد، چه ویژگی‌هایی دارد؟ پاسخ: ۱- در برابر خدا، خاضع و خاشع است. ۲- خدا را محبوب و معبد خود می‌داند. ۳- بر آستان خدا نماز می‌گزارد و به درگاه او دعا می‌کند. ۴- چهت زندگی خود را خدا قرار می‌دهد. ۵- چنین انسانی در مسیر توحید گام پرداشته و به «توحید عملی» رسیده است.
۸	۳۲	«توحید عملی» دارای چند بعد است؟ آن‌ها را بنویسید. پاسخ: «دو بعد»، «فردی» و «اجتماعی».
۹		

۳۲	بعد فردی توحید عملی و ثمرات آن را بنویسید.	۱۰
پاسخ: هر کسی در زندگی خود از «فرمان‌های خدا اطاعت کند»، به «مراقبی از توحید عملی» رسیده است. چنین فردی می‌کوشد تمایلات درونی و تصمیمهای خود را در جهت «خواست و رضایت الهی» قرار دهد. مثلاً در انتخاب همسر، شغل، دوست، در چگونگی تحصیل، تفريح، ورزش و حتی در انتخاب نوع بوشش و به طور کلی در تمام برنامه‌های روزانه خود، خدا را در نظر می‌گیرد و تلاش می‌کند از دایره فرمان‌های او خارج نشود.		
۳۲	برای یک انسان موحد، «جهان» یا «عالیم» چگونه معنایی دارد؟ توضیح دهید.	۱۱
پاسخ: برای یک انسان موحد، «جهان»، «عنای خاص خود» را دارد. از نظر او؛ هیچ حادثه‌ای در عالم بی‌حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند. از همین رو، موحد واقعی همواره انسانی امیدوار است. در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبور و استوار است و آن‌ها را زمینهٔ موققیت‌های آینده‌اش قرار می‌دهد. باور دارد که دشواری‌های زندگی نشانهٔ بی‌مهری خداوند نیست، بلکه بستری برای «رشد و شکوفایی» اوست.		
۳۳	«شخصیت ثابت و پایدار داشتن انسان موحد» و «برخورداری وی از آرامش روحی» معلول و نتیجهٔ چه چیزهایی است؟	۱۲
پاسخ: معلول و نتیجهٔ «تنظیم زندگی خود برو اساس رضایت الهی» و «بیرو فرمان‌های او بودن» است.		
۳۳	انسان موحد چون زندگی خود را بر اساس رضایت خداوند تنظیم کرده و بیرو فرمان‌های اوست، چگونه شخصیتی دارد؟ توضیح دهید. پاسخ: شخصیتی «ثبت و پایدار» دارد و «برخوردار از آرامش روحی» است. چنین فردی، موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند و می‌داند که خداوند، او را در برابر شان «مسئول» قرار داده است. همچنین، بدن خود را «املتقی الهی» می‌شمارد که خداوند به او سپرده است؛ بنابراین می‌داند که حق ندارد به آن آسیب برساند، همچنان که حق ندارد سلامتی دیگران را به خطر اندازد.	۱۳
۳۳	چرا امام علیه‌السلام به مردم زمان خود و همه مردمی که به خدا ایمان دارند می‌فرماید: «قوای الهی بیشه کنید؛ هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها»؟ پاسخ: زیرا که شما در برابر همه این‌ها حتی سوزمین‌ها و چهارپایان، «مسئولید». خدا را اطاعت کنید و از عصیان و نافرمانی او بپرهیزید.	۱۴
۳۳	آیا «انسان موحد» به حیوانات آسیب می‌رساند؟ بنویسید. پاسخ: «خیر»؛ بلکه به «ادامه بقا و زندگی آن‌ها» کمک می‌کند.	۱۵
۳۳	اگر از مادرسیده شود؛ چه کسی گرفتار شرک عملی می‌شود؟ چه پاسخی پایید بدهیم؟ کدام آیه، مبین مطلب است؟	۱۶
پاسخ: کسی که دل به هوای نفس (بُت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و او امرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد یا در بی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طلایع‌ها (بُت‌های بیرون) بروایه، چنین شخصی گرفتار «شرک عملی» شده است.		
۳۳	آیه شریفه: «أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهًا هُوَاهُ أَفَلَمْ تَكُونْ تَكُونْ عَلَيْهِ وَكِيلًا؟ آیا دیدی آن‌کسی را که هوای نفس خود را معبود خود گرفته، آیا تو می‌توانی ضامن او باشی [و به دفاع از او برخیزی؟] به کدام نوع شرک مربوط می‌شود؟ و به کدام یک از انواع بُت‌ها اشاره دارد؟ بنویسید. پاسخ: «شرک عملی» - هوای نفس (بُت درون).	۱۷
۳۴	تسليم بودن فرد در برایر امیال نفسانی (بُت درون) و فرمان‌بینیری از طاغوت (بُت بیرون) باعث چه چیزهایی می‌شود؟ چرا؟	۱۸
پاسخ: باعث می‌شود شخص، «دروني نازارم و شخصیتی نایابدار داشته باشد»؛ زیرا از یک سو، هوای نفس وی هر روز خواسته جدیدی جلوی روی او قرار می‌دهد و از سوی دیگر، قدرت‌های مادی که هر روز رنگ عوض می‌کنند، او را به بردگی جدیدی می‌کشانند.		
۳۴	بعد اجتماعی توحید عملی» به چه معناست؟	۱۹
پاسخ: به معنای «قرار گرفتن همه نهادها و ارکان یک جامعه یا نظام اجتماعی در جهت خداوند و اطاعت همه جانبه از اوست.»		

۳۴	مهمنه قرین رکن یک جامعه، «..... آن است. پاسخ: «حکومت»	۲۰
۳۴	چه زمانی یک نظام اجتماعی، «توحیدی» است؟ پاسخ: وقتی که حاکم و زمامدار آن؛ ۱) بر اساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد. ۲) همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است، دارا باشد. ۳) بکوشد قوانین الهی را در جامعه به اجرا درآورد.	۲۱
۳۵	یک نظام اجتماعی علاوه بر رکن «سیاسی»، دارای چه ارکان دیگری است؟ توضیح دهد. پاسخ: دارای ارکان دیگری مانند «اقتصاد» و «فرهنگ» نیز هست. جامعه‌ای که در مسیر «توحید اجتماعی» حرکت می‌کند، اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان آن نیز، به سوی اجرای فرمان‌های خدای یگانه پیش می‌رود و به صورت جامعه‌ای «عدالت‌گستر» در می‌آید.	۲۲
۳۵	«جامعه توحیدی» چگونه جامعه‌ای است؟ پاسخ: جامعه‌ای است که از تفرقه و تضاد دوری می‌کند و به سوی وحدت و هماهنگی حرکت می‌نماید و این وحدت و هماهنگی را با تمدنک به توحید و یکتاپرستی و قرار گرفتن در سایه حکومت الهی می‌توان به دست آورده، <u>نه</u> با تمدنک به ظالمان و حکومت‌های غیراللهی.	۲۳
۳۵	«جامعه موحد» چه ویژگی‌هایی دارد؟ پاسخ: حکومت کسانی را که خداوند به آن‌ها حق حکومت کردن نداده است، نمی‌پذیرد. با آنان که با خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کنند. با ظالمان مبارزه می‌کنند، با فرمان خداوند، از محرومان و مستضعفان حمایت می‌کنند. آیة شریفه «بِإِيمَانِ الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوّي وَغَدُوّكُمْ أَوْلَيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمُؤْمَنَةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِتَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ ...» مؤید مطلب است.	۲۴
۳۵	میان بعد فردی و اجتماعی توحید، چه رابطه‌ای وجود دارد؟ توضیح دهد. پاسخ: رابطه « مقابل » و « دو سویه »؛ هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد؛ همان‌طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه، آسان‌تر می‌گردد.	۲۵
۳۵	چه زمانی تفرقه و تضاد جامعه را فرا می‌گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می‌رود؟ پاسخ: زمانی که همه افراد، «خواسته‌ها و تمایلات ذیبوی خود را دنبال کنند» و «تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند» و «اهل ایشان و تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند».	۲۶
۳۵	چه زمانی در یک جامعه توحیدی، دیگر سخنی از خداوند و فرمان‌های او نیست، بلکه سخن از حاکمیت طاغیوت و دستورهای اوست؟ پاسخ: با فرایگیر شدن تفرقه و تضاد در جامعه و از بین رفتان امکان رشد و تعالی از آن، در چنین جامعه‌ای، روزبه روز انسان‌های ستمگر بیشتر قدرت پیدا می‌کنند و دیگران را در خدمت امیال خود به کار می‌برند.	۲۷
۳۶	روح زندگی دینی و روح زندگی ضد دینی به ترتیب کدام‌اند؟ پاسخ: «توحید» - «شرگ».	۲۸
۳۶	منظور از «انسان عصر حاضر» چیست؟ پاسخ: منظور تمام افراد جامعه نیست، بلکه جو غالب جوامع و جو حاکم بر اکثریت افراد است، <u>نه</u> تک‌تک فراد.	۲۹

۳۶	انسان امروز بیشتر از بت پرستان قبلاً از اسلام که بیش از ۳۶۰ بت را می‌پرستیدند، به دنبال این قبیل بتپرستی هاست. ☒ نادرست ☐ درست	۳۰
۳۶	آیا انسان و جوامع پسری به سوی زندگی توحیدی حرکت می‌کنند؟ توضیح دهید. پاسخ: در ابتدا به نظر می‌رسد که امروزه کمتر کسی گرفتار شرک باشد و از این چهت نیز، پسر در مسیر پیشرفت می‌باشد اما یک واقعیت تلغی در اینجا وجود دارد و آن این است که، گرچه شرک در قالب بت و مانند آن در میان بیشتر جوامع وجود ندارد، اما انواع دیگری از شرک که بسیار بیچیده‌تر از شرک قدیم است، در میان پسر به جسم می‌خورد که خوب است به آن‌ها توجه کنیم و برای دوری از آن‌ها تلاش نماییم.	۳۱
۳۶	از انواع شرک در جهان امروز، اعتقاد بسیاری از انسان‌ها به مالکیت جهان است؛ آن را توضیح دهید. پاسخ: امروزه، بسیاری از انسان‌ها «جهان خلقت» را ملک خود تلقی می‌کنند و بدون توجه به نظر و رأی مالک حقیقی آن، یعنی خدا، هرگونه که باخواهند در این جهان تصرف می‌کنند. این افراد و جوامع، در واقع خود را «مالک»، «ولی» و «پرورش دهنده (رب)» جهان می‌پندارند.	۳۲
۳۶	سه مورد از پیامدهای منفی افراد و جوامعی که خود را مالک، ولی و پرورش دهنده جهان می‌پندارند بنویسید. پاسخ: ۱) تخریب محیط زیست ۲) الوده شدن طبیعت ۳) پیدا شدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند	۳۳
۳۶	عبارت فرآئی: «أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى» از زبان کدام طلفوت نقل شده است؟ توضیح دهید. پاسخ: برخی از انسان‌ها، مانند «فرعون»، خود را پرورده‌گار بزرگ مردم معرفی می‌کرد؛ خود را «مالک دیگر جوامع» می‌پندارند و برای آن‌ها «تصمیم‌گیری» می‌کنند.	۳۴
۳۷	چرا بسیاری از انسان‌ها چنان به امور دنیوی سرگرم شده‌اند که خدا را فراموش کرده و خداوند در قلب آن‌ها جایگاهی ندارد؟ پاسخ: زیرا زرق و برق و زینت دنیا و لذات و شهوات چنان در لسان فزوئی یافته که جایی برای خلوت انس با خدا و در ک معنویت نیایش با پرورده‌گار باقی نگذاشته است. گویی هوی و هوش و آن چه و آن کس که آنان را به هوش‌هایشان می‌رساند، بت و معبدشان شده و آن‌ها را همچون خدا می‌پرستند؛ و از ابزارهای جدید مانند سینما، تلویزیون، ماهواره، اینترنت و سایر رسانه‌ها در این راه بهره می‌گیرند و یکسره از خدا و آخرت غافل شده‌اند.	۳۵
۳۷	به نظر شما وظیفه ما در مقابل وضع موجود [جامعه] جویست و چگونه می‌توانیم به اصلاح جمله امروزی اقدام کنیم؟ پاسخ: قدم اول در این راه، «شناخت وضع موجود و بت پرستی نوین» است. باید دانست که قرآن کریم، معیارهای ثابت توحید و شرک یا بت پرستی را به ما نشان داده و تطبیق زندگی «فردی» و «اجتماعی» خود با این معیارها را بر عهده خودمان نهاده است. اطاعت از ارباب‌هایی جز خداوند، بندگی کسانی جز او و خارج کردن دین از برنامه‌های زندگی و تقليد از کسانی که در جهت مخالف دین حرکت می‌کنند، شرک و بت پرستی است و ما باید در عین قبول خدا، دین و دستورات آن را در متن زندگی خود وارد کنیم و تمایلات دنیوی و نفسانی خود را «فرع» قرار دهیم.	۳۶
۳۷	روش بتپرستی و شرک جدید، چیست؟ پاسخ: آن است که «برخی» از انسان‌ها در عین قبول داشتن خداوند (اصل توحید)، دین و دستورات دینی را در متن زندگی خود وارد نمی‌کنند و بر عکس، تمایلات دنیوی و نفسانی خود را «اصل» قرار می‌دهند.	۳۷

باسم‌تعالی

جزوه سوالات درس به درس دین و زندگی (۳)، پایه دوازدهم، بر اساس چاپ ۹۷

طرآج: قاسم مندوانی، دبیر معارف اسلامی استان خوزستان، شهرستان شادگان

ردیف	دستور	دروس هجدهم: فقط برای او	ردیف
۱	۴۲	عبارت قرآنی: «پکو همانا نماز و عبادت‌هایم و زندگی و مرگم فقط برای خداست که پروردگار جهانیان است.» به کدام موضوع اشاره دارد؟ پاسخ: «خالصانه کردن کارها برای خداوند»	
۲	۴۳	هدف خلقت انسان، «.....» است، این امر، جز با «.....» به دست نمی‌آید. پاسخ: «قرب به خدا»—«سعی و تلاش خود انسان»	
۳	۴۳	انسان، همواره بر سر کدام دوراهی در زندگی خود است؟ پنویسید. پاسخ: انسان همواره بر سر دوراهی؛ «بندگی خداوند» و «بندگی هوای نفس و شیطان» قرار دارد و زندگی، صحنه انتخاب یکی از این دو راه است.	
۴	۴۳	آن کس که راه توحید را بر می‌گزیند و در پی آن اندیشه و دل و عمل خویش را برای رضای حضرت دوست(خدا) قرار می‌دهد، چه نتایجی برای او خواهد داشت؟ پاسخ: «خطراتی او را تهدید می‌کند» و «احتمال انحراف از توحید برای او هست»	
۵	۴۳	در روایت پیامبر اکرم(ص)، راهیابی «شُرک» به «دل انسان» از چه چیزی بنهان تر تعییر شده است؟ توضیح دهید. پاسخ: «راهیابی شرک به دل انسان از راه رفتن مورچه‌ای سیاه در شب تاریک بر تخته سنتکی سیاه، بنهان تر است.» پس، باید بینیم چگونه از حریم اندیشه و دل پاسبانی کنیم تا «آفت شرک به آن راه فیلده» و «عمل ما خالص برای خداوند انجام شود».	
۶	۴۴	«خلاص» به چه معناست؟ پاسخ: به معنی «خالص کردن و پاک کردن یک چیز از غیر آن است».	
۷	۴۴	کلمه «اخلاص» در کاوید دینی به چه معناست؟ پاسخ: بدین معناست که: «شخص اندیشه و دل خود را جایگاه خدا کند و عملش را فقط برای رضای خداوند و همان‌گونه که او دستور داده است، انجام دهد».	
۸	۴۴	چه چیزی در اسلام، شرط قبولی تمامی اعمالی دانسته شده است که فرد به درگاه خداوند عرضه می‌دارد؟ پاسخ: «اخلاص»	
۹	۴۴	اخلاص مانند دوست داشتن، سخاوت، شجاعت و هر عمل قلبی دیگر، درجات و مراتبی دارد. درست ☒ نادرست ☐	
۱۰	۴۴	آیا اخلاص دارای درجات است؟ توضیح دهید. پاسخ: «بلی»، همان‌گونه که در ارزش‌گذاری طلا، عیار یا درصد خلوص آن اهمیت دارد، اعمال انسان نیز هر چه با اخلاص بالاتری همراه باشد، ارزش بیشتری دارد. مهم این است که انسان تلاش کند تا اندیشه و عمل خود را روز به روز برای خداوند خالص تر گردداند.	
۱۱	۴۴	طبق فرمایش پیامبر اکرم(ص)، مؤمنان با توجه به کدام ویژگی‌شان بر یکدیگر بروی پیدا می‌کنند؟ پاسخ: «با توجه به مراتب اخلاقشان».	
۱۲	۴۴	طبق فرمایش امام صادق(ع)، «عمل خالص» چگونه عملی است؟ پاسخ: «آن عملی است که دوست‌نداری کسی جز خداوند به خاطر آن کار، تو را ستایش و تمجید کند».	
۱۳	۴۴	اخلاص چند گونه است؟ آن‌ها را بنویسید. پاسخ: ۱- اخلاص در اندیشه ۲- اخلاص در قلب.	

۴۴	☒ برای این که عمل برای خداوند خالص شود، لازم است نخست «اخلاص در قلب» تحقق یابد. درست ☐ نادرست	۱۴ اخلاص در اندیشه را توضیح دهید.
۴۴	پاسخ: برای این که عمل برای خداوند خالص شود، لازم است نخست «اخلاص در اندیشه» تحقق یابد. فردی که به خداوند اعتقاد دارد باید بکوشد فکر و اندیشه خود را در این زمینه تقویت کند به طوری که همه امور خود و عالم را به دست خدا ببیند و بداند که خداوند مدبر و اداره کننده همه امور جهان است وهیچ واسطه و سببی جز به اذن و اراده او عمل نمی کند. این معنا، همان مفهوم مراتب توحید، به خصوص «توحید در ربوبیت» است.	۱۵
۴۵	پاسخ: انسان باید تلاش کند آن چه را از توحید در اندیشه و عقل خود پذیرفته است، به یک اعتقاد قلبی و درونی تبدیل کند و با آن انس قلبی برقرار نماید تا در رفتار و گردارش مؤثر باشد. زیرا برای این که به یک سخن درست عمل کنیم، پذیرش عقلی آن کفايت نمی کند، بلکه آن سخن باید در قلب و دل نفوذ کند، یعنی قلب نیز تسليم آن شود.	۱۶
۴۵	پاسخ: انسان مؤمن می کوشد قلبش را خانه چه کسی قرار دهد؟ توضیح دهید. پاسخ: انسان مؤمن می کوشد، قلبش را خانه «خداوند مهربان» کند و تنها به او دل بینند و با آنان که خداوند سفارش کرده است، آنس قلبی داشته باشد. همچنین، او تلاش می کند نیت‌های درونی و قلبی خود را الهی کند.	۱۷
۴۵	پاسخ: زیرا تا نیت و قصد قلبی انسان از انجام یک عمل خدایی نشود، آن عمل، خدایی نمی گردد و خالصانه نمی شود. به همین دلیل، پیامبر اکرم (ص) می فرماید: «بِئَةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِّنْ عَمَلِهِ؛ نِيَتُهُ مُؤْمِنٌ ازْ عَمَلِهِ اَبْرَقُ». چرا انسان مؤمن قلاش می کند، نیت‌های درونی و قلبی خود را «الهی» کند؟	۱۸
۴۵	پیامبر اکرم (ص) به خاطر جایگاه مهم و ارزشمند نیت و قصد قلبی چه می فرماید؟ الف) بِئَةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِّنْ عَمَلِهِ ☐ ب) اَنَّمَا الْأَعْمَالَ بِالنِّيَاتِ ☒ ج) فَاعِلُ الْخَيْرِ، خَيْرٌ مِّنْهُ ☐ د) فَاعِلُ النَّسَاءِ، شَرٌّ مِّنْهُ ☐	۱۹
۴۶	پاسخ: انسان مؤمن، علاوه بر این که می کوشد نیت خود را خالص کند و عمل را به خاطر خدا [برای رضایت خدا] انجام دهد، تلاش می کند عمل را همان گونه که خداوند دستور داده است، انجام دهد. یعنی عمل را از جهت کیفیت، زمان، مکان و شیوه همان طوری انجام دهد که خداوند می خواهد. مثلاً اگر خداوند امر فرموده که نماز صبح در دو رکعت و با یک رکوع و دو سجده در هر رکعت و قبل از طلوع آفتاب انجام شود، انسان مؤمن نیز تلاش می کند نماز خود را به همین صورت انجام دهد تا صحیح و درست انجام داده باشد.	۲۰
۴۶	پاسخ: «دونا»؛ ۱) حُسْنٌ فاعلٌ ۲) حُسْنٌ فعلی. حُسْنٌ فاعلی: بدین معناست که انجام دهنده کار، دارای معرفت درست و نیت الهی باشد. حُسْنٌ فعلی: بدین معناست که [شخص]. کار را به درستی و به همان صورت که خدا فرمان داده است، انجام دهد.	۲۱
۴۶ تا ۴۹	پاسخ: ۱- افزایش معرفت نسبت به خداوند ۲- تقویت روحیه حق پذیری ۳- راز و نیاز با خداوند و کمک خواستن از او ۴- دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات	۲۲ راههای تقویت اخلاق را فقط نام ببرید.

۴۶	از راههای تقویت اخلاق، «افزایش معرفت نسبت به خداوند» را توضیح دهد. پاسخ: پیوند محکمی میان «معرفت به خداوند» و «ایمان به او» وجود دارد. همچنین ارتباط دقیقی میان «ایمان به خداوند» و «اخلاق» برقرار است. بنابراین، هر قدر که معرفت ما به خداوند «بیشتر» شود، به افزایش درجه اخلاق کمک خواهد کرد. پس، خوب است ساعتی را صرف تفکر در آیات و نشانههای الهی کنیم تا بیشتر درباریم که:	۲۳
۴۷	«افرینش همه تنیه خداوند دل است دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود	۲۴
۴۷	پیام بیست: «مهر و خسار تو می‌تلبد ز ذرات جهان هر دو عالم بُر زنور و دیده نایينا چه سود و اپنويسيد پاسخ: اگر کسی گرفتار غفلت شد و چشم اندیشه را به روی جهان بسته، آیات الهی را نخواهد یافت و دل به مهر او نخواهد داد.	۲۴
۴۷	با ذکر مثالی توضیح دهد که: «چنانه عملی که بر اساس معرفت و آگاهی باشد، بسیار ارزشمندتر و مقدس‌تر از عملی است که در آن معرفتی نیست یا با معرفت اندکی صورت می‌گیرد؟» پاسخ: مثلاً نمازی که با معرفت انجام بگیرد، بسیار ارزشمندتر از نمازی است که به جا آورنده آن نمی‌داند چه می‌گوید. حتی گاه پیش می‌آید که انسان‌های نادان به تصور این که کار خیر می‌کنند، مرتکب گناهان بزرگ می‌شوند.	۲۵
۴۷	چوبان جنگ صفين و فهمت بيداري اسلامي در گشورهای مسلمانان خاور ميله و شمال آفريقا، به ترتيب با گدام يك از راههای تقویت اخلاق ارقياط داوند؟ پاسخ: «افزایش معرفت نسبت به خداوند» - «افزایش معرفت نسبت به خداوند».	۲۶
۴۸	از راههای تقویت اخلاق، «تقویت روحیه حق پذیری» را توضیح دهد. پاسخ: کسی که روحیه حق پذیری دارد و در مقابل حق تسليم است، به آسانی وارد «مسیر بندگی» می‌شود. زیرا افراد حق پذیر، تابع دلیل هستند و وقتی «عقل» آنان حقیقتی را یافت، به دنبال آن می‌روند. اما کسانی که راه دریافت حق را بر خود بسته‌اند و به جای پیروی از عقل؛ از «هوی و هوس» پیروی می‌کنند، وقتی خیرخواهی اطرافیان و دوستان را می‌شنوند، دست به انکار می‌زنند و با گفتن: «دل نمی‌خواهد»، راه رسیدن به حقیقت را بر خود می‌بنندند.	۲۷
۴۸	امير المؤمنين على(ع)، به ترتيب از چه چيزهایی به عنوان «سپهسالار خدای رحمان» و «راهبر لشکر شيطان» تعیير فرموده‌اند؟ پاسخ: «عقل» - «هوی و هوس».	۲۸
۴۸	این فرمایش امیر المؤمنین على(ع): «عقل، سپهسالار خدای رحمان است و هوی و هوس، راهبر لشکر شيطان. و انسان کشیده شونده میان آن دو. پس، هر یک چیزه شود، انسان در جایگاه او قرار خواهد گرفت.» به گدام يك از راههای تقویت اخلاق اشاره دارد؟ پاسخ: «تقویت روحیه حق پذیری».	۲۹
۴۸	مطلوب ذيل حاوي چه يلامي است؟ آن را بنويسيد. عقل → دل → هوی و هوس پاسخ: دو ندا دل را به سوی خود دعوت می‌کند: «ندایی از عقل» و «ندایی از هوی و هوس» و این ندای هوس‌های زودگذر است که آن‌ها بدان پاسخ می‌دهند!	۳۰
۴۸	از راههای تقویت اخلاق، «راز و نیاز با خداوند و کمک خواستن از اوست» آن را توضیح دهد. پاسخ: نیایش و غرض نیاز به پیشگاه خداوند و یاری جستن از او برای رسیدن به اخلاق، «غفلت از خداوند را کم می‌کند»، «محبت را در قلب تقویت می‌سازد» و «انسان را بهره‌مند از کمک‌های الهی می‌نماید.»	۳۱

۴۹	از راههای تقویت اخلاق، «دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات» را توضیح دهد. پاسخ: «گناه»، ریشه درخت اخلاق و بندگی را می سوزاند و آن را به تدریج از بین می برد. به همین جهت، امیرالمؤمنین علی(ع) می فرماید: «قعام اخلاص، در دوری از گناهان جمع شده است.» از طرف دیگر، «قری گناه»، «توچه به واجبات» و «اطاعت از خداوند»، درخت اخلاق را آبیاری می کند و رشد می دهد. در میان اعمال واجب، «روزه» تأثیر خاصی در تقویت اخلاق دارد. امیرالمؤمنین علی(ع) می فرماید: «خداوند بدان جهت روزه را واجب کرد قاتاً اخلاص مردم را بیازماید.»	۳۲
۴۹ و ۵۰	میوه‌های درخت اخلاق را فقط نام ببرید. پاسخ: ۱- دستیابی به درجاتی از حکمت ۲- نفوذ ناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان ۳- دریافت پاداش‌های وصف ناشدندی	۳۳
۴۹	از میوه‌های درخت اخلاق «دستیابی به درجاتی از حکمت» را توضیح دهد. پاسخ: «حکمت» به معنای علم محکم و استوار و به دور از خطاست که هدف درست و راه رسیدن به آن را نشان می دهد و مانع لغزش‌ها و تباہی‌ها می شود. «آنسان حکیم» به درجاتی از بصیرت و روشن‌بینی می‌رسد که می‌تواند در شرایط سخت و پیچیده، حق را از باطل تشخیص دهد و گرفتار باطل نشود. خداوند در قرآن کریم، علاوه بر آن که «قمان» را به داشتن «حکمت» توصیف کرده، سفارش‌های اندرز و حکیمانه‌ای از ایشان نقل می کند.	۳۴
۴۹	طبق فرمایش پیغمبر اکرم(ص): «هر کس ۴۰ روز کارهای خود را برای خدا خالصانه انجام دهد» چه نتیجه‌ای برای او خواهد داشت؟ پاسخ: «چشممه‌های حکمت و معرفت از دل و زبانش جاری خواهد شد.»	۳۵
۴۹	از میوه‌های درخت اخلاق، «تفوذهنپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان است» آن را توضیح دهد. پاسخ: اگر انسان در اخلاق پیش روید، به مرحله‌ای می‌رسد که دیگر فربت وسوسه‌های شیطان را نمی‌خورد و گرفتار دامهای او نمی‌شود؛ زیرا شیطان، خود اقرار کرده است که توانایی فربت مؤمنان با اخلاق را ندارد. بیت ذیل نیز مؤید همین مطلب است: «برو این دام بر مرغی دگرنه که عنقا و بلند است آشیانه»	۳۶
۵۰	چرا شیطان، امروزه نیز به صورت‌های گوتاکون برای انسان‌ها دام پین کرده است؟ پاسخ: تا هوس زودگذر آن‌ها را تحریک و به گناه بکشاند و آنان را از بهشت جاویدان محروم سازد.	۳۷
۵۰	از جمله دامهایی که مقاومت در برابر آن‌ها نیازمند روی آوردن به پیشگاه خداوند و پذیرش خالصانه فرمان‌های اوست، سه مورد را بنویسید. پاسخ: (۱) فیلم‌ها، ویگاه‌ها و شبکه‌های ماهواره‌ای (۲) شبکه‌های مجازی ناسالم (۳) گروه‌ها و دسته‌های منحرف اجتماعی <u>نکته:</u> کسی که در چنین دامهایی گرفتار شود، هم زندگی پاک و با نشاط دنیا را از دست خواهد داد و هم حیات سرشار از شادکامی آخرت.	۳۸
۵۰	از میوه‌های درخت اخلاق، «دربیافت پاداش‌های وصف ناشدندی» را شرح دهد. پاسخ: بندگی خالصانه خداوند، ثمراتی دارد که چه بسا در ذهن مانکنجد و از تصوّر و تغیّل ما فراتر رود. از جمله این پاداش‌های وصف ناشدندی، دیدار محیوب حقیقی و تقرّب به پیشگاه کسی است که بنا به تعبیر امیرالمؤمنین علی(ع)، «نهایت آرزوی عارفان، دوست دل‌های صادقان، ولیٰ مؤمنان و معبد عالمیان است.»	۳۹

۵۰	اگر از مسئول شود: «رسول خدا(ص)، امام علی(ع)، حضرت زهرا(س) و دیگر پیشوایان دین چگونه این همه خوبی و زیبایی و آن مقام قرب و نزدیکی به محبوب را به دست آورده‌اند، کدام بیت واقعی مطلب خواهد بود؟ (۱) بندۀ شیطانی و داری امید که ستایش همچو بیزدانست کنند! (۲) چون نداری درد، درمان هم مخواه درد بیدا کن که درمانست کنند (۳) همچو سلمانی در مسلمانی بکوش ای مسلمان تا که سلمانست کنند (۴) بندگی کن تا همه جانت کنند	۴۰

باسم‌ تعالی

جزوه سوالات درس به درس دین و زندگی (۳)، پایه دوازدهم، بر اساس چاپ ۹۷

طرآج: قاسم مندوانی، دبیر معارف اسلامی استان خوزستان، شهرستان شادگان

ردیف	درس نهم: تدریت بروز	ردیف
۱	عمل اختیاری» را با «عمل غیراختیاری» مقایسه نمایید. (با ذکر مثال) پاسخ: میان حرکات قلب یک فرد برای گردش خون و حرکات پای وی هنگام قدم زدن، تفاوت اساسی وجود دارد. همچنان که تفاوت است میان حرکت دستی که بر اثر بیماری لرزش دارد با حرکت دستی که خود شخص برای غذا خوردن بالا و پایین می‌ورد. ضربان قلب و حرکت دستی که لرزش دارد، اختیاری نیست؛ ولی حرکات پا برای رفتن به سوی یک مقصد و حرکات دست در هنگام غذا خوردن، اختیاری و قابل اراده انسان است.	
۲	«اختیار» به چه معناست و چگونه «حقیقتی» است؟ پاسخ: به معنای «توانایی بر انجام یک کار یافرق آن است»—یک حقیقت «وجودانی» و «مشهود» است و هر انسانی آن را در خود می‌باید و می‌بیند که شبانه‌روز در حال تصمیم گرفتن برای انجام یک کار یا ترک آن است.	
۳	کسی که اختیار را در سخن یا بحث انکار می‌کند، در «عمل» از آن بهره می‌برد و آن را «انبات» می‌کند. درست ☒ نادرست ☐	
۴	آیا همه امور زندگی ملّه «اختیاری» هستند؟ توضیح دهید. پاسخ: «خیر»؛ بسیاری از امور اختیاری نیست، و ما در وقوع آن‌ها نقشی نداریم، به عنوان مثال، هیچ یک از ما در عملکرده دستگاه‌های مختلف بین خود مانند دستگاه گوارش یا گردش خون، و همچنین در قوانین حاکم بر طبیعت مانند قانون جاذبه زمین، توالی فصل‌ها... نقشی نداریم و این امور خارج از اختیار ما و به صورت «طبیعی» انجام می‌شود. در عین حال، باید توجه داشت که همین اختیار محدودی که داریم، مبنای تصمیم‌گیری‌های ما و تعیین‌گننده عاقبت و سرنوشت ماست.	
۵	همه ما با وجود روش بودن اختیار و بی‌نبایزی آن از استدلال، شواهدی بر وجود آن را در خود می‌یابیم؛ سه مورد را نام ببرید. پاسخ: ۱) تفکر و تصمیم ۲) احساس رضایت یا پشیمانی ۳) مسئولیت‌پذیری	
۶	از شواهد وجود اختیار در انسان، «تفکر و تصمیم» را توضیح دهید. پاسخ: هر کدام از ما همواره تصمیم‌هایی می‌گیریم و برای این تصمیم‌ها ابتداء، «اندیشه می‌کنیم» و «جوانب آن را می‌سنجدیم» و سپس، «دست به عمل می‌زنیم». گاهی نیز دچار تردید می‌شویم که از میان چندین کار، کدام یک را انتخاب کنیم. دست آخر، پس از بررسی‌های لازم، یکی را برگزیده و عمل می‌کنیم.	
۷	بیت ذیل، به کدام یک از شواهد وجود اختیار در انسان دلالت دارد؟ «این که فردا این کنم یا آن کنم خود دلیل اختیار است ای صنم» ۱) تفکر و تصمیم ☒ ۲) احساس رضایت ☐ ۳) احساس پشیمانی ☐ ۴) مسئولیت‌پذیری	
۸	از شواهد وجود اختیار در انسان، «احساس رضایت یا پشیمانی» را شرح دهید. پاسخ: هر گاه در کاری موفق شویم، احساس رضایت و خرسنده وجودمان را فرا می‌گیرد. این احساس رضایت، نشانه آن است که آن کار را از خود و نتیجه اراده و تصمیم علاقانه خود می‌دانیم. گاه نیز در کاری مرتکب اشتباه می‌شویم و به خود یا	

	دیگری زیان و ضرر می‌رسانیم. در این هنگام احساس ندامت و پشیمانی می‌کنیم و با خود می‌گوییم: ای کاش آن کار را انجام نمی‌دادم. این احساس ندامت، شناکر آن است که «من توان ترک آن کار را داشتم».	
۵۶	ایات ذیل، به کدام یک از شواهد وجود اختیار انسان دلالت دارد؟ «گو نبودی اختیار این شرم چیست این دریغ و خجلت و آزم چیست؟ وان پشیمانی که خورده زان بدی ز اختیار خویش گشته مهندی پاسخ: «احساس رضایت یا پشیمانی».	۹
۵۶	از شواهد وجود اختیار در انسان، «مسئولیت‌پذیری» را شرح دهید. پاسخ: هر کدام از ما، خود را مستول کارهای خویش می‌دانیم. به همین جهت، آثار و عواقب عمل خود را می‌پذیریم و اگر به کسی زیان و ضرر رسانده‌ایم، آن را جبران می‌کنیم. «عدهها و بیمان‌ها» نیز بر همین اساس استوارند. بنابراین، اگر کسی بیمان‌شکنی کند و مسئولیتش را انجام ندهد، خود را مستحق مجازات می‌داند.	۱۰
۵۶	ایات ذیل، به کدام یک از شواهد وجود اختیار انسان دلالت دارد؟ «هیچ گویی سنگ را فرد ایا ورنایی من دهم بد را سزا؟ هیچ عاقل مر کلوخی را زند هیچ با سنگی عنابی کس کند؟ پاسخ: «مسئولیت‌پذیری».	۱۱
۵۶	اگر از ما سؤال شود: «خدای متعال، متناسب با کدام قوّه پسر، وی را راهنمایی کرده و او را آزاد گذاشته است که از هدایت حق تعالی استفاده کند و سپاسگزار او باشد یا ناسپاسی کند و از هدایت ولطفش بپره بزند؟» کدام گزینه، باری رسان ما در پاسخ گویی خواهد بود؟ ۱) قوّه تعقل و تفکر - إِنَّا هَدَيْنَاكُمُ الْسَّبِيلَ إِنَّمَا شَاكِرُوا وَإِنَّمَا كَفُورُوا ☐ ۲) قوّه تعقل و تفکر - ذَلِكَ بِمَا قَدِيمَتْ أَنْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَامٍ لِلْعَبِيدِ ☐ ۳) قوّه اختیار و تصریحه گیری - إِنَّا هَدَيْنَاكُمُ الْسَّبِيلَ إِنَّمَا شَاكِرُوا وَإِنَّمَا كَفُورُوا ☒ ۴) قوّه اختیار و تصریحه گیری - ذَلِكَ بِمَا قَدِيمَتْ أَنْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَامٍ لِلْعَبِيدِ ☐	۱۲
۵۷	همه عبارت‌های قرآنی ذیل، به نشانی از وجود اختیار در انسان دلالت دارد؛ به جز عبارت... ۱) إِنَّا هَدَيْنَاكُمُ الْسَّبِيلَ إِنَّمَا شَاكِرُوا وَإِنَّمَا كَفُورُوا ☐ ۲) ذَلِكَ بِمَا قَدِيمَتْ أَنْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَامٍ لِلْعَبِيدِ ☐ ۳) قَدْ جَاءَكُمْ بِصَانُورٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهِنَا ☐ ۴) إِنَّ اللَّهَ يَنْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَرُوْلَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَفْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مَنْ بَعْدِهِ ☒	۱۳
۵۷	خداؤند، کدام قدرت را به ما عطا کرده و از ما خواسته با استفاده از آن برای زندگی خود برقمه ریزی کنیم و به قله‌های کمال برسیم؟ پاسخ: «قدرت اختیار و اراده» - ما تا آن جا می‌توانیم بیش برویم که جز خداوند، [کسی] عظمت آن را نمی‌داند.	۱۴
۵۷	ما در چگونه جهانی زندگی می‌کنیم؟ پاسخ: ما در دنیای «خیالی» زندگی نمی‌کنیم، بلکه در جهانی زندگی می‌کنیم که خداوند، امور آن را «قدیمی» می‌کند و قوانین مشخصی را بر آن حاکم کرده و جهان هستی مطابق با آن قوانین، عمل می‌کند و به پیش می‌رود.	۱۵

		آیا مشیت خداوند و قوانین حاکم بوده است، مانع اختیار انسان است یا بر عکس، زمینه‌ساز شکوفایی اختیار و بسترهای برای بهره‌مندی از آن؟ توضیح دهد.	۱۶
۵۸		پاسخ به این سوال در دو بخش داده می‌شود: (۱) این بینش و نگرش که خالق جهان، خدایی حکیم است به انسان اطمینان خاطر می‌دهد که می‌تواند در این جهان از قدرت اختیار خود بهره ببرد و برای ساختن امروز و فردای خود و جامعه تلاش کند و ثمرات تلاش خود را مشاهده نماید. (۲) در نتیجه اعتقاد فوق، انسان خداشناس می‌داند که فقط با زندگی در یک جهان قانونمند که پشتوانه آن علم و قدرت خداست، وی امکان حرکت و فعالیت دارد.	
۵۸		اعتقاد به خدایی حکیم که با حکمت خود، جهان را خلق کرده و اداره می‌کند، چه نتیجه‌ای دارد؟ پاسخ: این اطمینان را به انسان می‌دهد که «همه واقعی و رخدادهای جهان، تحت یک برنامه سامان‌دهی شده و غایتمند انجام می‌گیرد و نه اتفاقی و بی‌هدف.» کسی که معتقد به حکمیت چنین خدایی است، هر چند خودش از شناخت علت بسیاری از حوادث و رخدادهای جهان عاجز است، اما مطمئن است که هر حادثه‌ای هدف معین و مشخصی دارد و از سر تصادف، غفلت یا ندانم کاری رُخ نمی‌دهد.	۱۷
۵۸		اعتقاد به خدای حکیم، این اطمینان را به آدمی می‌دهد که جهان خلقت «حافظ و نگهبانی دارد که در کار او اشتباه نیست.» به عبارت دیگر، «کشتی جهان، ناخداگی دارد که به موجب علم و قدرت ناخدا، هیچ‌گاه غرق و نابود نخواهد شد.» کدام آیه و ای مطلب خواهد بود؟ و کدام بیت شعر با این موضوع مرتبط است؟ پاسخ: «إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَلَّتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مَّنْ يَغْدِهِ...» «قطرهای کز جویباری می‌رود از پی انجام کاری می‌رود»	۱۸
۵۸		در نتیجه اعتقاد به چه چیزی، انسان خداشناس می‌داند که فقط با زندگی در یک جهان قانونمند که پشتوانه آن «علم و قدرت خداست» وی امکان حرکت و فعالیت دارد؟ پاسخ: اعتقاد به خدایی حکیم که با حکمت خود جهان را خلق کرده و اداره می‌کند. - زیرا با زندگی در چنین جهانی است که او می‌تواند قوانین حاکم بر جهان هستی و خلقت را بشناسد و برای رفع نیازهای خود، از آنها استفاده کند و به هدفهای خود برسد. به عبارت دیگر، او در جهانی زندگی می‌کند که قدر و قدرای الهی بر آن حاکم است.	۱۹
۵۹		هر کدام از اصطلاحات زیر به چه معنا هستند؟ بنویسید. (قدر - قدر - تقدیر - قضا) پاسخ: قدر و قدر: به معنای «اندازه». تقدیر: به معنای «اندازه گرفتن». قضا به معنای: «به انجام رساندن - پایان دادن - حکم کردن - حتمیت بخشیدن».	۲۰
۵۹		دو کدام گزینه، معنای «قضا» به درستی <u>یکسان نشده است؟</u> (۱) به انجام رساندن ☐ (۲) اندازه گرفتن ☒ (۳) حکم کردن ☐ (۴) پایان دادن ☐	۲۱
۵۹		مخلوقات جهان، از آن جهت که خدای متعال با «علم خود»، «اندازه»، حدود ویژگی، موقعیت مکانی و زمانی آن‌ها را تعیین می‌کند، مقدار به قضای الهی هستند یا تقدیر الهی؟ پاسخ: مقدار به تقدیر الهی هستند.	۲۲
۵۹		مخلوقات جهان، از چه جهت به «قضايا الهی» وابسته‌اند؟ پاسخ: از آن جهت که «با فرمان و حکم و اراده الهی ایجاد می‌شوند.»	۲۳

۵۹	وقتی می‌گوییم: «قدر و قضای الهی بر جهان حاکم است» به چه معناست؟ پاسخ: به این معناست که «نقشه جهان با همه موجودات و ریزه‌کاری‌ها و ویژگی‌ها و قانون‌هایش از آن خداوند و از علم اوست و اجرا و بیاده کردن آن نیز به اراده خداست. به همین دلیل، <u>نه در نقشه جهان قضی هست و نه در اجرا و بیاده کردن آن</u>.»	۲۴
۶۰	آبی که برای رفع تشنگی می‌نوشیم، به سبب اعتماد به «قدر و قضای الهی» است؟ یعنی چه؟ پاسخ: یعنی می‌دانیم که خداوند آب را با این ویژگی‌ها و اندازه‌ها آفریده، که سبب رفع تشنگی می‌شود.	۲۵
۶۰	همه ایات زیر درباره قدر و قضای الهی هستند، به جز بیت: (۱) رودها از خود، نه طغیان می‌کنند ☐ آنچه می‌گوییم ما، آن می‌کنند (۲) ما، به دریا حکم طوفان می‌دهیم ☐ ما، به سیل و موج فرمان می‌دهیم (۳) هیچ گویی سنگ را فردا بیا ☐ ور نیایی من دهم بَد را سزا! (۴) قطره‌ای کز جوبیاری می‌رود ☐ از پی انجام کاری می‌رود	۲۶
۶۰	خداآنده، درباره «قدر و قضای الهی» و این «قانونمندی تخلف‌نیازی و استوار» کدام آیه قرآنی ذیل را مثال می‌زنند؟ (۱) لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تَذْرِكَ الْقَمَرُ وَلَا اللَّيلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَلَكُ فِي الْأَنْعَامِ مَا يَشَاءُونَ ☐ (۲) إِنَّا هَذِينَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرٌ وَإِمَّا كَفُورٌ ☐ (۳) ذَلِكَ بِمَا قَدِمْتَ أَنْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ لِلْعَبْدِ ☐ (۴) قَدْ جَاءَكُمْ بِصَانِبِرٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَلِعَيْنِهَا ☐	۲۷
۶۰	برخی چنین پنداشته‌اند که: «قدر و قضای الهی با اختیار انسان، ناسازگار است» و تصور می‌کنند: «تقدیر، چیزی ورای قانون مندی جهان و نظم در آن است که وقتی به حادثه‌ای تعلق گرفته هر قانونی را لغو و هر نظمی را به هم می‌زنند!» چگونه می‌توانید، این بندار و تصور آن‌ها را اصلاح نمایید؟ پاسخ: به آن‌ها خواهیم گفت که: «معنای قدر و قضای الهی این است که هر چیزی مهندسی و قاعدة خاص خود را دارد که این قواعد، توسط انسان، قابل یافتن و بهره‌گیری است. بدون بدیرش قدر و قضای الهی، هیچ نظمی برقرار نمی‌شود و هیچ زمینه‌ای برای کار اختیاری بدیده نمی‌آید.»	۲۸
۶۰	جمله امیر المؤمنین حضرت علی(ع) که فرمود: «از قضای الهی به قدر الهی پناه می‌برم» و تحلیل نمایید. پاسخ: یعنی از نوعی قدر و قضای الهی، به نوع دیگر قدر و قضای الهی پناه می‌برم. برداشت نابجای یکی از یاران امام(ع)، در قضیه جابه‌جایی ایشان از دیوار کج و سست و پناه بردن به جای دیگر، این بود که ما هیچ اختیاری در تعیین سروش خود نداریم و اگر قرار باشد دیوار بر سرمان خراب شود، این اتفاق خواهد افتاد و ما نمی‌توانیم تغییری در آن ایجاد کیم؛ بنابراین، حرکت و تغییر مکان و تصمیم‌گیری ما براساس دستور عقل، بی‌فایده است. اما امیر المؤمنین علی(ع)، با «رفتار» و سپس «گفتار» خود، تکرش صحیح از قدر و قضای الهی، دیگران آموخت که اعتقاد به قدر و قضای الهی، نه تنها مانع تحرک و عمل انسان نیست، بلکه «عامل و زمینه‌ساز» آن است.	۲۹
۶۱	آیا اعتقاد به قدر و قضای الهی، مانع تحرک و عمل انسان [در زندگی] می‌شود؟ توضیح دهید. پاسخ: «خیر»- بلکه عامل و زمینه‌ساز آن است. در واقع، فرو ریختن دیوار کج، یک قضای الهی است اما این قضایا متناسب با ویژگی و تقدیر خاص آن دیوار، یعنی کجی آن است. اما اگر دیوار، ویژگی دیگری داشته باشد، مثلاً محکم باشد، قضای دیگری را به دنبال خواهد آورد و انسانی که این دو تقدیر و این دو قضایا را بشناسد تصمیم می‌گیرد و دست به انتخاب «مناسبتر» می‌زند.	۳۰

۶۱	وقتی از تقدیر جهان به وسیله خداوند سخن می‌گوییم، منظور مان چیست؟ پاسخ: منظور مان فقط تعیین طول، عرض، حجم، مکان و زمان یک موجود نیست. اینها ساده‌ترین و آشکارترین تقدیرهاست. «تقدیر الهی» شامل همه ویژگی‌ها، کیفیت‌ها و کلیه روابط میان موجودات می‌شود.	۳۱
۶۱	چند مثال برای «تقدیر الهی» بنویسید. پاسخ:	۳۲
۶۱	آب در چه درجه‌ای به جوش می‌آید؟ تعداد الکترون‌های هر عنصر چه تعداد باشد؟ ماه در کدام دور زمین گردش کند؟ بدن انسان، از چه اعضایی تشکیل شود؟ هر عضوی از بدن انسان، کدام کار را انجام دهد؟	۳۲
۶۱	اختیار و اراده انسان، «تقدیر الهی» است یا «قضای الهی»؟ توضیح دهید. پاسخ: یکی از تقدیرات الهی برای انسان این است که او، دارای «اختیار» باشد؛ یعنی همان‌طور که مثلاً به آب، ویژگی مایع بودن را داده است، به انسان نیز ویژگی «مختار بودن» را عطا کرده است. به تعبیر دیگر، خداوند این گونه تعیین کرده که انسان کارهایش را «با اختیار انجام مده» و کسی نمی‌تواند از اختیار، که ویژگی ذاتی اوست، فرار کند؛ حتی اگر بخواهد فرار کند، باز هم این یک کار اختیاری بوده، چون همین کار را با خواست و اراده خود انجام داده است.	۳۳
۶۲	علت‌هایی که در پیدایش یک پدیده دخالت دارند، بر چند دسته‌اند؟ آن‌ها را بنویسید. پاسخ: «دو دسته» - علل عمومی و علل طولی.	۳۴
۶۲	از علت‌هایی که در پیدایش یک پدیده دخالت دارد، «علل عرضی» و «با ذکر مثال توضیح دهید. پاسخ: در پیدایش هر پدیده ممکن است، چند عامل به صورت مجموعه و با همکاری یکدیگر مشارکت کنند. مثلاً برای رویش یک گل، مجموعه‌ای از باغبان، خاک، آب، نور و حرارت دست به دست هم می‌دهند و با مشارکت یکدیگر گل را پدید می‌آورند. یا مثلاً وقتی دو نفر دسته‌های گلستان بزرگ را می‌گیرند و جایه‌جا می‌کنند، هر کدام از این دو نفر، نیروی خاصی را وارد می‌کند که باعث جایه‌جا گلستان می‌شود. در هر دو مثال، هر یک از عوامل و عناصر اثر خاصی را، «مستقل از دیگری»، اعمال می‌کند تا گل بروید یا گلستان جایه‌جا شود. این گونه علل را «علل عرضی» می‌گویند.	۳۵
۶۲	در کدام دسته علل، هر عامل به طور مستقیم نقش خاصی را بر عهده دارد که با نقش دیگری «متفاوت» است؟ ب: «علل عرضی».	۳۶
۶۲	«علل طولی» از علت‌هایی است که در پیدایش یک پدیده دخالت دارد، آن را با ذکر مثال شرح دهید. پاسخ: گاهی تأثیر چند عامل در پیدایش یک پدیده این گونه است که یک عامل در عامل دوم اثر می‌کذارد و عامل دوم در عامل سوم تأثیر می‌کند تا اثر عامل اول را به معلول منتقل کند. برای مثال، وقتی شما قلم به دست می‌گیرید و نامه می‌نویسید، چند عامل، در «طول» هم، در انجام این کار دخالت دارند:	۳۷
	اول، قلم که با حرکت خود روی صفحه، جملات را می‌نگارد؛ دوم، دست شما که قلم را به حرکت در می‌آورد؛ سوم، ساختار عصبی بدن شما که موجب حرکت دستتان می‌شود؛ چهارم، اراده شما که هدفتم بر سه علت قبلی است؛ پنجم، نفس یا روح شما که اراده از او پدید می‌آید.	

۶۲	در مثال نوشتن با قلم، کار نوشتن را به کدام پدیده می‌توان نسبت داد؟ بنویسید.	۳۸
	پاسخ: کل کار نوشتن را به هر یک از این عوامل؛ (قلم، ساختار عصبی بدن، اراده فرد، نفس با روح) می‌توان نسبت داد؛ بدین معنا که اگر هر یک از این عوامل <u>نیوود</u>، عمل نوشتن ممکن <u>نمی‌شود</u>، اما هر علتی، به ترتیب، علت بودن خود را از عامل بالاتر می‌گیرد. قلم می‌نویسد، اما حرکت آن ناشی از حرکت دست است. حرکت دست به نوبه خود، مخصوص کار دستگاه عصبی است. این کار هم ناشی از اراده و اراده از نفس شمام است. این علت‌ها را «علل طولی» می‌گویند.	
۶۲	تفاوت علل در مثال «پرورش گل» با مثال «نوشتن با قلم» در چیست؟	۳۹
	پاسخ: در مثال پرورش گل، علت‌ها در «عرض» هم قرار داشتند (در یک ردیف بودند) اما در مثال نوشتن با قلم، علت‌ها در «طول» هم هستند (در یک ردیف نیستند، بلکه نسبت به هم در موقعه‌های مختلف قرار دارند).	
۶۳	اختیار انسان در «طول» اراده خداوند است یا در «عرض آن»؟ توضیح دهید.	۴۰
	پاسخ: وجود اختیار و اراده در انسان، ناشی از اراده الهی و خواست خدا است. به عبارت دیگر، خداوند اراده کرده است که انسان موجودی مختار و دارای اراده باشد. در فعل اختیاری، تازمانی که ما به انجام دادن فعلی اراده <u>نکرده‌ایم</u>، آن فعل انجام <u>نمی‌گیرد</u>، در عین حال، وجود ما، اراده ما و عملی که از ماسه می‌زند، همگی وابسته به اراده خداوند است. یعنی، اراده انسان در «طول» اراده خدا است و با آن منافات ندارد.	

باسم‌ تعالیٰ

جزوه سؤالات درس به درس دین و زندگی (۳)، پایه دوازدهم، بر اساس چاپ ۹۷

طراح: قاسم مندوانی، دبیر معارف اسلامی استان خوزستان، شهرستان شادگان

ردیف	صفحة	درس نشان: سنت‌های خداوند در زندگی				
۱	۶۸	قانون‌مندی حاکم بر جهان خلقت، تعجبی تقدیر الهی و زمینه‌ساز حرکت و پویایی انسان و به کارگیری اراده و اختیار اوست. درست ☒ نادرست ☐				
۲	۶۸	چرا لازم است، با برخی از قوانین و سنت‌های الهی آشنا شویم؟ پاسخ: تا بتوانیم با توجه به آن‌ها، بهتر و نامه‌ریزی کنیم و راه موقوفیت را هموار تو سازیم.				
۳	۷۱	قرآن‌کریم، از کدام قوانین با عنوان «سنت‌های الهی» یاد گرده و مردم را به شناخت آن‌ها به خصوص، سنت‌های مربوط به زندگی انسان دعوت نموده است؟ پاسخ: بر اساس تقدیر الهی، دانستیم که جهان خلقت قانون‌مند است و پدیده‌های آن در دایرهٔ قوانین خاصی مسیر تکاملی خود را می‌بینند. این قانون‌مندی، اختصاص به پدیده‌های طبیعی <u>نارد</u> و زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها را نیز در بر می‌گیرد. قرآن‌کریم، از این قوانین با عنوان «سنت‌های الهی» یاد کرده است.				
۴	۷۱	شناخت قوانین جهان خلقت از طریق علوم تجربی و با شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان‌ها، مقایسه نمایید. پاسخ: <table border="1"><tr><td>سبب آشنایی ما با نشانه‌های الهی و نیز بهره گرفتن از طبیعت می‌شود.</td><td>شناخت قوانین جهان از طریق علوم تجربی، مکانیزم‌هایی را که انسان‌ها</td></tr><tr><td>موجب نکوش صحیح مانند شکست‌ها و شیرینی‌ها، شکست‌ها و موقوفیت‌ها، بیماری و سلامت به طور کلی همه حوادث زندگی می‌شود و دیدگاه ما را نسبت به وقایع و حوادث جهان از دیگران ممتاز می‌سازد و بالاخره، این شناخت در روابط‌مان با خدا، خود، خلقت و دیگران تأثیر پسزایی دارد.</td><td>شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان‌ها</td></tr></table>	سبب آشنایی ما با نشانه‌های الهی و نیز بهره گرفتن از طبیعت می‌شود.	شناخت قوانین جهان از طریق علوم تجربی، مکانیزم‌هایی را که انسان‌ها	موجب نکوش صحیح مانند شکست‌ها و شیرینی‌ها، شکست‌ها و موقوفیت‌ها، بیماری و سلامت به طور کلی همه حوادث زندگی می‌شود و دیدگاه ما را نسبت به وقایع و حوادث جهان از دیگران ممتاز می‌سازد و بالاخره، این شناخت در روابط‌مان با خدا، خود، خلقت و دیگران تأثیر پسزایی دارد.	شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان‌ها
سبب آشنایی ما با نشانه‌های الهی و نیز بهره گرفتن از طبیعت می‌شود.	شناخت قوانین جهان از طریق علوم تجربی، مکانیزم‌هایی را که انسان‌ها					
موجب نکوش صحیح مانند شکست‌ها و شیرینی‌ها، شکست‌ها و موقوفیت‌ها، بیماری و سلامت به طور کلی همه حوادث زندگی می‌شود و دیدگاه ما را نسبت به وقایع و حوادث جهان از دیگران ممتاز می‌سازد و بالاخره، این شناخت در روابط‌مان با خدا، خود، خلقت و دیگران تأثیر پسزایی دارد.	شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان‌ها					
۵	۷۲ تا ۷۸	چند مورد از سنت‌های الهی را فقط نام ببرید. (۴۰ مورد) پاسخ: (۱) ابتلاء = امتحان = آزمایش = فتنه (۲) امداد عام الهی (۳) امداد خاص الهی (توفیق الهی) (۴) سبقت رحمت بر غصب (۵) املاه و استدراج				
۶	۷۲	«ابتلاء» در لغت به چه معناست و در اینجا به چه معناست؟ پاسخ: در لغت به معنای، «امتحان» است. و در اینجا به معنای، «قرار دادن فرد در تنگنا یا موقیتی است که صفات درونی خود را بروز دهد <u>با نادرستی آن چه را ادعا کرده</u> ، مشخص سازد.»				
۷	۷۲	کدام سنت الهی، عام‌ترین و فراگیرترین قانون خداوند است که «ثبت و همیشگی» است و شامل همه انسان‌ها در همه دوران‌ها می‌شود؟ پاسخ: سنت ابتلاء = امتحان = فتنه = آزمایش.				

۷۲	میان «امتحان الهی» و «امتحان بشری» چه تفاوقي وجود دارد؟ بنويسید. پاسخ: در «امتحان بشری»، ما غالباً از حقیقت درون افراد بخبر هستیم و می‌کوشیم تا از طریق امتحان کردن آن‌ها، به آگاهی لازم برسم؛ ولی «امتحان خداوند علیم» برای آگاه شدن از درون افراد نیست، بلکه برای رشد دادن و به ظهور رساندن استعدادها و نشان دادن توانیات درونی افراد است.	۸
۷۲	«سنت ابتلاء» را توضیح دهید. پاسخ: عام‌ترین و فراگیرترین قانون خداوند است که «ثابت و همیشگی» است و شامل همه انسان‌ها در همه دوران‌ها می‌شود. به عبارت دیگر، زندگی هر انسانی، چه مؤمن و چه کافر، چه فقیر و چه غنی، چه سیاه و چه سفید، صحنه امتحان‌ها و آزمایش‌های است. هیئت و شخصیت انسان‌ها با این «ابتلات‌ها»، ساخته می‌شود و شناخته می‌گردد. از این‌رو، کوچکترین حادثه‌ای که پیرامون مارخ می‌دهد، امتحانی برای ماست تا روشن که ما نسبت به آن حادثه چه تصریحی می‌گیریم و چگونه عمل می‌کنیم.	۹
۷۲	«رشد و کمال» و «عقب ماندگی و خسران» مهه به قرقب نتیجه و معلول چیست؟ پاسخ: عمل ذرست-عمل غلط [نادرست]	۱۰
۷۲	موقیت در هر مرحله‌ای از امتحان یا ابتلاء الهی، سبب چه نتایجی می‌شود؟ با ذکر مثال مطلب را توضیح دهید. پاسخ: سبب ورود فرد به مرحله‌ای برتر می‌شود و اورا امتحان‌های جدیتر روبرو می‌گردد؛ مانند دانش‌آموزی که با موفقیت در هر امتحانی، وارد مرحله‌ای بالاتر از امتحانات می‌گردد تا به موفقیت نهایی برسد.	۱۱
۷۲	عيارت درست یا نادرست را مشخص نمایید: الف) اگر انسان، «ایمان به خداوند» و «بندگی او» را اعلام کند، بنابراین سنت ابتلاء، وارد امتحان‌ها و آزمایش‌های خاص آن می‌شود. درست ☒ نادرست ☐ ب) به میزانی که انسان در آزمون‌های اولیه سریاند بیرون آید، قدم در آزمون‌های بعد می‌گذارد و برای کسب کمالات برتر آماده می‌شود. درست ☐ نادرست ☒	۱۲
۷۲	حدیث امام صادق(ع) که درباره رابطه «مراقب ایمان» و «مراقب امتحان» است: «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُ بِمَنْزِلَةِ كَفَّةِ السِّيزَانِ كُلَّمَا زِيدَ فِي إِيمَانِهِ زِيدَ فِي بَلَائِهِ» به کدام سنت الهی اشاره دارد و با کدام آیه شریفه زیر «ارتباط معنایی» دارد؟ (۱) ابتلاء-أخسیب الناسَ أَن يُشْرِكُوا أَن يَقُولُوا أَمَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ☐ (۲) امداد عام الهی-أخسیب الناسَ أَن يُشْرِكُوا أَن يَقُولُوا أَمَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ☐ (۳) امداد خاص الهی-والذِّينَ جَاهَدُوا فِيَنَّا لِنَهْدِيَنَّهُمْ سَبَّلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ☐ (۴) املاء-والذِّينَ جَاهَدُوا فِيَنَّا لِنَهْدِيَنَّهُمْ سَبَّلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ☐	۱۳
۷۲	طبق فرمایش امام صادق(ع) در حدیث بالا، سنت‌گین قر شدن بلاء و امتحان انسان مؤمن معلول و نتیجه چیست؟ پاسخ: معلول و نتیجه افزوده شدن ایمان وی می‌باشد.	۱۴
۷۳	خداؤند با چه چیزی ما را امتحان می‌کند؟ با ذکر مثال، مطلب را توضیح دهید. پاسخ: «او با هر امر خیر و شری ما را می‌آزماید [امتحان می‌کند]»؛ بیماری یا سلامت، فقر یا ثروت، از دست دادن پدر و مادر یا داشتن پدر و مادر، بارش باران یا وقوع خشک سالی و به طور کلی، هر حادثه شیرین یا تلخ، مواد امتحانی ما به حساب می‌أیند و نحوه مواجهه ما با آن‌ها، پیروزی یا شکست ما را رقم می‌زنند و مهیای امتحانی دیگر می‌سازد.	۱۵

۷۳	اگر از ما پرسند: «خداؤنده با چه چیزی ما را امتحان می کند؟» کدام گزینه، واقعی مطلب در این زمینه خواهد بود؟ (۱) با امر خیر و شر - کُلُّ نَفْسٍ ذَاقَةً الْمَوْتِ وَبَلُوْكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ☒ (۲) با تقدیر و قضای الهی - کُلُّ نَفْسٍ ذَاقَةً الْمَوْتِ وَبَلُوْكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ☐ (۳) با امر خیر و شر - كُلًا نُمِدُّ هُوَلَاءِ وَهُوَلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ☐ (۴) با تقدیر و قضای الهی - كُلًا نُمِدُّ هُوَلَاءِ وَهُوَلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ☐	۱۶
۷۴	وقتی اینجا مورد را به دین الهی فراموشیده مردم در برآور این دعوت، چند دسته می شوند؟ پاسخ: «دو دسته»؛ دسته‌ای به ندای حقیقت پاسخ «ثبت» می‌دهند و هدایت الهی را می‌بینند و دسته‌ای دیگر، لجاجت ورزیده و در مقابل حق می‌ایستند. خداوند، سنت و قانون خود را بر این قرار داده که هر کس، هر کدام از این دو راه را برگزیند، بتواند از همین امکاناتی که خدا در اختیارش قرار داده استفاده کند تا در همان مسیری که انتخاب کرده، به پیش رود و باطن خود را آشکار کند.	۱۷
۷۴	آیا روی آوردن دنیا و لذت‌های دنیوی به برخی انسان‌های گناهکار نشانه لطف خداوند به آنان است؟ پاسخ: «خیر»- زیرا در اقع خداوند، امکانات و لوازم رسیدن به خواسته‌ها و هدف‌های هر دو گروه را یکسان فراهم کرده است، حال کسی که راه حق را بر می‌گزیند لوازم و امکانات رسیدن به حق را می‌باید و مراتب «کمال» را می‌بیناید و کسی که فقط دنیا را انتخاب کرده و برای آن تلاش می‌کند، همان را به دست می‌آورد. البته این عواقب زیان بار تصمیم غلط خود را در آخرت مشاهده خواهند کرد.	۱۸
۷۴	قرآن کریم درباره چه کسانی می‌فرماید: «آنان در آخرت، جز آتش دوزخ ندارند و هر چه در دنیا کرده‌اند برو باد و فته و آن چه را که انجام می‌دهند، باطل است.» و با کدام سنت الهی مرتبط است؟ پاسخ: «کسانی که دنیا و تجملات آن را بخواهند» - «سنت امداد عام الهی»	۱۹
۷۵	« توفیق الهی » و « تعریف نمایید ». پاسخ: امداد خاص خدای متعال نسبت به آنان که با نیت پاک، قدم در راه حق گذارند و سعادت جهان آخرت و رضایت پروردگار را هدف خود قرار دهند، « توفیق الهی » نام دارد.	۲۰
۷۵	امداد خاص خدای متعال نسبت به آنان که با نیت پاک، قدم در راه حق گذارند و سعادت جهان آخرت و رضایت پروردگار را هدف خود قرار دهند، چه نام دارد و کدام آیه، می‌بین آن است؟ (۱) املاء الهی - وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَّهُمْ سُبُّلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ☐ (۲) توفیق الهی - كُلًا نُمِدُّ هُوَلَاءِ وَهُوَلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ☐ (۳) املاء الهی - كُلًا نُمِدُّ هُوَلَاءِ وَهُوَلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ☐ (۴) توفیق الهی - وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَّهُمْ سُبُّلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ☒	۲۱
۷۵	در فرهنگ قرآن کریم، « توفیق » به معنای « آسان نمودن » است؟ یعنی چه؟ پاسخ: یعنی همراه با سعی و تلاشی که انسان از خود نشان می‌دهد، خداوند نیز شرایط و اسباب را چنان فراهم می‌سازد که وی بتواند « آسان نر » به مقصد برسد.	۲۲
۷۵	دو مورد از جلوه‌های امداد خاص الهی [توفیق الهی] وابنویسید پاسخ: یکی از جلوه‌های آن، نصرت و هدایت الهی به دنبال تلاش و مجاهدت است. خداوند، انسان تلاشگر و مجاهد را حمایت می‌کند، دست او را می‌گیرد و با پشتیبانی خود به پیش می‌برد. از جلوه‌های دیگر توفیق الهی، ایجاد زمینه مناسب برای رشد و تعالی شخص مؤمن می‌باشد.	۲۳

۷۵	ایجاد زمینه مناسب برای رشد و تعالی شخص مؤمن مانند یافتن دوست خوب، شرکت در جلسه قرآنی و خواندن یک کتاب تغییر گذار و هدایتگر و پیدا کردن راه توبه و استغفار، از جلوههای کدام سنت الهی است؟ پاسخ: « توفیق الهی ».	۲۴
۷۵	آبا « عمل درونی » هم، در گسب توفیق الهی نقش تعیین گننده دارد؟ مثالی بنویسید. پاسخ: « بسلی » - برای مثال، دو نفر با هم آیاتی از قرآن را از رسول اکرم (ص) می شنیدند، اما این آیات، ایمان یکی را تقویت می کرد، ولی بر لجاجت و کفر دیگری می افزود. و مثال دیگر، دو نفر با هم از کنار مسجدی می گذرند و صدای اذان را می شنوند، یکی به مسجد می رود تا نماز اول وقت را بخواند و دیگری بدون توجه، از کنار آن مسجد می گذرد.	۲۵
۷۵	از سنت های الهی، « سبقت و حمت بر غضب » را توضیح دهید. پاسخ: از آن جا که خداوند به بندگان خود محبت دارد، با همه آنان، چه نیکوکار و چه گناهکار، به لطف و مهربانی رفتار می کند. او به بندگان خود اعلام می کند که: « پروردگار شما، رحمت را بر خود واجب کرده است ». یعنی، حتی آن جا که خداوند بر کسی غصب می کند، باز هم از دریچه « لطف و رحمت » است؛ مانند مادری که بر فرزندش سخت می گیرد و یا در مواردی او را تنبیه می کند تا او را از اشتباه باز دارد و به هیچ وجه قصد انتقام گیری از فرزند خود را ندارد. از همین جهت است که راه بازگشت فرد گناهکار به سوی خداوند، همیشه باز است.	۲۶
۷۵	نمونه هایی از سبقت و حمت خدا بر غضب وابنویسید. پاسخ: (۱) آمرزش گناهان با توبه (۲) آمرزش برخی گناهان با انجام کار نیک (۳) حفظ آبروی بندگان گناهکار (۴) پذیرش عبادت اندک (۵) رضایت سریع از کسی که طلب آمرزش کرده است.	۲۷
۷۶	یکی از موارد « سبقت و حمت بر غضب خدا » را توضیح دهید. پاسخ: آن است که وقتی انسان کار نیکی انجام می دهد، خداوند به فرشته اش فرمان می دهد که فوراً آن را ثبت نماید اما وقتی گناهی مرتکب می شود، از فرشته خود می خواهد تا بنده اش، توبه کند و جبران نماید؛ در صورتی که بنده، توبه نکرد، آن گناه را ثبت نماید. همچنین خداوند، عمل نیک را چند برابر باداش و کار بد را فقط به اندازه خود آن گناه، جزا می دهد.	۲۸
۷۶	انسانی که به دام گناه می افتد و سپس توبه می کند را با انسانی که پس از گناه، با حق دشمنی ولجاجت می ورزد مقایسه نمایید. پاسخ: انسانی که به دام گناه می افتد، خداوند برای او شرایطی فراهم می کند که بتواند توبه کند و از گناه دوری نماید، حتی اگر بارها گناه کرد و توبه نمود، باز هم خداوند از گناه او می گذرد. اما اگر کسانی چنان در گناه و باطل پیش روئند که از کار خود خرسند باشند و با حق دشمنی و لجاجت ورزند، خداوند به آنها فرصتی می دهد و آنها این فرصت را وسیله غوطه ور شدن در تاریکی قرار می دهند، به طوری که اگر در ابتداء، اندک امیدی وجود داشت که نور حق در دلشان بتابد، به تدریج چنین امیدی بر باد رفته و به شقاوت ابدی گرفتار می شونند.	۲۹
۷۶	سنت « املاء » یا « اهمال » را تعریف نمایید. پاسخ: زمانی که مهلکتها و امکانات، با اختیار و اراده خود افراد به صورت بلای الهی جلوه گر شده و باعث می شود که بار گناهان آنان هر روز سنتگین و سنگین تر شود. این سنت که از جمله سنت های حاکم بر زندگی معاندان و غرق شدگان در گناه است، سنت « املاء » یا « اهمال » نام دارد.	۳۰

۳۱		گاهی خداوند علاوه بر مهلت دادن به گمراهان، بر امکانات آنان می‌افزاید و معاندان و گناهکاران با استفاده از همین امکانات و با اصرار خودشان، بیشتر در فساد فرو می‌روند و قدم به قدم از انسانیت فاصله گرفته به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیکتر می‌شوند» به کدام سنت‌الهی اشاره دارد و کدام آیه شریفه، مبین آن است؟
۷۶		۱) املاء - والذينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدِرْ جَهَنَّمَ مَنْ حَيَثُ لَا يَعْلَمُونَ ☐ ۲) استدرج - ولا يَخْسِبَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا تُنَلِّي لَهُمْ خَيْرٌ لَّا نَفْسُهُمْ... ☐ ۳) استدرج - والذينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدِرْ جَهَنَّمَ مَنْ حَيَثُ لَا يَعْلَمُونَ ☒ ۴) املاء - ولا يَخْسِبَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا تُنَلِّي لَهُمْ خَيْرٌ لَّا نَفْسُهُمْ... ☐
۳۲	۷۶	سنت «استدرج» را تعریف نمایید. پاسخ: حالت تدریجی در حرکت به سوی عذاب الهی را سنت «استدرج» می‌خوانند.
۳۳	۷۶	فراو گرفتن در دایره سنت‌های املاء [امهال] و استدرج، نتیجه و معلول چیست؟ پاسخ: نتیجه و معلول عمل خود انسان هاست.
۳۴	۷۶	چرا باید بکوشیم که در دایره سنت‌های املاء [امهال] و استدرج فراو نگیریم؟ پاسخ: قابه هلاکت ابدی گرفتار نشویم.
۳۵	۷۷	طبق فرمایش امام صادق (ع)، هنگامی که خداوند خیر بنده‌اش را بخواهد، اگر بنده گناهی مرتكب شود، او را گوشمالی می‌کند؛ چرا؟ پاسخ: «قابه یاد نوبه بیفتند.»
۳۶	۷۷	طبق فرمایش امام صادق (ع) اگر خداوند شر بنده‌اش [بنده‌ای که غرق گناه شده است] را بخواهد، بعد از انجام گناه، نعمتی به او می‌بخشد؛ چرا؟ پاسخ: تا استغفار را فراموش کند و به راه خود ادامه دهد. این همان است که خداوند فرموده: «سنَسْتَدِرْ جَهَنَّمَ مَنْ حَيَثُ لَا يَعْلَمُونَ.»
۳۷	۷۷	این فرمایش امیر المؤمنین علی (ع): «چه بسا احسان بیلهی خدا، کسی را گرفتار کند و برد پوشی خدا، او را هغور سازد و باستایش مردم فریب خورد و خدا هیچ کس را همانند کسی که به او مهلت داده، امتحان و آزمایش نکرده است.» به کدام سنت‌الهی اشاره دارد و با کدام آیه شریفه، ارتباط معنایی دارد؟ ۱) امهال - والذينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدِرْ جَهَنَّمَ مَنْ حَيَثُ لَا يَعْلَمُونَ ☐ ۲) استدرج - ولا يَخْسِبَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا تُنَلِّي لَهُمْ خَيْرٌ لَّا نَفْسُهُمْ... ☐ ۳) استدرج - والذينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدِرْ جَهَنَّمَ مَنْ حَيَثُ لَا يَعْلَمُونَ ☒ ۴) امهال - ولا يَخْسِبَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا تُنَلِّي لَهُمْ خَيْرٌ لَّا نَفْسُهُمْ... ☐
۳۸	۷۷	از سنت‌های الهی، «تَأْثِير اعْمَال انسان در زندگی او» را توضیح دهید پاسخ: زهنوodehای قرآن کریم و پیشوایان دین بیانگر آن است که آینده هر فرد و اتفاقاتی که برای او رخ می‌دهد، در موارد بسیاری تحت تأثیر رفتارهای گذشته او، اعم از رفتارهای خوب و بد است.
۳۹	۷۸	این فرمایش امام صادق (ع): «مَنْ يَمُوتُ بِالذُّنُوبِ أَكْثَرُ مِنْ يَمُوتُ بِالْأَجَالِ وَ مَنْ يَعِيشُ بِالْإِحْسَانِ أَكْثَرُ مِنْ يَعِيشُ بِالْأَعْمَالِ» به کدام سنت‌الهی اشاره دارد و با کدام آیه ارتباط معنایی دارد؟ ۱) تأثیر اعمال انسان در زندگی او - وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمْنُوا وَاتَّقُوا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنْ... ☒ ۲) تأثیر اعمال انسان در زندگی او - والذينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهَدِيهِمْ سُبْلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ☐ ۳) امداد خاص الهی (توفیق الهی) - وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمْنُوا وَاتَّقُوا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنْ... ☐ ۴) امداد خاص الهی (توفیق الهی) - والذينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهَدِيهِمْ سُبْلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ☐

۴۰

جدول ذیل گه درباره تأثیر اعمال انسان در زندگی اوست و در تعالیم دینی آمده است را تکمیل نمایید:

۷۸	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">عمر را افزایش می دهد.</td><td style="width: 50%;">صله رحم، محبت به خویشان و دادن صدقه؟</td><td style="text-align: center;">۱</td></tr> <tr> <td>عمر را کاهش می دهد.</td><td>قطع رحم و بی محبتی به خویشان؟</td><td style="text-align: center;">۲</td></tr> <tr> <td>زندگی را بهبود می بخشد.</td><td>احسان به والدین، امانت داری، قلمه حلال، آب دادن به درخت قشنه، سیراب کردن حیوانات و برطرف کردن اندوه و غصه دیگران؛</td><td style="text-align: center;">۳</td></tr> <tr> <td>نزول بلا و عدم استجابت دعا را به دنبال دارد.</td><td>ظلم به دیگران و افزایش گناه (چه فردی و چه اجتماعی)؛</td><td style="text-align: center;">۴</td></tr> <tr> <td>سبب نزول برکات الهی می گردد.</td><td>تفوا و ایمان واقعی به خداوند؛</td><td style="text-align: center;">۵</td></tr> </table> * درباره دادن صدقه، نکته‌ای لازم شد که مطرح گنم و آن این است که، مؤلف محترم در صفحه ۲۴ کتاب درسی به عنوان عامل دفع بلا اشاره فرموده‌اند و از صله رحم به عنوان عامل افزایش طول عمر؛ ولی در صفحه ۷۸ صدقه دادن به عنوان عامل افزایش عمر، مطرح شده است!!	عمر را افزایش می دهد.	صله رحم، محبت به خویشان و دادن صدقه؟	۱	عمر را کاهش می دهد.	قطع رحم و بی محبتی به خویشان؟	۲	زندگی را بهبود می بخشد.	احسان به والدین، امانت داری، قلمه حلال، آب دادن به درخت قشنه، سیراب کردن حیوانات و برطرف کردن اندوه و غصه دیگران؛	۳	نزول بلا و عدم استجابت دعا را به دنبال دارد.	ظلم به دیگران و افزایش گناه (چه فردی و چه اجتماعی)؛	۴	سبب نزول برکات الهی می گردد.	تفوا و ایمان واقعی به خداوند؛	۵	
عمر را افزایش می دهد.	صله رحم، محبت به خویشان و دادن صدقه؟	۱															
عمر را کاهش می دهد.	قطع رحم و بی محبتی به خویشان؟	۲															
زندگی را بهبود می بخشد.	احسان به والدین، امانت داری، قلمه حلال، آب دادن به درخت قشنه، سیراب کردن حیوانات و برطرف کردن اندوه و غصه دیگران؛	۳															
نزول بلا و عدم استجابت دعا را به دنبال دارد.	ظلم به دیگران و افزایش گناه (چه فردی و چه اجتماعی)؛	۴															
سبب نزول برکات الهی می گردد.	تفوا و ایمان واقعی به خداوند؛	۵															

* جدول ذیل را تکمیل نمایید:

هر انسانی در زندگی خود همواره به وسیله امور «شر» یا با امور «خیبر» در معرفی «آزمایش یا امتحان با ابتلاء» است.	ابتلاء	۳۵/انبیاء	۱
هر کس ادعای ایمان کند، «مورد آزمایش یا امتحان با ابتلاء» قرار می گیرد.	ابتلاء	عنکبوت/۲	۲
رحمت واسعة الهی به همه افراد جامعه، چه نیکوکار و چه بدکار، «همی‌رسد».	امداد عام الهی	اسراء/۲۰	۳
خداآنند، کسانی را در راه او قدم بردازند، به طور خاص «هدایت» می کنند.	امداد خاص الهی (توفیق الهی)	عنکبوت/۶۹	۴
خداآنند به کافران مهلت می دهد و آنان از این مهلت «برای افزودن بر گناه‌هاشان بهره می برند».	املاع و امهال	آل عمران/۱۷۸	۵
برخی گناه‌کاران به دست خویش، خود را در معرفی هلاکت قرار می دهند و «به تدریج» گرفتار عذاب می شونند.	استدراج	اعراف/۱۸۲ و ۱۸۳	۶
خداآنند، پاداش کار نیک را چند برابر و گینه کار بد را به اندازه آن کار می دهد و این نشانه «سبقت رحمت بر شخص» الهی است.	سبقت رحمت بر شخص	انعام/۱۶۰	۷
مطلوب با قانون الهی، آینده انسان بر اساس «نتیجه عمل وی در زندگی اش» رقم می خورد.	تأثیر اعمال انسان	اعراف/۹۶	۸

باسم‌هه تعالی

جزوه سؤالات درس به درس دین و زندگی(۳)، پایه دوازدهم، بر اساس چاپ ۹۷

طراح: قاسم مندوانی، دبیر معارف اسلامی استان خوزستان، شهرستان شادگان

صفحه	لردن هفتمن: «بازگشت=توبه»	ردیف
۸۴	این خطاب خدای متعال به حضرت داود(ع): «اگر روی گردان از من می‌دانستند که چگونه انتظار آنها را می‌کشم و شوق بازگشت‌شان را دارم، بدون شک از شوق آمدن به سوی من، جان می‌دادند و بندبند وجوهشان از محبت من، از هم می‌گستست» در ارتباط با کدام موضوع است؟ آن را توضیح دهید. پاسخ: تصمیم‌های جدید همواره برای تکمیل پیمان‌های قبلی و پیمودن ادامه راه نیست، بلکه گاه برای بازگشت از مسیری است که چندی به غلط پیموده شده و آثار زیان‌باری بر جای گذاشته است. این گونه تصمیم‌ها، «توبه» نام دارد.	۱
۸۵	کدام جمله امام موسی کاظم(ع)، چون تیزی بر قلب پُش بن حرث نشست و او را تکان داد؟ چرا؟ پاسخ: «اگر بندۀ [عبد] می‌بود، بندگی [العبودیت] می‌کرد و حرمت صاحب خود را نگه می‌داشت.»؛ زیرا با شنیدن این جمله یکباره از جا برخاست و به خود مهلت پوشیدن گفتش را نداد. با پای بر هننه دنبال گوینده سخن رفت. دوید تا خود را به امام هفتمن(ع) رساند. در حضور ایشان «توبه» کرد و تا زنده بود به پیمان خود وفادار ماند. بُشر که تا آن روز، در زمرة اشرف زادگان و عیاشان قرار داشت، در سلک مردان پرهیزکار و خداپرست درآمد.	۲
۸۵	انقلاب علیه خود به چه معناست؟ کامل‌اً شرح دهید. پاسخ: در میان مخلوقات، «انسان» موجودی است که علاوه بر ایستادگی در برابر موانع «پیروزی» می‌تواند در برابر موانع «درونی» نیز ایستادگی کرده و حتی علیه خود انقلاب کند؛ بدین معنا که هم می‌تواند با پیروی از «عقل»، علیه تمایلات ناپسند خود قیام کند و هم می‌تواند با پیروی از «نفس امکاره» و «انجام گناه»، از فرمان‌های خداوند سریعی کرده و به خود ظلم و ستم روا دارد.	۳
۸۶	«توبه» در لغت به چه معناست؟ پاسخ: «بازگشت».	۴
۸۶	توبه اگر درباره بندگان استفاده شود به چه معناست و اگر درباره خداوند [معبود] استفاده گردد، چه معنایی خواهد داشت؟ پاسخ: در مورد بندگان، به معنای بازگشت از گناه به سوی خداوند و فرار گرفتن در دامن عفو و غفران اوست. این حالت وقتی رُخ می‌دهد که انسان از گناه، پیشمان شده و قصد انجام آن را نداشته باشد. - بازگشت بندۀ [عبد] گناهگار، خداوند نیز به سوی او باز می‌گردد؛ یعنی، درهای رحمتش را به رویش می‌گشاید و آرامش را به قلب او باز می‌گرداند. نکته مهم: توبه [بازگشت] معبود (خداوند)، معلول و نتیجه توبه [بازگشت] عبد (انسان) است. یعنی، انسان از گناه کردن دست بکشد و به سوی گناه باز نگردد، رحمت و آرامش قلبی الهی (توبه معبود) شامل او می‌شود.	۵
۸۶	حقیقت توبه چیست؟ پاسخ: «حال پیشمانی از گناه و تصمیم بر ترک آن».	۶
۸۶	چه زمانی توبه انجام شده و گناه بخشیده می‌شود؟ توضیح دهید. پاسخ: همین که انسان (عبد) بعد از انجام گناه، در دل احساس پیشمانی کند و زیان حالت این باشد که: «چقدر بُد شد! گاش این کار را نمی‌گردم. چرا به فرمان و دستور خدا بی‌توجهی گردم؟» توبه، انجام شده و گناه، بخشیده می‌شود. امام باقر(ع) می‌فرماید: بروای توبه کردن، پیشمانی کافی است.» چنین انسانی واقعاً در دل، «استغفار‌الله» را گفته است، گرچه آن را به زیان جاری نکرده باشد. اما اگر بر عکس باشد، یعنی با زیان «استغفار‌الله» بگوید ولی در قلبش، پیشمان نباشد چنین کسی توبه نکرده است.	۷
۸۷	عامل آلوگی چیست و انسان یوای پاک شدن از آن آلوگی باید از چه چیزی بپرسد؟ پاسخ: «گناه» - «توبه».	۸
۸۷	«پیرایش» یا «تخلیه» را تعریف نمایید. پاسخ: «گناه»، آلوگی است و «توبه»، پاک شدن از آلوگی هاست. توبه، گناهان را از قلب خارج می‌کند و آن را شست و شو می‌دهد. به همین جهت این عمل را «پیرایش» یا «تخلیه» می‌گویند.	۹

۸۷	به سؤالات حدیثی زیر، پاسخ گویا در دهدید: (الف) طبق فرمایش رسول خدا (ص)، کسی که از گناه توبه کرده باشد مانند چه کسی است؟ پاسخ: «مانند کسی است که هیچ گناهی نکرده است». (ب) طبق فرمایش امیر المؤمنان علی (ع)، چه چیزی دلها را پاک می کند و گناهان را می شوبد؟ پاسخ: «توبه».	۱۰
۸۷	حدیث رسول خدا (ص) «التائب من الذنب كمن لا ذنب له» و حدیث امیر المؤمنان علی (ع) «الْتَّوْبَةُ تُعَفِّنُ الْقُلُوبَ وَ تَغْسِلُ الذُّنُوبَ» به رابطه توبه با چه موضوعی اشاره دارد و در اصطلاح به آن چه چیزی اطلاق می گردد؟ پاسخ: «باکی» - «پیرايش» یا «تخليه».	۱۱
۸۸	کدام آیه شریفه فرآنی بیانگر این مطلب است که: «با توبه کردن، همه گناهان حتی شرک هم آمرزیده می شود»؟ پاسخ: «قُلْ يَا عَادِيَ الَّذِينَ أَسْفَرُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» آیا توبه، فقط گناهان را پاک می کند؟ توضیح دهدید.	۱۲
۸۸	پاسخ: «خیو»، بلکه اگر «اعیان» و «عمل صالح» نیز به <u>دنبال</u> آن بباید، «گناهان» را به «حسنات» تبدیل می کند. قرآن کریم در این باره می فرماید: «کسی که باز گردد [توبه کند] و ایمان اورده و عمل صالح انجام دهد، خداوند، گناهانش را به حسنات تبدیل می کند. زیرا خداوند، امرزنده و مهریان است».	۱۳
۸۸	به سؤالات زیر پاسخ گویا در دهدید: (الف) توبه، در کدام دوران عمر انسان «آسان تو» است؟ پاسخ: «جوانی» (ب) خداوند، توبه چه کسانی را بسیار دوست دارد؟ پاسخ: «جوانان» (ج) پیامبر اکرم (ص) در باره توبه فرد جوان چه می فرماید؟ پاسخ: «کسی نزد من محبوبتر از جوان توبه کار نیست».	۱۴
۸۸	آیا در توبه، همیشه باز است؟ توضیح دهدید. پاسخ: «بله»، اما توفیق توبه، همواره میسر و مهیا نیست پس باید لحظه های توفیق را شکار کرد و خود را در دامن مهر و محبت خداوند انداخت.	۱۵
۸۸	آیا تکرار توبه - اگر واقعی باشد - به معنی دور شدن از خداوند نیست؟ کدام آیه شریفه، مبنی این مطلب است؟ پاسخ: «خیو»، بلکه موجب محبوب شدن انسان نزد خداوند جلب رحمت او می شود. قرآن کریم در این زمینه می فرماید: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيَنْهِيِ الْمُتَطَهِّرِينَ» بنابراین، اگر کسی گناهی مرتکب شد و توبه کرد، اما توبه اش را شکست و دوباره مرتکب گناه شد، هیچ مانع ندارد که باز هم توبه کند و از خداوند عذرخواهی نماید. چون که خداوند، کسی را که فرورا از گناه خود ناراحت می شود و بسیار توبه می کند، دوست دارد. زیرا می بینند چنین فردی، با این که در دام گناه افتاده، اما قلبش نزد اوست و به سرعت، از عمل خود پشیمان می شود.	۱۶
۸۹	حیله های شیطان برای دور گردن انسان ها از توبه را مختصر آنلاین می سازد. پاسخ: (۱) ابتدا انسان را به گناه دعوت می کند و وقتی انسان آلوده شد، او را از رحمت الهی مأیوس می سازد. (۲) انسان را به «سویف» می کشاند. (۳) برای کشاندن انسان به شقاوی، او را گام به گام و آهسته آهسته و به تدریج به سمت گناه دعوت می کند.	۱۷
۸۹	شیطان برای دور گردن انسان ها از توبه، تلاش فراوان می کند و با حیله و فریب مانع توبه آن ها می شود. ص ☐ غ ☒	۱۸
۸۹	ضرب المثل «آب که از سرگذشت چه یک و جب، چه صد و جب» با کدام یک از حیله های شیطان برای انسان ارتقا دارد؟ آن را نوشته و سپس شرح دهدید. پاسخ: شیطان، ابتدا انسان را با این وعده که: «گناه کن و بعد توبه کن!» به سوی گناه می کشاند و وقتی که انسان آلوده شد، از رحمت الهی مأیوس شده و می گوید: «آب که از سرگذشت چه یک و جب، چه صد و جب» در این حالت، انسان با خود می گوید که: کار از کار گذشته و پرونده عمل نزد خداوند آن قدر سیاه است که دیگر توبه ام پذیرفته نیست. در حالی که آدمی، هر قدر هم که بد باشد، اگر واقعاً توبه کند و پشیمان و نادم شود، حتماً خداوند توبه اش را می پذیرد.	۱۹

۸۹	اییات ذیل به کدام یک از حیله‌های شیطان برای دور کردن انسان‌ها از توبه اشاره دارد و کدام ضرب المثل مؤبد مطلب است؟ «طبع ز فیض گرامت مبّر گه خُقْ گریم گنه ببخشد و بر عاشقان بخشاید مُقِيم حلقة ذکر است دل، بدان امید که حلقة‌ای ز سُرْ‌لَفْ یار بگشاید» پاسخ: شیطان، ایندا انسان را با این وعده که: «گناه کن و بعد توبه‌گن!» به سوی گناه می‌کشاند و وقتی که انسان آلوده شد، از رحمت الهی ما یوسش می‌سازد – ضرب المثل: «آب که از سرگذشت چه یک وجب، چه صد وجب» مؤبد این مطلب است.	۲۰
۸۹	یکی از حیله‌های شیطان برای دور کردن انسان‌ها از توبه، آن‌ها را به «تسویف» کشاندن است؛ مطلب را توضیح دهید. پاسخ: «تسویف» از ریشه «سوف» و به معنای «امروز و فردا گویند» و «کار امروز را به فردا اندادختن» است. به عبارت دیگر، فرد گناه کار دانمایا به خود می‌گوید: «بهزادی توبه می‌کنم». و این گفته را آن قدر تکرار می‌کند، تا این که دیگر میل به توبه، در او خاموش می‌شود. این حیله شیطان [تسویف]، بیشتر برای گمراه کردن «جوانان» به کار می‌رود. شیطان به انسان می‌گوید: «تو، هنوز جوانی و فرصت توبه داری، بالآخره در اینده می‌توانی توبه کنی. اما این، یک دام است و سبب عادت جوان به گناه می‌شود، به طوری که ممکن است ترک گناه برایش سخت گردد.»	۲۱
۸۹	آیا هر وقت انسان به سوی خدا بازگردد و توبه کند، خدا نیز از او قبول می‌کند؟ توضیح دهید. پاسخ: درست است که هر وقت انسان برگردد، خدا نیز توبه او را قبول می‌کند اما اگر انسانی غرق گناه شود، دیگر معلوم نیست که میل به توبه پیدا کند. شاید گناه به قدری بر روحش غلبه کند که هیچ وقت نتواند قلبًا پشیمان شود و وقتی که پشیمانی قلبی نباشد، توبه‌ای صورت نگرفته است.	۲۲
۸۹	چرا یکی از روش‌های شیطان برای کشاندن انسان به شفاقت آن است که، او را «گام به گام» و «آهسته آهسته» به سمت گناه می‌کشاند؟ بنویسید. پاسخ: تا در فرآیند تدریجی، متوجه زشتی گناه و فیج آن نشود و اقدام به توبه نکند. برای مثال، شیطان از همان ایندا، انسان را به رابطه نامشروع با جنس مخالف دعوت نمی‌کند، بلکه در گام اول سخن از یک دوستی ساده به میان می‌آورد، دوستی‌ای که فقط در حد صحبت و درد دل گردن است. اما در گام‌های بعدی و به صورت تدریجی جنان این دوستی را پیش می‌برد که فرد، خود را غرق در فساد و آلوگری می‌بیند.	۲۳
۹۰	مراحل تکمیلی توبه را فقط نام ببرید. پشیمانی و تصمیم، آثار و نتایجی دارند که در زندگی شخص توبه‌گننده خود را نشان می‌دهند؛ آن‌ها را نام ببرید. پاسخ: ۱) عدم تکرار گناه ۲) جبران حقوق الهی (حق الله) و حقوق مردم (حق الناس).	۲۴
۹۰	از مراحل تکمیلی توبه، «عدم تکرار گناه» را شرح دهید. پاسخ: توبه‌گننده تلاش می‌کند دیگر به سراغ گناهی که از آن پشیمان شده است، نزود؛ زیرا انجام آن مساوی با شکستن توبه است که در آن صورت، باز هم باید توبه کند. به عبارت دیگر، اگر توبه‌گننده حقیقتاً توبه کرده باشد، گرچه ممکن است به آن گناه علاقه‌ای هم داشته باشد، سعی خواهد کرد در «عمل» از آن دوری نماید.	۲۵
۹۰	آیا اظهار ندامت ظاهري و گفتن کلمه استغفار (استغفار الله) در حال انجام گناه، پذیرفته شدفي است؟ بنویسید. پاسخ: نه تنها پذیرفته نیست، بلکه استغفار را بی خاصیت می‌کند. به همین جهت امام رضا علیه السلام فرموده است: «المستقر من الذَّنْبِ وَ يَغْلِظُهُ الْمُسْتَهْزِئُ بِرَبِّهِ؛ كُسْيَ كَه از گناهی استغفار کند و در عین حال، انجامش دهد مانند کسی است که پروردگارش را مسخره کرده است.»	۲۶

۹۰	از مراحل توبه، جبران حقوق الهی (حق الله) را توضیح دهد. پاسخ: توبه کننده تلاش می کند حقوقی را که با «گناه خود» ضایع کرده است، جبران نماید. دستهای از این حقوق، مربوط به خداوند است. مهم ترین حق خداوند نیز، حق اطاعت و بندگی است (توحید عملی). توبه کننده باید بکوشد کوتاهی های خود در پیشگاه الهی را جبران کند؛ برای مثال: نمازها یا روزه های از دست داده را به تدریج، قضا نماید و عبادت های ترک شده را به جا آورد. البته، خداوند نسبت به بندگان خود مهربان است و اگر ببیند که شخص توبه کار تلاش خود را کرده و نتوانسته همه گناهان را جبران کند، بقیه موارد را خود جبران نموده و او را غفو می کند.	۲۷
۹۱	از مراحل توبه، جبران حقوق مردم (حق الناس) را توضیح دهد. پاسخ: توبه کننده باید بکوشد اگر ظلم و ستمی بر مردم کرده است، آن را جبران نماید و حقوق مادی یا معنوی آن ها را در حد توان ادا کنندور ضایع صاحبان حق را به دست آور دو اگر به آنان دسترسی ندارد، به فیابت از آنان صدقه دهد و نیاشان دعای خیر و طلب آمرزش نماید.	۲۸
۹۱	«حقوق مادی» انسان ها همتر است یا «حقوق معنوی»؟ توضیح دهد. پاسخ: «حقوق معنوی» انسان ها بسیار مهمتر از حقوق مادی آنان است. اگر با دروغ، غبیت و تهمت آبروی انسانی ریخته شده، اگر قلب پدر یا مادری بر اثر بی حرمتی فرزندی شکسته شده، اگر با توزیع کتاب یا راه انداختن یک شبکه اجتماعی گمراه کننده در فضای مجازی، فساد و تباہی در جامعه گسترش یافته، اگر رفتار ناپسند برخی افراد سبب بدینی دیگران به دین شده، در واقع، «حقوق معنوی» افراد ضایع شده است و باید فرد توبه کننده با تمام وجود به جبران حقوق از دست رفته بپردازد.	۲۹
۹۱	توبه اجتماعی به چه معناست؟ پاسخ: جامعه نیز اگر در برخی ابعاد از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج شد، نیازمند بازگشت به مسیر توحید و اصلاح، یعنی؛ «توبه اجتماعی» است.	۳۰
۹۱	انحراف های اجتماعی باید در کدام مراحل خود، «اصلاح» شوند و چرا؟ پاسخ: باید در همان «مراحل ابتدایی خود» اصلاح شوند - تا: ۱) گسترش نیابند. ۲) ماندگار نشوند.	۳۱
۹۱	چهار مورد از انحراف های اجتماعی که باید در همان مراحل ابتدایی خود، «اصلاح» شوند، تا گسترش نیابند و ماندگار نشوند را بنویسید. مهم ترین راه اصلاح و معالجه جامعه از این بیماری ها چیست؟ پاسخ: «ربا خواری»، «روشه گرفتن»، «بی توجهی به عفاف و پاک داشتن»، «ظلم گردن و ظلم بذیری» و «اطاعت از غیر خدا» - مهم ترین راه اصلاح و معالجه جامعه از این بیماری ها، انجام دادن وظيفة «امر به معروف و نهی از منکر» است.	۳۲
۹۱	اگر مردم در انجام دادن وظيفة «امر به معروف و نهی از منکر» گناهی کنند؛ چه نتایجی خواهد داشت؟ پاسخ: گناهان اجتماعی، قوی تر و محکم تر می شوند و در تمام سطوح جامعه نفوذ می کنند.	۳۳
۹۱	اگر مردم در برابر گناهان جامعه حساسیت نشان دهند و در برابر آن ها بایستند و بکوشند که جامعه را به وضع صلاح و درستی باز گردانند؛ چه نتیجه ای خواهد داشت؟ بنویسید. پاسخ: به آسانی می توانند، مانع گسترش گناهان شوند.	۳۴
۹۲	اگر مردم در برابر گناهان جامعه گناهی کنند و اقدامات دلسوژانه جامعه به جایی نرسد و به تدریج انحراف از حق، رسیده بدانند چه نتایجی خواهد داشت؟ پاسخ: اصلاح آن مشکل می شود و نیاز به تلاش های بزرگ و فعالیت های اساسی و زیربنایی پیدا می شود تا آن جا که ممکن است نیاز باشد انسان های بزرگی جان و مال خود را تقدیم کنند تا جامعه را از نابودی و تباہی برهانند و مانع خاموشی کامل نور هدایت شوند.	۳۵
۹۲	تا چه زمانی برای توبه گردن مهلت داریم؟ پاسخ: تمام یا سو اسرع عمر، ظرف زمان توبه است. اما بهترین زمان برای توبه دوره ای است که؛ امکان توبه، «بیشتر» و انجام آن، «آسان تر» و جبران گذشته، «راحت تر» است.	۳۶

۹۲	بهترین زمان نوبه که امکان آن، بیشتر، انجام آن آسان تر و جبران گذشته راحتتر است؛ کدام است؟ چرا؟ پاسخ: دوره «جوانی»؛ زیرا دوره انعطاف‌پذیری، تحول و دگرگونی است در حالی که دوره پیری، دوره کم شدن انعطاف و تثیت خویها و خصلت‌های است. اگر در جوانی خصلت‌هایی در انسان پدید آمد و ماندگار شد، خارج کردن آن‌ها در پیری بسیار سخت و طاقت‌فرسا خواهد بود.	۳۷
۹۲	صفات ناپسندی که در ما انسان‌ها پدید می‌آیند، شبیه چه چیزی هستند؟ بنویسید. پاسخ: سبیری‌شهای نهالی هستند که در ابتدا، نفوذگمی در خاک دارد اما هر قدر زمان می‌گذرد، نفوذ آن، بیشتر می‌شود و قوی‌تر می‌گردد تا جایی که گندن آن درخت بسیار سخت می‌شود.	۳۸

پاسمند تعالیٰ

^{۹۷} جزوءه سؤالات درس به درس دین و زندگی (۳)، پایه دوازدهم، بر اساس چاپ

ظرفیت: فاسیم مندوانی، دبیر معارف اسلامی استان خوزستان، شهرستان شادگان

ردیف	عنوان	محتوا
۱	درس هشتم: «احکام الهی در زندگی آمرزو»	قرآن کریم، رمز سعادت و رستگاری ما انسان‌ها را چه چیزی دانسته است و کدام آیه شریقه، مبنیین این مطلب است؟ پاسخ: «قَوْمٌ نَّفَسٌ» - «قَدْ أَفْلَحَ مِنْ زَكَاةً»: به یقین هر کس [نفس] خود را تزکیه کرد، رستگار شد.»
۲	«قَوْمٌ نَّفَسٌ» چه زمانی اتفاق می‌افتد؟	پاسخ: زمانی که «نفس ما از آسودگی‌ها باک شود» به عبارت دیگر، «عمل بیراش یا تخلیه در قلب ما صورت بگیرد»
۳	پاکی نفس از آسودگی‌ها (عمل بیراش قلب)، یا تحقق چه چیزی آغاز می‌شود و چگونه تداوم می‌باید؟	پاسخ: با «توبه از گناهان» آغاز می‌شود؛ اما برای تداوم پاک ماندن جان و دل انسان، می‌بایست علاوه بر توبه، به دستوراتی که خداوند فرمان داده است، عمل نمود.
۴	درست ☒ نادرست ☐	یکی از مهمترین دستورات خداوند در ارتباط با قویت نفس، «احکام» است.
۵	آیا احکام و قوانین دین اسلام فقط زندگی سالم در «دُنْيَا» را تضمین می‌کند؟	پاسخ: «خیر»؛ زیرا علاوه بر این که زندگی سالم در دنیا را تضمین می‌کند، سعادت و نیکبختی اخروی و ابدی را نیز تأمین می‌کند.
۶	چرا نمی‌توان «بایدها و نبایدهای دینی و الهی» را با «قوانین پسری» مقایسه کرد؟ با ذکر مثال توضیح دهید.	پاسخ: زیرا قوانین بشری «اهداف محدود و کوچکی» دارند. مثلاً نمی‌توان گفت: چرا خداوند برای فلان گناه چنین مجازاتی قرار داده است. چرا که خداوند می‌داند آن گناه، مانعی بزرگ بر سر راه سعادت و نعمت‌های ابدی است؛ نعمت‌هایی که خداوند بخشی از آن را در قرآن کریم به ما معرفی کرده و مراتبی از آن هم که اخروی است؛ در این دنیا قابل توصیف نیست.
۷	ترجمه آیه قرآنی ۱۷ سوره سجده: «هیچ کس نمی‌داند چه پاداش‌هایی که مایه روشی چشم‌هاست برای آن‌ها نهفته شده؛ این پاداش کارهایی است که انجام می‌دادند». به کدام موضوع اشاره دارد؟ و با کدام حدیث ارتباط معنایی دارد؟	پاسخ: جزو دسته نعمت‌های «آخری» است که خداوند در قرآن کریم به ما معرفی کرده و در این دنیا قابل توصیف نیست. با این فرمایش خداوند خطاب به پیامبر(ص): «برای بندگان نیکوکارم چیزهایی ذخیره کرده‌ام که نه چشمی دیده، نه گوشی شنیده و نه به ذهن کسی خطور کرده است.» ارتباط معنایی دارد.
۸	تضمين و رسيدن به هدف «عمر جاویدان همراه با خوشبختی» تنها از کدام شیوه بر می‌آید؟ بنویسید.	پاسخ: برنامه «زندگی دینی» یا «توحید».
۹	نهایا شیوه مطمئن و قابل اعتمادی که پیش روی هر انسان خودمند و عاقبت اندیش برای رسیدن به خوشبختی است، چه نام دارد؟	پاسخ: برنامه «زندگی دینی» یا «توحید» - هر کس نگران عاقبت خود است، به روشی در می‌باید که «تکیه بر خداوند» و «اعتماد به دستورات او»، هر گونه نگرانی نسبت به آینده را از بین می‌برد. در غیر این صورت، آینده‌ای غیر قابل اعتماد در انتظار اوست.
۱۰	با توجه به آیه زیر به سوالات داده شده، پاسخ دهید:	أَقْرَنَ أَسْسَ نَيَّابَةَ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ حِيرَ أَمْ مَنْ أَسْسَ نَيَّابَةَ عَلَىٰ شَفَاعَ جُرْفٍ هَارِ فَالْهَارَ بِهِ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ آیا آن کس که بنیاد [کار] خود را بر پایه نقوای الهی و خشنودی خدا نهاده، بهتر است یا کسی که بنای خود را بر لبۀ پر تگاهی در حال سقوط ساخته و با آن در آتش دوزخ فرو می‌افتد؛ و خداوند ستمکاران را هدایت نمی‌کند.

و ۱۰۰	۱- زندگی محکم و استوار بر چه پایه‌هایی بنا می‌شود؟ پاسخ: «قوى الهی» و «وضایت و خشنودی خداوند». ۲- مقصود از بنای زندگی بر لب پر تکاه چیست؟ پاسخ: «دوری از زندگی دینی» یا «برگزیدن زندگی غیر دینی». ۳- چرا خداوند، کسانی که زندگی زندگی خوبش را بر لب پر تکاه بنا کرده‌اند «ظالم» نامیده است؟ اینان، در حقیقت به چه کسانی ظلم کرده‌اند؟ پاسخ: زیرا آینده‌ای غیر قابل اعتماد را برای خود انتخاب کرده‌اند و عمر جاوده‌دان همراه با خوشبختی را از دست داده‌اند- به «خسرو» ظلم کرده‌اند.	۱
تا ۱۰۲	شایسته است که در زمینه احکام دین، به چه نکاتی توجه جدی داشته باشیم؟^۲ مورد را بنویسید. پاسخ: ۱- میان نعمت‌های الهی در آخرت و بایدها و نبایدهای دین (احکام)، ارتباط و هماهنگی برقرار است. گرچه ممکن است در ک آن، برای ما، در حال حاضر ملموس نباشد. ۲- درست است که اسلام در هر دوره و زمانه قابل اجراسیت و هر قدر زندگی بشر پیچیده‌تر شود و نیازهای جدیدی پیدید آید، فقهاء و مجتهدین می‌توانند احکام اسلامی متناسب با آن شرایط را استخراج کنند، اما این به این معنا نیست که اگر جوامع بشری ذچار انحراف شدند و خواسته‌ها و تمایلات مخالف با سعادت خود پیدا کردند، اسلام، آن خواسته‌ها را پذیرد و مطابق با آن‌ها حکم کند. ۳- از آنجا که خداوند، نصیحت گر حقیقی مردم است، به منظور پیشگیری از خطرات، تابلوهای خطر را بالا برده است تا مردم، قبل از گرفتار شدن، آن خطرات را بشناسند و از آن‌ها دوری کنند. ۴- هر دستور خداوند، علت‌ها و دلایل خاص خود را دارد که «حکمت» آن حکم و دستور نامیده می‌شود. گاهی ما حکمت برخی از دستورات خداوند را می‌دانیم و گاه از آن‌ها مطلع نیستیم.	۱۱
۱۰۰	عبارت درست را عبارت نادرست با (ص/غ) مشخص کنید: الف- میان نعمت‌های الهی در آخرت و بایدها و نبایدهای دین (احکام)، «ارتباط» و «هماهنگی» برقرار است. (ص) ب- میان نعمت‌های الهی در آخرت و بایدها و نبایدهای دین (احکام)، همیشه ارتباط و هماهنگی ملموس برقرار است. (غ) ج- انسان، از هر راهی نمی‌تواند به نعمت‌های اخروی برسد، درست مانند روشن بدن در همین دنیا، که فقط با تقدیمه صلح و معیتی به دست می‌آید. (ص)	۱۲
۱۰۰	آیا هدف بزرگ با زندگی غیر مسئولانه و بدون برنامه، سازگار است؟ چرا؟ پاسخ: «خیو»- زیرا زندگی جذبی و عزم قوی و استوار را طلب می‌کند. البته کسی که به دنبال سعادت اخروی نیست و به دنبال خواسته‌ها و تمایلات نفس خود است، نمی‌تواند انتظار سعادتمندی در دنیا و بهره‌مندی از نعمت‌های اخروی (بهشتی) را داشته باشد.	۱۳
۱۰۰	در هر دوره و زمانه‌ای که زندگی بشر، پیچیده‌تر می‌شود و نیازهای جدیدی پیدید می‌آید، چه کسانی می‌توانند احکام اسلامی را متناسب با آن شرایط استخراج کنند؟ پاسخ: «فُهَّا» و «مجتهدین».	۱۴
۱۰۰	اگر جوامع بشری ذچار انحراف شدند و خواسته‌ها و تمایلات مخالف با سعادت خود پیدا کردند، وظیفة دین میین اسلام چیست؟ پاسخ: بدین معنا نیست که اسلام، آن خواسته‌ها را پذیرد و مطابق با آن‌ها حکم کند.	۱۵
۱۰۰	ایستادگی حضرت لوط(ع) در برابر تمایلات انحرافی قوم خود و عدم کوتاه آمدن در برابر آنان؛ بیانگر توجه جدی به کدام نکته در زمینه احکام دین است؟ پاسخ: اگر جوامع بشری ذچار انحراف شدند و خواسته‌ها و تمایلات مخالف با سعادت خود پیدا کردند، وظیفة اسلام پذیرش آن خواسته‌ها و مطابق آن‌ها حکم کردن، نیست.	۱۶
۱۰۱	دو عملی که میان مردم عرب قبل از اسلام رایج بوده و اکنون در برخی از کشورهای جهان رواج دارد و باعث انحرافات گروه زیادی از مردم آن کشورها شده است؛ کدام‌اند؟ پاسخ: «فُمار» و «شواب».	۱۷

۱۰۱	عبارت قرآنی: «سَلَوَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ فَلْ فَهِمَا إِنَّمَا كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ النَّاسِ وَإِنَّمَا أَكْبَرٌ مِنْ فَهِيمَا» به تحریر چه چیزهایی می‌بردازد؟ پاسخ: «شراب» و «قمار»- وقتی تازه مسلمانان شنیدند که پیامبر (ص) این دو عمل را «حرام» کرده، نزد ایشان آمدند و در این باره از او سؤال کردند. خداوند نیز، این آیه را نازل کرد. مسلمانان این کلام الهی را پذیرفتند و آن‌ها هم که این کسب کار را داشتند، از منفعتی که برایشان داشت صرف نظر کردند تا مرتکب گناه نشوند.	۱۸
۱۰۱	بادوی کار آمدن بنی امیه و بنی عباس، بار دیگر شراب و قمار در دربار آن‌ها رواج پیدا کرد، این کار چه نتیجه‌ای در بی داشت؟ پاسخ: به دنبال آن برخی از مردم نیز مرتکب این دو عمل شدند. با این حال، عموم مسلمانان، هیچ‌گاه زشتی این عمل را فراموش نکردند.	۱۹
۱۰۱	دلایل حرام بودن «قمار» را بتوسیله. پاسخ: علاوه بر این که، یک کار بیهوده است. پول و ثروت مردم را در مسیری که هیچ فایده‌ای برای جامعه ندارد، به کار می‌گیرد. از طرف دیگر، این عمل، میان بونده و بازنده گینه و دشمنی به وجود می‌آورد.	۲۰
۱۰۱	امروزه در برخی کشورها، از جمله «امریکا» قمارخانه‌های بزرگ و مجلل ساخته شده و گاه رئیس جمهور یک کشور بزرگ، خودش دارنده قمارخانه‌های بزرگ است و از این راه کسب ثروت می‌کند. آیا این فراگیری، دلیل بر حیثیت (حلال‌بودن) نیست؟ پاسخ: «خیو»؛ این فراگیری دلیل نمی‌شود که اسلام، در برابر آن کوتاه بباید و آن را گناه محسوب نکند.	۲۱
۱۰۱	یکی دیگر از انحرافات قبل از اسلام که امروزه نیز در برخی جوامع رایج شده، «ارتباط جنسی خارج از چارچوب شرع» است؛ آن را توضیح دهید. پاسخ: رایج شدن این ارتباط، بازگشته به دوران حاھلیت است و بنیان خانواده را متزلزل می‌کند. همان طور که در کشورهایی که این قبیل رابطه‌ها وجود دارد، «خانواده»، استحکام خود را از دست داده و فرزندان تک سرپرست فراوان شده‌اند. قرآن‌کریم در همان زمان نزول که این عمل فراوان بود، در مقابل آن ایستاد و آن را «گناه‌گیره» شمرد و راه‌های انسان و بدون گناه برای ارتباط جنسی که همان «ازدواج» است، پیشنهاد داد. این حکم، نه تنها برای دیروز، بلکه برای امروز و فردای انسان‌ها باقی است.	۲۲
۱۰۲	آیه شریفه: «وَلَا تَقْرُبُوا لِزَنْجِ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَيِّلًا» به کدام موضوع اشاره دارد؟ توضیح دهید. پاسخ: نهی از «انجام عمل زنا»- تا؛ هیچ‌گاه موقعیت خانواده، متزلزل نشود و سلامت جسمی و روحی انسان‌ها به خطر نیفتد.	۲۳
۱۰۲	از آن‌جا که خداوند، نصیحتگر حقیقی مردم است به منظور ییشگیری از خطرات، تابلوهای خطر را بالا برده است؛ چرا؟ پاسخ: تا مردم، قبل از گرفتار شدن، آن خطرات را بشناسند و از آن‌ها دوری کنند.	۲۴
۱۰۲	اگر کسانی به شما بگویند: «چرا در اسلام، این قدر منع گردن و حرام گردن رایج است؟!» چه جوابی خواهید داد؟ پاسخ: اول باید بدانیم که، این سؤال را کسانی گسترش می‌دهند که از این خطرات نفع می‌برند. باید به آن‌ها گفت: چنین نیست؛ مثلاً اسلام، هزاران ورزش و بازی را که در دنیا رواج دارد، «حلال» می‌شمارد و مردم را نه تنها به ورزش کردن تشویق می‌کند، بلکه اگر ورزش به قصد آمادگی برای انجام وظایف الهی باشد، آن را «مستحب» و دارای «پاداش اخروی» می‌داند.	۲۵
۱۰۲	اسلام فقط که نوع ورزش را بد می‌شمارد و منع می‌گند؟ توضیح دهید. پاسخ: فقط ورزشی که هموار با قمار باشد- این یک منع با آزادی اجرای هزاران ورزش و بازی دیگر قابل مقایسه نیست. اما تشویق کنندگان به قمار، این یک منع را چنان بزرگ می‌کنند که گویی دین، مانع ورزش و بازی شده است. ممکن است همین منع را هم برخی دوست نداشته باشند، اما خداوند، به ضرورهای یک عمل نگاه می‌کند، نه دوست داشتن یا نداشتن مردم.	۲۶

۱۰۲	عبارت قرآنی: «...و ساچیزی را خوش نمی دارید و آن برای شما خوب است و ساچیزی را دوست می دارید و آن برای شما بد است و خدا می داند و شما نمی دانید.» به توجه جدی به کدام یک از نکات در زمینه احکام الهی اشاره دارد؟ توضیح دهید. پاسخ: خداوند به عنوان نصیحتگر حقیقی مردم، برای پیشگیری از خطرات، تابلوهای خطر را بالا برد است تا مردم، قبل از گرفتار شدن، آن خطرات را بشناسند و از آن‌ها دوری کنند. (خداوند، به ضررهای یک عمل نگاه می‌کند، نه دوست داشتن یا نداشتن مردم)	۲۷
۱۰۲	«حکمت یک حکم با دستور» چیست؟ بنویسید. پاسخ: هر دستور خداوند، علت‌ها و دلایل خاص خود را دارد که «حکمت» آن حکم و دستور نامیده می‌شود.	۲۸
۱۰۲	آیا ما می‌توانیم به همه حکمت‌گارهای خداوند پی ببریم؟ توضیح دهید. پاسخ: گاهی ما حکمت‌برخی از دستورات خداوند را می‌دانیم و گاه از آن‌ها مطلع نیستیم. گاهی هم از علوم مختلف کمک می‌گیریم تا حکمت و فلسفه آن‌ها را بدهیم. این کار، یک تلاش خوب و ارزشمند است اما باید توجه داشته باشیم که، آن‌چه ما کشف می‌کنیم، در برابر علم بی‌نهایت الهی که وضع کننده این احکام است، بسیار ناقیز می‌باشد. بنابراین؛ نباید چنین تصور کنیم که با فهمیدن یکی از حکمت‌های یک حکم الهی به همه حکمت‌های آن پی ببرده‌ایم و این فهم را مبنای تصمیم‌گیری قرار دهیم.	۲۹
۱۰۳	آیا فرهنگ و تمدن امروزی بشر بر اساس دستورات الهی شکل گرفته است؟ توضیح دهید. پاسخ: آری، این سخن درست است که فرهنگ و تمدن امروزی بشر بر اساس دستورات الهی شکل تکوفته و بسیاری از عادت‌ها و رفتارها با دستورات دینی، در تعارض است و این تعارض، رعایت نکردن قوانین الهی را تا حدودی سخت کرده است، اما از آن‌جا که ایمان داریم این قوانین، فرمان‌های خداست، با اعتماد به نفس بالا و توکل بر او، وارد عمل می‌شویم. در این صورت، هم زمینه و ایمای آگاهی دیگران نسبت به اسلام فراهم می‌نماییم و هم از اسلام‌مان در صحنه عمل و زندگی دفاع می‌کنیم؛ همان طور که در سال‌های قبل، از سرزمین و دین‌مان با تمام وجود دفاع کردیم و موفق شدیم.	۳۰
۱۰۳	نحوه اجرای احکام اسلامی در این درس، در چند عرصه مورد بورسی قرار می‌گیرد؟ آن‌ها را بنویسید. پاسخ: «سه عرصه»؛ ۱) فرهنگ و ارتباطات ۲) ورزش و بازی ۳) اقتصاد	۳۱
سوالات مرتبط با ۱۰۳- عرضه فرهنگ و ارتباطات		
۱۰۳	روح معنوی حاکم بر جامعه و نشان دهنده هویت و شخصیت آن، چه نام دارد؟ پاسخ: «فرهنگ»	۱
۱۰۳	نوع اجزا و عناصر فرهنگی هر جامعه، نشان دهنده چه چیزهایی از آن جامعه است؟ پاسخ: نشان دهنده «درجه» و «میزان ارزشمندی و تعالی» آن جامعه است.	۲
۱۰۴	معیارهای «اصلی» در تشخیص ارزشمندی فرهنگ جوامع، کدام‌اند؟ آن‌ها را بنویسید. پاسخ: (۱) اعتقاد به خدا و یکتاپرستی (توحید) (۲) ایمان و اعتقاد به پیامبران (نبوت) (۳) اعتقاد به معاد و پایبندی به آن (قیامت)	۳
۱۰۴	کدام دسته از موارد زیر، از معیارهای اصلی در تشخیص ارزشمندی فرهنگ جوامع هستند؟ (الف) توجه به عدالت، خردورزی و علم و دانش ☐ (ب) توجه به عفاف و پاکدامنی و دوری از شهوت و غصب ☐ (ج) اعتقاد به پایبندی به احکام و دستورات الهی ☐ (د) اعتقاد و ایمان به یکتاپرستی، پیامبران الهی و معاد ☒	۴
۱۰۴	احکام و قوانین اجتماعی اسلام باید به چه گونه‌ای تنظیم شوند؟ بنویسید. پاسخ: باید به گونه‌ای تنظیم شود، که سبب رشد و تقویت این معیارها شود.	۵

۱۰۴	تولید فیلم‌های سینمایی و تلویزیونی، مستند علمی، تاریخی و اجتماعی در چه صورتی «مستحب» و چه زمانی «واجب کفایی» است؟ پاسخ: اگر به نیت اعتلای فرهنگ اسلامی و تربیت دینی باشد، «مستحب» و در شرایط ویژه، «واجب کفایی» است.	۶
۱۰۴	ایجاد پایگاه‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی در چه صورتی «مستحب» و در مواردی، «واجب کفایی» است؟ پاسخ: اگر به منظور «اشاعه فرهنگ و معارف اسلامی» و «مقابله با اندیشه‌های کفر آمیز و ابتدال اخلاقی» باشد، «مستحب» و در مواردی، «واجب» است. افرادی که توانایی علمی، فنی و مالی آن را دارند، باید به ایجاد آن مبادرت ورزند.	۷
۱۰۴	یکی از مهم‌ترین ابزارهای کشورهای سلطه‌گر، کدام‌اند؟ بنویسید. پاسخ: «وسایل ارتقاطی» از قبیل پایگاه‌های اینترنتی، شبکه‌های اجتماعی، ماهواره‌ها و سایر رسانه‌های اجتماعی است. مرکز این وسایل ارتقاطی در کشورهایی نظیر آمریکاست و صاحبان آن‌ها، سرمایه‌داران بزرگ هستند که معمولاً در دولت‌های خود نفوذ دارند.	۸
۱۰۴	کشورهای سرمایه‌دار همانند آمریکا با استفاده از وسایل ارتقاطی برای تسليط بر دیگر کشورها، چه اقداماتی انجام می‌دهد؟ پاسخ: ۱) به دست اوردن اطلاعات محرومانه اقتصادی، سیاسی، نظامی و فرهنگی کشورها ۲) تجزیه و تحلیل اطلاعات محروم‌هایی که کسب کرده، برای تصمیم‌گیری‌های دقیق علیه کشورهای مورد هدف	۹
۱۰۴	چرا لازم است، مانع سلطه رسانه‌ای و ارتقاطی بیکانگان بر کشور شویم و این یکی از مهم‌ترین مصداق‌های کدام قاعدة اسلامی است؟ پاسخ: تا تواند به اطلاعات محرومانه کشورمان دسترسی داشته باشد - قاعدة «نهی سپیل».	۱۰
۱۰۴	فراهرم کردن زیر ساخت‌های لازم ارتقاطی بومی و داخلی بر «دولت اسلامی» چه حکمی دارد؟ پاسخ: «واجب». فراهم کردن زیر ساخت‌های لازم ارتقاطی بومی و داخلی بر «کدام نهاد کشوری، «واجب» است؟ پاسخ: «دولت اسلامی».	۱۱
۱۰۴	چرا بر ما، «واجب» است که حتی المقدور از وسایل ارتقاطی «داخلی» بهره ببریم؟ پاسخ: تا مانع نفوذ و سلطه رسانه‌ای بیکانگان شویم. (عمل به قاعدة نهی سپیل)	۱۲
۱۰۴	تولید، توزیع و تبلیغ فیلم‌ها، لوح‌های فشرده، مجلات، روزنامه‌ها، کتاب‌ها و انواع آثار هنری؛ در چه صورتی از مصاديق مهم عمل صالح و از واجبات کفایی و دارای پاداش اخروی بزرگ است؟ پاسخ: اگر به منظور، «کسیش فرهنگ و معارف اسلامی» و «مبازه با تهاجم فرهنگی و ابتدال اخلاقی» باشد.	۱۳
۱۰۴	استفاده از موسیقی، خواه موسیقی سنتی و کلاسیک باشد و خواه غیرسنتی و مدرن، چه حکمی دارد و فقط کدام موسیقی «حرام» است؟ پاسخ: «جائز» و «حلال» است - فقط آن نوع موسیقی که: ۱- بیند و باری و شهوت را تقویت و تحریک می‌کند و ۲- مناسب مجالس لهو و لعب باشد، «حرام» است.	۱۴
۱۰۵	استفاده از ابزارها و آلات موسیقی برای اجرای سرودها و برنامه‌های فرهنگی مفید، چه حکمی دارد؟ پاسخ: «حلال» و «جائز» است.	۱۵
۱۰۵	تولید، توزیع و تبلیغ فیلم‌ها، لوح‌های فشرده و سایر رسانه‌ها در چه صورتی از گناهان بزرگ شموده می‌شود و خرید و فروش آن‌ها، «حرام» است؟ پاسخ: در صورتی که شامل تصاویر با متونی هستد که: ۱) موجب انحراف و فساد می‌شوند یا ۲) شامل موسیقی مطرب و مناسب با مجالس لهو و گناه باشند. (همچنین، تماشاکردن و گوش دادن به آن‌ها نیز، «حرام» است.)	۱۶
۱۰۵	شرکت در مجالس شادی، مانند جشن عروسی، جشن‌های مذهبی و ملی چه حکمی دارد؟ و اگر موجب تقویت صلة رحم یا تبلیغ دین شود، چه حکمی خواهد داشت؟ بنویسید. پاسخ: «جائز» - «مستحب»؛ به شرط آن که در این مجالس، احکام دین مناسب پوشش مناسب خانم‌ها رعایت شود.	۱۷

سؤالات مرتبط با ۱۰۴-عصر صفوی و پادشاهی

۱۰۵	دین اسلام، در زمینه سلامتی و تندرستی چه انتظاری از مسلمانان دارد؟ بنویسید. پاسخ: از مسلمانان می خواهد برای سلامتی و تندرستی خود بکوشند و از هر کاری که سلامتی و تندرستی آنها را به خطر می اندازد، دوری کنند. ۱	۱
۱۰۵	چرا هر مسلمانی، خوب است بکوشد که بدنه قوی و نیرومند داشته باشد؟ پاسخ: تا در زندگی؛ ۱) از سلامت برخوردار باشد. ۲) بتواند بهتر فعالیت کند. ۳) در هنگام خطر و مبارزه با دشمنان دین، پیروزمندانه عمل نماید. ۲	۲
۱۰۵	این که پیامبر اکرم (ص) و امام علی (ع) از دلاوران زمان خود بودند و در تمام جنگ‌ها شجاعانه می‌جنگیدند، نشانه چیست؟ پاسخ: برای سلامتی و تندرستی خود می‌کوشیدند و از هر کاری که سلامتی و تندرستی آنها را به خطر می‌انداخت، دوری می‌کردند. ۳	۳
۱۰۵	قوی شدن بدن چه زمانی ارزشمند است؟ بنویسید. پاسخ: وقتی ارزشمند است که قوت بازو، سبب تواضع و فروتنی انسان شود، نه فخرفروشی بر دیگران. ۴	۴
۱۰۵	کسانی که برای تقویت رابطه صمیمانه‌های خوشنام و همسایگان و سلامت اخلاقی افرادخانواده در برگزاری بازی‌ها و ورزش‌های دسته‌جمعی پیش‌قدم می‌شوند، از گدام نتیجه بهر چند خواهند شد؟ پاسخ: «پاداش اخروی». ۵	۵
۱۰۵	«شرط‌بندی»، از امور زیان آور «.....» و «.....» است و انجام آن، حتی در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی، «.....» است. پاسخ: «روحی» و «اجتماعی» - «حرام». ۶	۶
۱۰۶	اگر ورزش و بازی‌های ورزشی برای دور شدن افراد جامعه از فساد و بی‌بند و باری‌های دنیا کنونی «ضرورت» یابد، فراهم کردن امکانات آن چه حکمی دارد؟ (الف) واجب عینی ☐ (ب) واجب کفایی ☒ (ج) مستحب ☐ (د) مباح ☐ ۷	۷
۱۰۶	دادن جایزه توسط سازمان‌ها، نهادها و افراد به ورزشکاران چه حکمی دارد؟ و اگر کسانی این جایزه را به این نیت بدنهند که افراد جامعه، به ورزش و بازی‌های مفید رو آورند و «سلامتی جسم و جان خود را افزایش دهند» چه نتایجی برای آنها خواهد داشت؟ پاسخ: «جایز» است - «کار نیکی کرده‌اند» و «از پاداش اخروی برخوردار خواهند بود». ۸	۸
سؤالات مرتبط با ۱۰۵-عصر اقتصاد		
۱۰۶	در عصر حاضر سبک زندگی اقتصادی‌ای که در غرب رایج شده و سایر ملت‌ها را نیز تحت تأثیر خود قرار داده است، مبتنی بر چیست؟ پاسخ: مبتنی بر «تولید انبوه کالا و مصرف فراوان» و همچنین، «توجه به رفاه بیش از حد و لذت‌های مادی» است. ۱	۱
۱۰۶	در عصر حاضر سبک زندگی اقتصادی غرب، مبتنی بر تولید انبوه کالا و مصرف فراوان و همچنین، توجه به رفاه بیش از حد و لذت‌های مادی است؛ مطلب را با ذکر مثال توضیح دهید. پاسخ: امروزه کارخانه‌های عظیم در سراسر جهان و به خصوص در کشورهای صنعتی به تولید انبوه کالا می‌پردازند و رسانه‌ها با تبلیغات مختلف، مردم را تشویق به مصرف می‌کنند. همین امر سبب شده است که، بسیاری از منابع زمین در همین قرن اخیر مصرف شود و محیط زیست برای انسان و سایر جنبدگان و گیاهان نامساعد گردد. ۲	۲
۱۰۶	آیا کشور ما از آسیب تولید انبوه کالا و مصرف فراوان، دور مانده است؟ توضیح دهید. پاسخ: کشور ما نیز از این آسیب دور نمانده و میزان مصرف بسیاری از کالاهای در میان ما، «بالا» رفته است. ۱) ساختار اداری پر مصرف و کم بازده ۲) عدم استفاده صحیح از آب و انرژی ۳) وجود برخی از مشاغل کاذب و غیر ضروری مانند واسطه‌گری و برخی اشکالات دیگر بر آسیب مصرف گرایی افزوده است. ۳	۳

۱۰۶	ت	برای این که بتوانیم بر مشکلات اقتصادی ناشی از نمدن جدید و معضلات داخلی فائق شویم و در مسیر عدالت و رشد اقتصادی حرکت کنیم، لازم است چه مواردی را به دقت رعایت کنیم؟ (ذکر ۴ مورد کافی است). پاسخ: ۱- مسئولین باید اقتصاد کشور را به گونه‌ای مدیریت کنند که «سه هدف» زیر محقق شود: ۱) استقلال اقتصادی و عدم سلطه و نفوذ بیگانگان ۲) پیشروی به سوی عدالت و کاهش فاصله طبقاتی ۳) حرکت به سوی آبادانی و عمران، در عین دوری از دنیازدگی و تجمل گرایی. ۲- بکوشیم که رزق و روزی حلال به خانم بیاوریم و از همه اموری که سبب ناپاک شدن روزی ما شوند، خودداری کنیم. ۳- بکوشیم جامعه و به خصوص بانک‌های کشور به ریا، آلوده نشود و ثروت افراد جامعه در خدمت تولید قرار گیرد. ۴- بکوشیم که همه از کالای ایرانی استفاده کنیم و کالای مرغوب در اختیار مردم قرار دهیم. ...	۴
۱۰۶		چرا ما باید بکوشیم رزق و روزی حلال به خانم بیاوریم و از همه اموری که سبب ناپاک شدن روزی ما می‌شود- مانند تولید کالا با کیفیت پایین و فربیکاری در معامله، خودداری کنیم؟ پاسخ: تا؛ ۱) هم آثار مثبت روزی حلال را در زندگی خود و قریب فرزندان مشاهده کنیم. و ۲) هم به اقتصاد کشور کمک نماییم.	۵
۱۰۶		چرا قبل از ورود به عرصه کار و تجارت باید با «احکام تجارت» آشنا شویم؟ بنویسید. پاسخ: فا گرفتار کسب حرام نگردیم. حضرت علی (ع) در این باره می‌فرماید: «يا معاشر التّجّار، الفِقَهُ، ثمَّ المَتَجَرُ؟ اي گروه تاجران و بازرگانان! اول یادگیری مسائل شرعی تجارت، سپس تجارت کردن.»	۶
۱۰۷		اگر مصرف کالاهای خارجی سبب وابستگی کشور شود، نخریدن آن چه حکمی خواهد داشت؟ پاسخ: «واجب».	۷
۱۰۷		یکی از مهمترین عوامل عقب‌ماندگی و فاصله طبقاتی در کشور کدام‌اند و چه نتایجی در بی خواهند داشت؟ پاسخ: «اشرافی گری و تجمل گرایی برخی مسئولین» و «فساد اداری و مالی» - «علاوه بر آثار منفی اقتصادی»، باعث «بی‌اعتمادی عمومی و رواج تجمل گرایی و مصرف گرایی در میان مردم می‌شود.»	۸
۱۰۷		اجتناب از اشرافی گری و تجمل گرایی بر مسئولین و مدیران کشور چه حکمی دارد؟ توضیح دهد. پاسخ: «واجب» - مسئولین و مدیران باید - با اجتناب از اشرافی گری و تجمل گرایی - و افسوسه قرار دادن خود، دیگران را به سوی یک اقتصاد سالم دعوت کنند. مجموعه افراد جامعه نیز باید با پیروی از پیامبر اکرم (ص) و امر به معروف و نهی از منکر، روابط اقتصادی را سالم نگه دارند.	۹
۱۰۷		فلاش برای پیشرفت علمی، صنعتی و افزایش تولید داخلی و «حداکثر قناعت پیشه‌گردن در مصرف منابع کشور» به ترتیب چه حکمی دارد؟ پاسخ: «واجب» - و «واجب».	۱۰
۱۰۷		اسراف در مصرف آب، بنزین، موادغذایی، پوشак انرژی و اموری از این قبیل چه حکمی دارد؟ پاسخ: در همه این موارد، «حرام» است. پس، باید مصرف این امور را به حداقل رسانده و به صورت کاملاً صحیح استفاده کنیم.	۱۱
۱۰۷		ما باید از تخریب محیط‌زیست پیرامون خود، جلوگیری کنیم و همچنین، با توصیه به اطرافیان، استفاده از سوم شیمیایی، پلاستیک، کاغذ و مانند آن را به حداقل برسانیم.	۱۲
۱۰۷		چرا بهتر است از مددگرایی و تجمل در بخش و سایر ابعاد زندگی، دوری کرده و ساده‌زیستی پیشه نماییم؟ پاسخ: زیرا ممکن است در محیط زندگی ما، مانند مدرسه، محله و محیط کار افراد بی‌بساطع زندگی کنند که زندگی تجملی دیگران، غم و اندوه آنان را به دنبال داشته باشد.	۱۳

۱۰۸	بر دولت اسلامی، «واجب» است که روابط اقتصادی کشورمان را با کشورهای دیگر، چگونه تنظیم کند؟ چرا؟ پاسخ: به گونه‌ای تنظیم کنند که آن کشورها <u>توانند</u> در موقع خطر، کشور ما را تحت فشار قرار ندهند. زیرا امروزه کشورهای سلطه‌گر می‌گوشند تا از طریق برقراری روابط تجاری، کنترل اقتصادی سایر کشورها را به دست بگیرند و آن‌ها را به خود وابسته نمایند و استقلال آنان را از بین ببرند.	۱۴
۱۰۸	هر نوع تجارتی که به نفع رژیم صهیونیستی باشد—مانند، وارد کردن و ترویج کالاهایی که سرمایه‌داران این رژیم در آن شریک هستند—چه حکمی دارند؟ چرا؟ پاسخ: «حرام»—زیرا که آن‌ها به کمک «انگلستان»، سرزمین مسلمانان را در سال‌های قبل به زور نصرت گرده و در آن جا خاصیانه یک کشور را تشکیل داده‌اند.	۱۵

باسم‌هه تعالی

جزوه سؤالات درس به درس دین و زندگی(۳)، پایه دوازدهم، بر اساس چاپ ۹۷

طراح: قاسم مندوانی، دبیر معارف اسلامی استان خوزستان، شهرستان شادگان

صفحه	درس نهم: «پایه‌های استوار»	ردیف
۱۱۲	☐ غ	۱
۱۱۲	از جمله برنامه‌های یک انسان مسلمان، مشارکت و تلاش او در ایجاد جامعه‌ای بر اساس معیارهای اسلامی است. ص	۲
۱۱۳	چرا لازم است ایندا معیارهای یک تمدن اسلامی را که «قرآن‌کریم» و «پیشوایان» به ما معرفی کرده‌اند، بشناسیم؟ پاسخ: تا برای تحقیق هر چه بeter آن‌ها در جامعه، برنامه‌ریزی و تلاش کنیم.	۳
۱۱۳	گذر از عصر «جاهلیت» به عصر «اسلام»، نیاز مند چه چیزهایی بود؟ بنویسید. پاسخ: ۱) تغییر در نگرش اطراف فکر و دیدگاه انسان‌ها و ۲) تحولی بین دین دو شیوه زندگی «فردی» و «اجتماعی» مردم بود.	۴
۱۱۳	رسول خدا (ص) رسالت بزرگ خوبی و از شهو «..... آغاز کرد و سپس با هجرت به شهر «..... و با کمک یاران خود پایه‌های یک جامعه دینی را بنایهاد و حرکت به سوی «..... و آغاز کرد. پاسخ: «مکه»—«مدینه»—«تمدن اسلامی».	۵
۱۱۳	مطالعه «..... و»، ما را به برخی از معیارهای تمدن موردنظر اسلام می‌رساند. پاسخ: «قرآن‌کریم»—«سیره و روش پیشوایان دین».	۶
۱۱۳	پیامبر اکرم (ص) از همان ابتدای رسالت خوبی، مردم را به چه چیزی دعوت کرد؟ الف) معاد ☐ ب) نبوت ☐ ج) یکتاب‌سری	۷
۱۱۳	این جمله پیامبر اکرم (ص) که در ابتدای رسالت خوبی فرمود، «بگویید: معبودی جز الله نیست، تا رستگار شوید». به کدام یک از معیارهای تمدن اسلامی اشاره دارد؟ پاسخ: «توحید محوری» یا «یکتاپرستی» یا «توحید».	۸
۱۱۳	عبارات قرآنی: «... مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ أَجْرٌ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» به دو اصل اساسی اعتقادی که دو معیار تمدن اسلامی نیز به حساب می‌آیند، اشاره شده است. آن دو معیار کدام‌اند؟ بنویسید. پاسخ: «توحید محوری» و «معاد باوری».	۹
۱۱۳	رسول خدا (ص) به رسالت برانگیخته شده بود تا چگونه جامعه‌ای بنا نهد؟ پاسخ: تا جامعه‌ای بنا نهد که در آن به جای حکومت ستمگران و طاغوتیان، «ولایت الهی» حاکمیت داشته باشد و نظام اجتماعی بر پایه «قوانين و دستورات الهی» استوار گردد.	۱۰
۱۱۴	آیه شریفه: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطْبُعُوا اللَّهَ وَأَطْبُعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكَ الْأُمُّ مِنْكُمْ ...» به کدام معیار تمدن اسلامی اشاره دارد؟ پاسخ: «پذیرش ولایت الهی و نفی طاغوت».	۱۱
۱۱۴	یکی از دلایل تشکیل حکومت اسلامی (ولایت‌ظاهری) و به عنوان یکی از مسئولیت‌های پیامبر (ص) و امامان (ع) معرفی شده است؟ پاسخ: «پذیرش ولایت الهی و نفی طاغوت».	۱۲
۱۱۴	خلفای بنی امیه و بنی عباس از دایره «ولایت الهی» خارج شدند و بر اساس «امیال و غراییز خود»، حکومت می‌گردند. ص	۱۳
۱۱۴	☐ غ	
	خلفای بنی امیه و بنی عباس بر اساس چه چیزی حکومت می‌گردند؟ الف) دستورات الهی ☐ ب) امیال و غراییز خود	

۱۴	یکی از مهمترین اهداف پیامبر اکرم (ص) «بیانی جامعه‌ای عدالت محور» بود؛ مطلب را توضیح دهید. پاسخ: یعنی پیامبر اکرم (ص) جامعه‌ای بنانده که، مظلوم بتواند به آسانی حق خود را از ظالم بستانت و امکان رشد برای همه انسان‌ها فراهم باشد، نه این که نعمت‌ها و ثروت‌های زمین در انحصار گروهی محدود باشد. پیامبر (ص) از هر فرصتی برای رفع تبعیض‌های طبقاتی حاکم بر نظام جاهلی و برقاری فرهنگ برای برابری و مساوات در جامعه، کمال استفاده را می‌نمود و از هیچ تلاشی در این راه فرو گذار نمی‌کرد.
۱۵	این فرماتیش پیامبر اکرم (ص) به مردم: «توین جهاد، سخن حقی است که انسان در مقابل سلطانی ستگر و جائز بو زبان آورد.» به کدام یک معیارهای تمدن اسلامی اشاره دارد؟ پاسخ: «عدالت محوری»
۱۶	قرآن کریم، در آن جا که اوصاف «نمای تزاران» را بیان می‌کند، یکی از ویزگی‌های آن‌ها را این‌گونه ذکر می‌کند: «آنان در مال خود برای محرومان و قریان حق معینی قرار داده‌اند.» و آن جا که می‌خواهد «تکذیب‌کنندگان دین» را معرفی کند، از کسانی یاد می‌کند که، «بیمان را از خود می‌رانند و دیگران را به اطعام مساکین تشویق نمی‌نمایند.» هر کدام از موارد بالا، به ترتیب به کدام یک از معیارهای تمدن اسلامی اشاره دارند؟ پاسخ: «عدالت محوری»—«عدالت محوری»
۱۷	از آیه شریفه: «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا إِلَيْنَا مِنْهُمْ الْكِتَابَ وَالْمُبِينَ لِيَقُولُوا إِنَّا نَنْهَاكُمْ عَنِ الْقُسْطِ...» کدام یک از معیارهای تمدن اسلامی مورد نظر پیامبر اکرم (ص) استنبط می‌گردد؟ پاسخ: «عدالت محوری»
۱۸	عبارت: «رفتار پیامبر اکرم (ص) و بیانات قرآن کریم، فضایی به وجود آورد که در آن، فاصله طبقاتی و فقر و بی توجهی به محرومان زشت شمرده می‌شد و مساوات و قسط، ارزشی والا نقی می‌گردید.» با کدام یک از معیارهای تمدن اسلامی مرتبط است و کدام آیه مؤید آن است؟ الف) توحید محوری—«لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا إِلَيْنَا مِنْهُمْ الْكِتَابَ وَالْمُبِينَ لِيَقُولُوا إِنَّا نَنْهَاكُمْ عَنِ الْقُسْطِ...» ☐ ب) توحید محوری—«... مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَخْرَجُهُمْ عَنْ دِرِيَّهُمْ وَلَا خُوفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَخْرُجُونَ» ☐ ج) عدالت محوری—«لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا إِلَيْنَا مِنْهُمْ الْكِتَابَ وَالْمُبِينَ لِيَقُولُوا إِنَّا نَنْهَاكُمْ عَنِ الْقُسْطِ...» ☒ د) عدالت محوری—«... مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَخْرَجُهُمْ عَنْ دِرِيَّهُمْ وَلَا خُوفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَخْرُجُونَ» ☐
۱۹	به چه دلیل تا مدتی پس از رسول خدا (ص)، توجهی به معیار «عدالت محوری» وجود داشت؟ پاسخ: به دلیل «بیام‌های مکرر قرآن کریم» و «سیره و روش پیامبر».
۲۰	گفت‌گویی که در هنگام مواجهه سپاه مسلمانان با سپاه ساسانیان، میان «زهرا بن عبدالله» و «رستم فرخزاد» رخ داد، می‌تواند نشان‌دهنده توجه به کدام معیار تمدن اسلامی باشد؟ پاسخ: «عدالت محوری».
۲۱	رستم فرخزاد پس از فروود ازمه از قبیه، یکی سوی «زهرا بن عبدالله»—فرمانده لشکر مسلمانان—فرستاد؛ او را به دعوت کرد. الف) جنگ ☐ ب) صلح ☐ ج) مذاکره ☒ د) اسلام ☐
۲۲	اولین سوالی که رستم فرخزاد از «زهرا بن عبدالله» خواست که درباره آن سخن بگوید، چه بود؟ پاسخ: گفت: «درباره دین خود سخن بگو.»
۲۳	زهرا بن عبدالله—فرمانده لشکر مسلمانان—در پاسخ سوال رستم فرخزاد که گفت: «درباره دین خود سخن بگو!» چه جوابی داد؟ پاسخ: پایه آن «دو چیز» است؛ ۱—گواهی به یکانگی خدا [= توحید] ۲—رسالت محمد(ص) [= نبوت]
۲۴	زهرا بن عبدالله و رستم فرخزاد، درباره همه موارد زیر در هنگام گفت‌گو باهم به توافق رسیدن به جز ... الف) دین ☐ ب) آزاد ساختن بندگان خدا از بندگی انسان‌ها به سوی بندگی خدا ☐ ج) همه مردم با یکدیگر خواهر و برادرند و از یک پدر و مادر متولد شده‌اند. ☐ د) رعایت عدالت میان همه طبقات ☒

۱۱۵	رسم فرخزاد، پس از شنیدن صحیت‌های «زهرا بن عبدالله» درباره دین، نفی برده‌داری، و پذیرش موضوع مساوات مرد و زن، چه سوالی پرسید و پاسخ فرمانده مسلمانان چه بود؟ پاسخ: رستم گفت: «اگر ما این‌ها را پذیریم، شما باز خواهید گشت؟» - زهرا بن عبدالله پاسخ داد: «آری، قسم به خدا به سرزمین‌های شما دیگر قدم نخواهیم گذاشت، مگر برای «تجارت».	۲۵						
۱۱۶	طبق گفته رستم فرخزاد به زهرا بن عبدالله، در میان مردم ایران کدام سنت از زمان «اردشیر» رایج شده‌که با دین اسلام سازگار نیست؟ پاسخ این‌که، گشاورز و بیشور حق ندارند به طبقه بالاتر روند و از امتیازات آن برخوردار شوند. زیرا اگر این طبقات در ردیف اشراف قرار گیرند، نا از گلیم خود در از قر خواهند گرد و با اعیان و اشراف به سیز برخواهند خواست.	۲۶						
۱۱۶	زهرا بن عبدالله چنونه استدلال کرد که اسلام برای مردم [ایران]، از دیگر حکومت‌ها [ساسانیان] «بهتر» است؟ پاسخ: به رستم گفت: ما نمی‌توانیم مثل شما باشیم. زیرا عقیده داریم که باید امر خداوند را در مورد همه طبقات رعایت کنیم. به دلیل این‌که، همه مردم از یک پدر و مادر آفریده شده‌اند و همه با هم برادر و برادرند.	۲۷						
۱۱۶	یکی از اهداف مهم پیامبر اکرم (ص)، اوقاتی «جایگاه خانواده» است؛ آن را توضیح دهید. پاسخ: «خانواده»، به عنوان کانون رشد و تربیت انسان‌ها و مانع اصلی فساد و تباہی بود. احیای منزلت زن و ارزش‌های اصیل او، از عناصر اصلی این برنامه به شمار می‌رفت. در آن عصر، «زن» همچون کالا تلقی می‌شد و از کم‌ترین حقوق فردی و اجتماعی، حتی حق مالکیت برخوردار نبود. تولد دختر در خانواده سرافکنندگی آن خانواده را به دنبال داشت. در چنین شرایطی که زن، از هرگونه احترام و جایگاه محروم شده بود، رسول خدا (ص) با «گفتار و رفتار خوش»، انقلابی عظیم در جایگاه خانواده و زن پدید آورد.	۲۸						
۱۱۶	آیا رفتار رسول خدا (ص) با دخترشان حضرت فاطمه (س)، فقط برای جامعه آن روز آموزنده بود؟ با ذکر مثال، مطلب را توضیح دهید. پاسخ: «خیو»، بلکه امروز نیز بسیار آموزنده است. به طور مثال، خانه حضرت فاطمه (س) و خانه پدر کنار یکدیگر بود. بین این دو خانه یک حیاط خلوت دو متري قرار داشت که در آن، دو بینجره رو به روی هم، خانه پدر و دختر را به یکدیگر مرتبط می‌ساخت. هر صبح، پدر دریچه پنجره را می‌گشود و به دخترش سلام می‌کرد. هر گاه قصد سفر داشت، در منزل فاطمه (س) را می‌زد و با او خدا حافظی می‌کرد. هرگاه نیز که از سفر بر می‌گشت، فاطمه (س) اولین کسی بود که پیامبر (ص) به سراغش می‌آمد و حال او را می‌پرسید.	۲۹						
۱۱۶	طبق فرمایش رسول خدا (ص)، بهترین زنان جهان چهار تن اند؟ آن‌ها را نام ببرید. پاسخ: «مریم»، «آسیه»، «خدیجه» و «فاطمه».	۳۰						
۱۱۶	دو حدیث از رسول خدا (ص) بنویسید، که در شان و منزلت حضرت فاطمه (س) فرموده‌اند؟ پاسخ: ۱- خداوند، از خشنودی فاطمه خشنود و از خشمش به خشم می‌آید. ۲- فاطمه پاره‌ای از تن من است، هر که او را بیازارد مرا آزره است و هر کس مرا بیازارد، خدا را آزره است.	۳۱						
۱۱۷	سه تن از زنانی که در خانواده پیامبر (ص) پا به پای مردان، تاریخ را رقم زندرا بنویسید. پاسخ: <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>حامی بزرگ پیامبر اکرم (ص) در دوران اولیه و بسیار سخت بعثت</td> <td>حضرت خدیجه (س)</td> </tr> <tr> <td>همراه پدر و حامی بزرگ همسرش، حضرت علی(ع)</td> <td>حضرت فاطمه (س)</td> </tr> <tr> <td>در کنار پسر و پیام رسان نهضت عاشورا</td> <td>حضرت زینب (س)</td> </tr> </table>	حامی بزرگ پیامبر اکرم (ص) در دوران اولیه و بسیار سخت بعثت	حضرت خدیجه (س)	همراه پدر و حامی بزرگ همسرش، حضرت علی(ع)	حضرت فاطمه (س)	در کنار پسر و پیام رسان نهضت عاشورا	حضرت زینب (س)	۳۲
حامی بزرگ پیامبر اکرم (ص) در دوران اولیه و بسیار سخت بعثت	حضرت خدیجه (س)							
همراه پدر و حامی بزرگ همسرش، حضرت علی(ع)	حضرت فاطمه (س)							
در کنار پسر و پیام رسان نهضت عاشورا	حضرت زینب (س)							
۱۱۷	چرا خانواده پیامبر (ص)، الکوی تمام عیار، «عفاف»، «حیا» و «پوشش اسلامی» بودند؟ پاسخ: تا به دیگر مؤمنین بیاموزند که توجه به مقام و منزلت زن، به معنی بی‌بند و باری، نکاه ابرازی به او و متزحل ساختن نیان خانواده نیست.	۳۳						
۱۱۷	در آیه شریفه: «وَمَنْ آتَيْنَاهُ أَنْ خَلَقْ لَكُمْ مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَرْوَاجًا لَّتُسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ لَّيْكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّتُؤْمِنَ يَقْرَئُونَ» تفکر کرد و بنویسید به کدام معیار تمدن اسلامی اشاره دارد؟ پاسخ: «خانواده مداری» یا «خانواده محوری» یا «اوقاتی جایگاه خانواده».	۳۴						

۱۱۷	با توسعه سرزمین‌های اسلامی و شکل‌گیری حکومت‌هایی که پیامبر(ص) و یارانش را اسوه و سرمشق خود قرار نمی‌دادند، چه تحویلی نسبت به «زن» پدیدار شد؟ توضیح دهید. پاسخ: بار دیگر، «برخی» از «رفتارهای جاهلی» نسبت به زن پدیدار شد. حاکمان بنی امیه و بنی عباس و بسیاری دیگر از حاکمانی که در سرزمین‌های اسلامی بودند، حرم‌سرا تشکیل دادند و زنان زیادی را به دربار خود آوردند و حقوق الهی آنان را <u>نادیده</u> گرفتند. با وجود این، موقعیت زن و خانواده در «تمدن اسلامی»، بسیار بروز از موقعیت زن و خانواده در اروپا و سایر مناطق جهان بود.	۳۵				
۱۱۷	به چه جهت بسیاری از موقوفه‌های قدیمی گشور ما مربوط به زنان خیری است که ثروت خود را وقف امور خیریه کرده‌اند؟ پاسخ: به دلیل این که زنان، «حق مالکیت و کار داشتند، دسترنج آن‌ها به خودشان تعلق داشت و در اختیار همسر یا پدر قرار نمی‌گرفت» به همین جهت می‌توانستند ثروت خود را وقف امور «عام المنفعه» کنند.	۳۶				
۱۱۸	در دوره تمدن اسلامی، تحصیل برای زنان آزاد بود و دانشمندان بزرگی از زنان در جهان اسلام پیدا شدند که قبلاً سایرها نداشت. □ غ ص	۳۷				
۱۱۸	دیدگاه قرآن‌کریم درباره دیدگاه درجه دوم بودن زن را بنویسید. پاسخ: قرآن کریم، اصولاً تلقی درجه دوم بودن زن را به «شدت نفی گرد» و با این که در آن عصر و حتی تا همین دوره‌های اخیر، در «آروپیا»، زن را بر اساس «تورات» موجود درجه دوم تلقی می‌کردند، آیات قرآنی با این نگاه و طرز فکر مبارزه کرد.	۳۸				
۱۱۸	چهار مورد از وزیری‌های جامعه «جاهلی» که رسول خدا (ص) در آن دعوت خود را آغاز گرد، بنویسید. پاسخ: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 5px; width: 25%;">نشانه‌هایی بسیار اندک از تعقل و تفکر و دانایی داشت.</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">سرشار از خرافات و مظاهر جهل بود.</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">برای آمدن باران، آتش می‌افروختند. (روشن می‌کردند).</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">شتر سالم را با آهن حرارت دیده داغ می‌کردند تا شتر دیگری که مریض است، بهبود یابد!</td> </tr> </table>	نشانه‌هایی بسیار اندک از تعقل و تفکر و دانایی داشت.	سرشار از خرافات و مظاهر جهل بود.	برای آمدن باران، آتش می‌افروختند. (روشن می‌کردند).	شتر سالم را با آهن حرارت دیده داغ می‌کردند تا شتر دیگری که مریض است، بهبود یابد!	۳۹
نشانه‌هایی بسیار اندک از تعقل و تفکر و دانایی داشت.						
سرشار از خرافات و مظاهر جهل بود.						
برای آمدن باران، آتش می‌افروختند. (روشن می‌کردند).						
شتر سالم را با آهن حرارت دیده داغ می‌کردند تا شتر دیگری که مریض است، بهبود یابد!						
۱۱۸	موضوعات شعر مردم جاهلی بیشتر شامل چه زمینه‌هایی بود؟ پاسخ: شعر می‌سروندند، برای؛ «شواب»، «شگار»، «غاراًت»، «عشق حیوانی» و «بَتْبُرْسَتِ».	۴۰				
۱۱۸	طبق گفته‌های [مورخان]، فقط چند نفر در دوره جاهلیت، خواندن و نوشتن می‌دانستند؟ پاسخ: «هفده / ۱۷ نفر».	۴۱				
۱۱۸	پیامبر اکرم(ص) آمد تا جامعه جاهلی را «مت Howell» کند و مردم را به سوی زندگی مبتنی بر «.....» و «.....» سوق دهد. پاسخ: «تفکر» و «علم».	۴۲				
۱۱۸	اوکین آیاتی که بر رسول خدا (ص) نازل شد و آغازگر رسالت وی بود، درباره «.....» و «.....» بود. پاسخ: «دانش» و «آموختن».	۴۳				
۱۱۸	دعوت به چه چیزی در جای جای این کتاب آسمانی (قرآن) مشاهده می‌شود؟ پاسخ: «تفکر»، «تعقل»، «تدبر» و «خردورزی».	۴۴				
۱۱۸	کدام عوامل در زمان رسول خدا (ص)، سد جاهلیت و خرافه‌گرایی را شکست و یکی از جاهل‌ترین جوامع آن روز را مشتاق «علم» ساخت؟ پاسخ: نزول تدربیجی آیات قرآن‌کریم و دعوت مکرر این کتاب، به خردورزی و دانش؛ از یک طرف و تشویق‌های دائمی رسول خدا (ص) از طرف دیگر.	۴۵				
۱۱۸	آیا رسول خدا (ص)، تنها همه را دعوت به «علم آموزی» گرد؟ پاسخ: «خیر»— بلکه آموختن علم را برای مردم، «واجب» دانست.	۴۶				
۱۱۸	طبق فرمایش رسول خدا (ص)، طلب علم بر هو مرد وزن مسلمان، «.....» است. پاسخ: «فرضیه = واجب».	۴۷				

۱۱۸	طبق فرمایش رسول خدا(ص)؛ کسی که دوست می‌دارد، نگاهش به چهره‌گسانی افتد گه از آتش دوزخ در امان‌اند، باید به چه گسانی بنگرد؟ پاسخ: «جواندگان علم».	۴۸
۱۱۸	طبق فرمایش و سوگند رسول خدا(ص) هر شاگردی که برای تحصیل علم—نه به قصد شهرت و نه برای تظاهر و تفاخر—به خانه عالمی رفت و آمد کنده، چه نتایجی برای او خواهد داشت؟ پاسخ: ۱) در هر گامی، ثواب و پاداش عبادت یک ساله عابد برای او منظور می‌گردد. ۲) برای هر قدمی که در این مسیر می‌نهد، شور آبادی در بهشت برای او آماده می‌سازند. ۳) بر روی زمین که راه می‌رود، زمین نیز برای او طلب آمرزش و مغافرت می‌کند.	۴۹
۱۱۸	داستان زنی که نزد حضرت فاطمه(س) آمد و گفت: «مازی دارم که در باب نماز سؤال‌هایی دارد، اما چون بیمار است مرا نزد شما فرستاد تا آن سؤال‌ها را مطرح سازم. حضرت فاطمه‌زهرا(س) به پرسش‌های آن زن پاسخ داد. زن، از این فرصت استفاده کر دو سؤال دیگری را مطرح ساخت. آن حضرت، پاسخ آن را نیز بیان فرمود. همین‌گونه، آن زن پرسش‌های متعددی را در میان می‌گذاشت و حضرت زهرا(س) به تمام سؤالات، جواب‌های لازم را می‌داد تا تعداد سؤال‌ها به ۱۰ رسید...» بیانگر کدام صفات حضرت زهرا(س) است؟ پاسخ: هم بیانگر «منزلت علمی و پیش روشی» ایشان دارد و هم توجه به، «معرفت و تفکر شان» را نشان می‌دهد.	۵۰
۱۱۹	حضرت فاطمه‌زهرا(س) خطاب به زنی که سؤال‌الاتی داشت، و از گثربت آن‌ها حجالت می‌کشید، فرمود: «هر سؤالی که به نظرت می‌آید، بپرس.» و پس برای تشویق وی، فرمود: «اگر فردی در مدت یک روز باری سنتیکن را به دوش کشیده، آن را به بالای بام حمل کند و در ازای آن، حق الزحمه‌ای معادل هزار سکه طلا دریافت کند، با توجه به این مزد، آیا آن کار برای او سخت خواهد بود؟!...» به‌کدام یک از معیارهای تمدن اسلامی اشاره دارد و کدام آیه شریفه، مؤید آن است؟ الف) خودروزی—قلْ هُلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَنْذَرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ [] ب) خودروزی—لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا إِلَيْنَا بِالْبُشْرَىٰ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْفُسْطَطِ [] ج) عدالت محوری—قُلْ هُلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَنْذَرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ [] د) عدالت محوری—لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا إِلَيْنَا بِالْبُشْرَىٰ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْفُسْطَطِ []	۵۱
۱۱۹	آیه شریفه: «قُلْ هُلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَنْذَرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ» بوده است، اشاره دارد؟ پاسخ: «خودروزی» یا «تعقل» یا «تدبر» یا «تفکر».	۵۲
۱۲۰	تلاش بیامبر اکرم(ص) و پیشوایان ما نسبت به معیار «خودروزی» یا «تعقل، تفکر و تدبیر» در دوره تمدن اسلامی سبب چه نتایجی شد؟ پاسخ: سبب علاقه مسلمانان به «علم و دانش» شد، به طوری که توجه نیاکان ما به اندیشه و تفکر و ارزشمندی علم روز، «افزون» شد و ثمرات آن در تمدن اسلامی مشاهده گردید. مثلاً نیاکان ما در جهان اسلام توائستند، علوم و دانش بشوی را از چند شاخه «محدود» به «پانصد شاخه» برسانند و این، به معنای توسعه زیاد علم بود که ناچار بودند آن را شاخه شاخص کنند و به صورت تخصصی بدان پیردازند.	۵۳
۱۲۰	شوق و علاقه مسلمانان در دوره تمدن اسلامی به علم و دانش، سبب شد که در بسیاری از شهرها در کنار هر «مسجد»، «.....»، «.....»، «.....» نیز بنا کنند. پاسخ: «مدرسه‌ای».	۵۴
۱۲۰	جدول ذیل که در ارتباط با معیار «خودروزی» یا «تعقل، تفکر و تدبیر» در دوره تمدن اسلامی است را تکمیل کنید: در آن روزگار، دانشجویان اروپایی برای تحصیل به دانشگاه‌های اسلامی می‌شتابتند و بادشاھان آنان، برای معالجه به بیمارستان‌های مسلمانان مراجعت می‌کردند. یکی از بزرگ‌ترین دانشمندان در تمدن اسلامی، «این سینا» بود که به حق، آثار وی، یکی از عوامل اصلی تحول اندیشه در اروپا و توجه بیشتر اروپاییان به «تفکر فلسفی» و «دانش طبیعی» محسوب می‌شود. کتاب «شفاء» بوعلی(این سینا)، یک دایرة المعارف در منطق، ریاضیات، علوم طبیعی و فلسفه است و «بخش فلسفی» آن، هنوز هم، از مهم‌ترین کتاب‌های فلسفی جهان محسوب می‌شود.	۵۵

	ملاصدرا (صدر المتألهین)، فیلسوف بزرگ درباره هماهنگی میان دین و فنگ عقلی می گوید: «نمی شود قوانین این دین بر حق الهی، که چون خورشید روشن و درخشان است، با دانش استدلالی بقینی مخالفت داشته باشد. نیست بد (نابود شود) آن فلسفه‌ای که قوانینش با کتاب قرآن و سنت رسول خدا (ص) و ائمه اطهار(ع) مطابقت نداشته باشد.»	
۱۲۰	در تمدن اسلامی-در قرون اولیه-در امور مربوط به «بهداشت و سلامتی» وضع مسلمانان چگونه بود؟ توضیح دهید. پاسخ: «بسیار در خشان» بود. اگر شرایط قبل از اسلام را در نظر بگیریم، یا اوضاع دوره شکوفایی تمدن اسلامی را با اروپا، که هنوز حتی با حمام آشنا نبودند، مورد توجه قرار دهیم، در می‌باییم که چگونه دستورات ساده‌ای مانندوضو و غسل و دیگر آموزه‌های بهداشتی اسلام مانند طهارت و نجاست و نیز دستورات پیشوایان دین در مورد سلامتی و درمان، دنیای اسلام را متحول کرد.	۵۶
۱۲۰ و ۱۲۱	«حضور زنان مسلمان در محض رسول خدا (ص) در زمان حیاتش، و طرح سوال‌های علمی از ایشان»، «شرکت زنان مدینه در کلاس علمی که حضرت فاطمه(س) تشکیل داده بود برای علم آموزی» و «راوی بودن برخی از همسران رسول خدا(ص)» همگی به کدام ویژگی تمدن اسلامی اشاره دارند؟ پاسخ: یکی از ویژگی‌های فرهنگ علمی دوره اسلامی، «منحصر نبودن تحصیل علم به طبقه یا قشری خاص» بود.	۵۷

باسم‌هه تعالی

جزوه سؤالات درس به درس دین و زندگی(۳)، پایه دوازدهم، بر اساس چاپ ۹۷

طراح: قاسم مندوانی، دبیر معارف اسلامی استان خوزستان، شهرستان شادگان

صفحه	درس دهم: «تمدن جدید و مسئولیت ما»	ردیف						
۱۳۲	به چه دلیل مرور بر تمدن جدید، «ضروری» است؟ پاسخ: تا این تمدن را با معیارهای الهی ارزیابی کنیم.	۱						
۱۳۲	با ارزیابی تمدن جدید با معیارهای الهی، به چه نتایجی می‌توانیم برسیم؟ پاسخ: می‌توانیم، به نقاط قوت و ضعف این تمدن بیشتر پی ببریم و نحوه زندگی در آن، بیشتر شناسایی کنیم و مسئولیت خود را در مواجهه با آن بدانیم.	۲						
۱۳۳	اویا تاکنون شاهد «سه تمدن بزرگ» بوده است؛ آن‌ها را بنویسید. پاسخ: <table border="1"> <tr> <td>در قرن‌های ششم تا چهارم قبل از میلاد حضرت مسیح(ع)، در «یونان باستان» شکل گرفت و در «روم باستان» تمدن اول ادامه یافت.</td> <td>تمدن دوم</td> </tr> <tr> <td>در قرن چهارم میلادی با گسترش مسیحیت در اویا و آغاز حاکمیت کلیسا بر زندگی سیاسی و اجتماعی مردم آغاز شد و تا قرن‌های پانزدهم و شانزدهم ادامه یافت.</td> <td>تمدن سوم</td> </tr> <tr> <td>با افول قدرت کلیسا در قرن‌های پانزدهم و شانزدهم میلادی شروع شد و همچنان ادامه دارد.</td> <td></td> </tr> </table>	در قرن‌های ششم تا چهارم قبل از میلاد حضرت مسیح(ع)، در «یونان باستان» شکل گرفت و در «روم باستان» تمدن اول ادامه یافت.	تمدن دوم	در قرن چهارم میلادی با گسترش مسیحیت در اویا و آغاز حاکمیت کلیسا بر زندگی سیاسی و اجتماعی مردم آغاز شد و تا قرن‌های پانزدهم و شانزدهم ادامه یافت.	تمدن سوم	با افول قدرت کلیسا در قرن‌های پانزدهم و شانزدهم میلادی شروع شد و همچنان ادامه دارد.		۳
در قرن‌های ششم تا چهارم قبل از میلاد حضرت مسیح(ع)، در «یونان باستان» شکل گرفت و در «روم باستان» تمدن اول ادامه یافت.	تمدن دوم							
در قرن چهارم میلادی با گسترش مسیحیت در اویا و آغاز حاکمیت کلیسا بر زندگی سیاسی و اجتماعی مردم آغاز شد و تا قرن‌های پانزدهم و شانزدهم ادامه یافت.	تمدن سوم							
با افول قدرت کلیسا در قرن‌های پانزدهم و شانزدهم میلادی شروع شد و همچنان ادامه دارد.								
۱۳۳	تمدن جدید کدام جوامع را تحت تأثیر خود قرار داده است؟ توضیح دهید. پاسخ: تقریباً نامی جوامع جهان امروز را تحت تأثیر خود قرار داده است و اثار آن، در عرصه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و... به خوبی نمایان است؛ مانند هر تمدن دیگری، دارای نقاط قوت و ضعف است.	۴						
۱۳۳	آشنا شدن با نقاط قوت و ضعف تمدن جدید از «دو جهت» برای ما مطلوب است، آن‌ها را بنویسید. پاسخ: اول آن که ما مسلمانان مانند سایر ملت‌ها، با این تمدن «اوپاتا مسقیم» داریم. بینابراین، هم تحت تأثیر آن قرار می‌گیریم و هم می‌توانیم بر آن اثر بگذاریم. هر قدر آگاهی ما «بیشتر» باشد، قدرت تأثیرگذاری ما نیز «بیشتر» خواهد بود. دوم آن که بررسی ضعف‌ها و قوت‌های این تمدن در عرصه‌های مختلف، این کمک را به ما می‌کند که در راستای احیای تمدن اسلامی، از نقاط قوت این تمدن بهره‌مند شویم و با عبرت گرفتن از ضعف‌ها و آسیب‌های آن، بتوانیم برنامه ریزی درست و کم اشتباہی را برای سامان‌دهی تمدن اسلامی و رسیدن به الگوی زندگی مبتنی بر تعالیم دین داشته باشیم.	۵						
۱۳۳ ۱۳۵	زمینه‌های پیدایش تمدن جدید را نام ببرید. علل و ریشه‌های شکل گیری تمدن جدید را ذکر کنید. پاسخ: ۱- کلیسا و تعالیم تحریف شده ۲- بهره‌گیری از تجربیات سایر تمدن‌ها	۶						
۱۳۳	«تمدن دوم اویا» که به تمدن دوره «قرون وسطی» مشهور است، چگونه آغاز شد؟ پاسخ: «با کنار گذاشتن اعتقادات باستانی و بُتپرستی» و «دروی آوردن به مسیحیت».	۷						
۱۳۳	کدام تمدن برای اویایی که قرن‌ها گرفتار بُتپرستی بود، یک حرکت «و به جلو» محسوب می‌شد؟ پاسخ: «تمدن دوم یا روی آوردن به مسیحیت».	۸						
۱۳۳ ۹ ۱۳۴	ظهور تمدن دوم، چه نتایج و ییامدهایی برای مردم بُتپرست اویا در بی داشت؟ پاسخ: ۱- به یک دین الهی معتقد شدند. ۲- بخت‌ها و بختخانه‌ها از بین رفت. ۳- اتحاد و یکپارچگی در سرزمین هایشان حاکم شد. ۴- بنای‌های عظیم و با شکوه مذهبی ساخته شد. ۵- کتاب‌هایی در اخلاق، معنویت و فرهنگ نگارش یافت. ۶- اثار هنری بزرگی پدید آمد.	۹						

۱۰		در دوره تمدن دوم اروپا، مبلغان مسیحی چه چیزی را تبلیغ می کردند؟ پاسخ: آنان به دلیل این که تشکیلات پیچیده و وسیعی را جهت تبلیغ اعتقادات مسیحیت تأسیس کرده بودند، اعتقادات نادرستی را که از نظر خودشان اعتقادات رسمی مسیحیت بوده، تبلیغ می کردند.					
۱۱		به نظر مبلغان مسیحی در «دوره تمدن دوم اروپا» هرگودکی پس از تولد- برای پاکی از گناه- را باید چه غسلی داد؟ چرا؟ پاسخ: «غسل تعمیم»- زیرا آنان معتقد بودند که: آدم در بیشتر اوقایق مرتکب گناه شده است و این گناه به فرزندان وی نیز سراپا کودک و هوکسی یا گناه اولیه به دنیا می آید.					
۱۲		در کدام دوره تمدن اروپا اعتقاد داشتندگه مسیح(ع)، خود را به عنوان تاوان گناهان بشویت فدا کرد و به دارآویخته شد؟ ☐ (الف) دوره اول ☒ (ب) دوره دوم ☐ (ج) دوره سوم ☐ (د) دوره چهارم					
۱۳		آیین‌ها و رسومات اروپائیان در دوره تمدن دوم را بنویسید. (ذکر ۴ مورد، کافی است). پاسخ:					
۱۳۴		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 5px;">«غسل تعمیم»- پس از تولد- برای پاکی انسان از گناه.</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">اعتراف به گناهان توسط فرد، در حضور کشیش.</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">راز و نیاز با خدا، در روز معین، در مکان مشخص- کلیسا- و در حضور کشیشان.</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">ازدواج مسیحی که جدایی زن و شوهر در آن امکان ناپذیر است و پیوند باید ابدی باشد.</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">پذیرش عقاید رهبران کلیسا درباره هر موضوعی ضروری بود، حتی موضوعات علمی.</td> </tr> </table>	«غسل تعمیم»- پس از تولد- برای پاکی انسان از گناه.	اعتراف به گناهان توسط فرد، در حضور کشیش.	راز و نیاز با خدا، در روز معین، در مکان مشخص- کلیسا- و در حضور کشیشان.	ازدواج مسیحی که جدایی زن و شوهر در آن امکان ناپذیر است و پیوند باید ابدی باشد.	پذیرش عقاید رهبران کلیسا درباره هر موضوعی ضروری بود، حتی موضوعات علمی.
«غسل تعمیم»- پس از تولد- برای پاکی انسان از گناه.							
اعتراف به گناهان توسط فرد، در حضور کشیش.							
راز و نیاز با خدا، در روز معین، در مکان مشخص- کلیسا- و در حضور کشیشان.							
ازدواج مسیحی که جدایی زن و شوهر در آن امکان ناپذیر است و پیوند باید ابدی باشد.							
پذیرش عقاید رهبران کلیسا درباره هر موضوعی ضروری بود، حتی موضوعات علمی.							
۱۴		از آیین‌های مبلغان اروپا در دوره تمدن دوم، «اعتراف به گناهان فرد در حضور کشیش» است، آن را توضیح دهید. پاسخ: این آیین توسط مبلغین مسیحی در میان مردم، رواج یافت. برای این کار، اتفاق ویژه‌ای در کلیسا ساخته شد که محل اعتراف و توبه کردن بود. آنان معتقد بودند که با اعتراف گناهکار در برابر کشیش، توبه کننده آمرزیده می شود و عفو ابدی را به دست می آورند.					
۱۵		در دوره تمدن دوم اروپا، کدام آیین‌های مبلغان مسیحی سبب سست شدن ارتباط شخصی و بیوسته انسان با خدا و اسطه قرار گرفتن کشیشان میان خالق و بندگان او گردید؟ پاسخ: ۱- عبادت و راز و نیاز با خدا به روز معینی در هفته و در محل کلیسا و در حضور کشیشان اختصاص یافت. ۲- اعتراف به گناهان باید اتفاق کلیسا و در حضور کشیش صورت بپذیرد.					
۱۶		در دوره تمدن دوم اروپا، مبلغان مسیحی چه چیزی را تبلیغ می کردند؟ پاسخ: آنان به دلیل این که تشکیلات پیچیده و وسیعی را جهت تبلیغ اعتقادات مسیحیت تأسیس کرده بودند، اعتقادات نادرستی را که از نظر خودشان اعتقادات رسمی مسیحیت بوده، تبلیغ می کردند.					
۱۷		در کدام دوره تمدن اروپا، بسیاری از کشیشان شروع به فروختن بهشت گردند و در عوض بخشش گناه، پول‌های کلان به دست آوردند؟ ☐ (الف) دوره اول ☒ (ب) دوره دوم ☐ (ج) دوره سوم ☐ (د) دوره چهارم					
۱۸		از دیگر آیین‌های مبلغان اروپا در دوره تمدن دوم، «ازدواج مسیحی» است، آن را توضیح دهید. پاسخ: آنان معتقد بودند که پس از ازدواج، امکان جدایی زن و شوهر نیست و پیوندان باید ابدی باشد. «زن»، حق مالکیت ثدارد و باید نام خانوادگی وی، به نام خانوادگی شوهر تغییر یابد. این تغییر نام، هنوز هم در اروپا رایج است.					
۱۹		چرا در دوره تمدن دوم اروپا، «کشیش‌ها» باید تا آخر عمر مجرد بمانند و حق ازدواج نداشند؟ پاسخ: زیرا آنان، ازدواج را امری «دنیابی» و «بُست» تلقی می کردند.					
۲۰		پذیرش عقاید رهبران کلیسا در دوره تمدن دوم اروپا، درباره چه موضوعاتی «ضروری» بود؟ پاسخ: «هر موضوعی» حتی موضوعات علمی و مخالفت با آن، «کفر» تلقی می شد.					

۱۳۴	چرا در دوره تمدن دوم اروپا، به «تعقل» و «عقلانیت» کمتر توجه می شد؟ پاسخ: زیرا این اعتقاد وجود داشت که: ۱- تعقل با «ایمان» سازگاری ندارد. ۲- سبب تزلزل ایمان می شود.	۲۱
۱۳۴	چرا در دوره تمدن دوم اروپا، رهبران کلیسا مانع نشر «نظریات جدید علمی» می شدند؟ پاسخ: زیرا آنان، نظریات دانشمندان گذشته درباره زمین، خورشید، ستارگان و مانند آن پذیرفته بودند، به همین دلیل، مخالفت با آن نظریات را مخالفت با دین مسیح می پنداشتند.	۲۲
۱۳۵	بسیاری از کشیشان و روحانیان کلیسا، از پیشگامان تحول در دوره تمدن دوم اروپا بودند. ص ☒ غ ☐	۲۳
۱۳۵	سو سختی رهبران اصلی کلیسا در مقابل نظریات جدید، سبب پیدایش چه عقیده ای شد؟ پاسخ: این عقیده که، دین با خردورزی (تعقل) و علم، «مخالف» است و مانع تعقل، تجربه، قانون و حقوق انسان هاست. پس؛ راه بیرون رفتن از این وضع، <u>کنار گذاشتن دین و توجه به علم و داشت تجربی</u> است.	۲۴
۱۳۵	کدام عامل، در دوره تمدن دوم اروپا به تدریج سبب بدینی اروپائیان نسبت به «کلیسا» و «کشیشان» شد؟ چرا؟ پاسخ: «دوگانگی در گفتار و رفتار آن ها» - زیرا با این که «کلیسا»، خود از ثروتمندترین مالکان بود، اما مردم را به دوری از دنیا و زهد نسبت به مواهب طبیعی و نعمت های الهی نشویق کرد.	۲۵
۱۳۵	در دوره تمدن دوم، چه عواملی به تدریج اروپا را با فقر و فساد در نظام اداری و عقب ماندگی و مشکلات دیگر دست به گوییان کرد؟ پاسخ: «آئین ها و اعتقادات» و «آداب و رسوم ساخته کلیسا».	۲۶
۱۳۵	در دوره تمدن دوم اروپا و پس از این که رهبران کلیسا مانع نشر «نظریات جدید علمی» شدند، چه کسانی به دنبال چاره برآمدند؟ پاسخ: «برخی» از رهبران روش فکر کلیسا و «بسیاری» از دانشمندان: آن ها برای رسیدن به مطالعه و تحقیق دست زدند.	۲۷
۱۳۵	حدود قرن هفتم میلادی و در اواسط قرون وسطی، در همسایگی سوزمین اروپا، کدام تمدن متولد شد؟ توضیح دهید. پاسخ: «تمدن اسلامی»؛ این تمدن، در طی دو تا سه قرن به مرحله شکوفایی و شادابی رسید و برمیحطه های پیرامون خود پرتو افکند. این در حالی بود که هنوز تمدن مسیحی قرون وسطی با مشکلاتی، دست به گوییان بود.	۲۸
۱۳۵	وقتی اندیشمندان و دلسوزان اروپایی آشنایی اندکی با تمدن مسلمانان پیدا کرده، دست به چه اقداماتی زدند؟ بنویسید. پاسخ: با شور و شوق فراوان برای تحول در جامعه خود از ثمرات و نتایج تمدن اسلامی به رهبرداری نمودند؛ ۱- کتاب های دانشمندان مسلمان به سرعت ترجمه شد. ۲- علاقه به پژوهش، آزمایش و تجربه افزایش یافت. ۳- نقادی رهبری کلیسا شروع شد. ۴- حقوق و قانون، مورد توجه واقع گردید. ۵- خردورزی، در دستور کار قرار گرفت.	۲۹
۱۳۶	این گفته که: «علم و فلسفه اروپا بدون کمک گرفتن از فرهنگ اسلام، توسعه نمی یافتد؟... اسلام، نه تنها در تولیدات مادی و اختراقات اروپا شریک است، بلکه اروپا را ودادشت تا تصویر جدیدی از خود داشته باشد. اما از آن جا که اروپا در حال حاضر علیه اسلام عکس العمل نشان می دهد، تأثیر مسلمانان [بر تمدن غرب] را بی اهمیت جلوه می دهد». از کیست و با کدام یک از زمینه های پیدایش تمدن جدید، «ارتباط» دارد؟ پاسخ: «مونتگمروی وات»، اسلام شناس انگلیسی - «بهره گیری از تجربیات سایر تمدن ها».	۳۰
۱۳۶	«مونتگمروی وات»، اسلام شناس انگلیسی وظیفه هم اروپاییان در قبال «بی اهمیت جلوه دادن تأثیر مسلمانان بر تمدن غرب» را چه می داند؟ پاسخ: اصلاح این اشتباه و به قول خود وی، «به مدیون بودن عمیق خودمان به جهان اسلام اعتراف کنیم».	۳۱
۱۳۶	«ویل دورانت» بسیاری از هنرها و فنون بر جسته اروپایی همچون معماری، اسلحه سازی و... را مدیون صنعت گران مسلمان می داند. این اعتقاد؛ با کدامیک از زمینه های پیدایش تمدن جدید «ارتباط» دارد؟ پاسخ: «بهره گیری از تجربیات سایر تمدن ها».	۳۲

۱۳۶	۹	۱۳۷	آثار و پیامدهای «مثبت» و «منفی» تمدن جدید در «حوزه علم» را فقط نام ببرید. پاسخ: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 5px; text-align: center;"> آثار و پیامدهای مثبت: ۱- رشد سریع علم و دانش ۲- توانایی بهرهمندی بیشتر از طبیعت </td></tr> </table>	آثار و پیامدهای مثبت: ۱- رشد سریع علم و دانش ۲- توانایی بهرهمندی بیشتر از طبیعت	۱
آثار و پیامدهای مثبت: ۱- رشد سریع علم و دانش ۲- توانایی بهرهمندی بیشتر از طبیعت					
۱۳۶			از آثار و پیامدهای «مثبت» تمدن جدید در حوزه علم، «رشد سریع علم و دانش» را توضیح دهید. پاسخ: تولید علم در قرن های اخیر، «جهشی فوق العاده» داشته است؛ به طوری که دوران جدید را می توان «دوران علم» نامید. اختراع صنعت چاپ، کشف الکترونیک، ساخت ماشین، اختراع وسائل ارتباطی مانند: تلفن، رادیو، تلویزیون و ماهواره، راه اندازی شبکه های اینترنت، نظریات و کشفیات جدید در فیزیک، شیمی و سایر علوم تجربی و توانایی استخراج منابع طبیعی مانند نفت، زندگی در جهان امروز را متحول کرده است.	۲	
۱۳۶			از آثار و پیامدهای «منفی» تمدن جدید در حوزه علم، «توانایی بهرهمندی از طبیعت» را توضیح دهید. پاسخ: علم و تکنولوژی سبب شد که آدمی بتواند در طبیعت تصرف فوق العاده کند و تغییراتی را در آن به وجود آورد. نفت را از اعمق زمین ببرون بکشد، معادن را استخراج کند، کوهها را برای ساختن تولن بشکافد، گیاهان را دستکاری ژنتیکی کند، با سدهای بزرگ آبها را مهار نماید و قدرت و توانایی خود را به رُخ طبیعت بکشد.	۳	
۱۳۷			از آثار و پیامدهای «منفی» تمدن جدید در حوزه علم، «صرف گرانی» [صرف گرانی]= مصرف زیادی را کاملاً شرح دهید. پاسخ: از زمانی که ماشین آلات صنعتی ساخته شد، تولید انبوه نیز آغاز گردید. تولید فراوان گرچه در ابتدا نیازهای طبیعی مردم را رفع می کرد، اما در بسیاری از موارد، بیش از نیاز طبیعی بازار بود. به همین جهت کارخانه داران با استفاده از جاذبه تبلیغات در میان مردم، نیازهای کاذب به وجود آورند تا آنان را به تنوع طبیعی پکشانند و صرف گرانی را به گونه ای سرسام آور افزایش دهند و خودشان به سود پیش تری برسند. جذب ترین آسیب این رویه، تغییر الگوی زندگی و دل مسغوی دانشی مردم به کالاهای متنوع و گوناگونی است که همه روزه وارد بازار می گردند و از همان و افکار را به خود مشغول می کنند. در نتیجه، انسان را از اساسی ترین نیاز خود، یعنی پرورش و تکامل بعد معنوی و متعالی خویش، غافل می سازد.	۴	
۱۳۷			نتیجه دیدگاه غالب و حاکم در تمدن جدید درباره «انسان» را بنویسید. پاسخ: انسان را صرفاً یک موجود زنده طبیعی مانند دیگر موجودات، ولی بیچیده تر، می داند که همچون سایر موجودات صرفاً نیازهای مادی و طبیعی دارد. از همین جهت است که از توجه به بعد معنوی و فطرت الهی در این تمدن، خبری نیست.	۵	
۱۳۷			از آثار و پیامدهای «منفی» تمدن جدید در حوزه علم، «نابودی طبیعت» را کاملاً شرح دهید. پاسخ: افزایش توان علمی بشر و دستیابی وی به ابزارهای نوین، توانایی وی برای بهبود دادن و به تغییر ساختار طبیعی محیط زیست انجامید. منابع طبیعی که نتیجه میلیون ها سال فعلیت موجودات زنده بوده، رو به پایان گذاشت، محیط دریاها و اقیانوس ها آسوده شده، تعادل ترکیبی گازهای جوی بر هم خورده، بسیاری از جنگل ها از بین رفته و دهها بحران تریست منبعی سرشار از ثروت است که بشر هیچ قید و بند و محدودیتی برای استفاده از آن ندارد.	۶	
۱۳۷			از آثار و پیامدهای «منفی» تمدن جدید در حوزه علم، «علم زدگی» را توضیح دهید. پاسخ: از حدود قرن هجدهم میلادی به علت پیشرفت های گسترده در علم، این احساس پدید آمد که، «علم تجربی» تنها رمز موفقیت و سعادت ملت هاست و جامعه ای که این راه را بسیاری، کلید خوشبختی را به دست آورده است. اما اکنون با گذشت چند قرن و شکست های پی در پی جوامع غربی در عرصه اخلاق و ظهور بحران های اخلاقی در این جوامع، بسیاری دریافتند که علم تجربی نمی تواند پاسخگوی همه نیازهای آنان باشد و نمی توان سعادت و خوشبختی را تنها در این علم جست و جو کرد.	۷	

۱۳۷	نیاز انسان غربی به معنویت باعث چه نتایجی شد؟ بنویسید. پاسخ: باعث شد برخی افراد و گروه‌ها با هدف «کسب مقام و شهوت»، مکاتب و فرقه‌هایی را به نام «مکاتب عرفانی و معنوی» ایجاد کنند که اگر چه در ظاهر، ادعای پاسخ به نیازهای معنوی بشر را دارند اما به دلیل آن که برآمده از «آموزه‌های وحیانی» نیستند، نتیجه‌ای جز سودگرمی برای بشر تنشتۀ امروز نداشته‌اند.	۸
۱۳۸	آشنایی با آثار مثبت و منفی تمدن جدید، چگونه می‌تواند ما را در احیای «تمدن اسلامی» یاری برساند؟ توضیح دهید. پاسخ: شاید در نگاهی ابتدایی، این هدف بزرگ؛ یعنی، احیای تمدن اسلامی در مقایسه با توان و امکانات موجود، یک بلند پروازی به نظر برسید و رسیدن به آن دور از دسترس تلقی شود، اما این یک دریافت سطحی از توامندی ذاتی انسان و قدرت مردم هوشمند جامعه‌نوجوانان و جوانان پاک اندیش و ناشی از عدم آشنایی با آموزه‌های بیدارکننده اسلام می‌باشد. البته، می‌دانیم که این مسئولیت بزرگ و حیاتی است که ما را به آن سطح از توامندی برساند و قدرت لازم برای ایفای نقش در جهان کنونی را به ما ببخشد.	۹
۱۳۸	مسئولیت ما در حوزه «علمی» برای احیای تمدن اسلامی، تلاش برای عمل کردن به کدام برنامه‌های پیشنهادی است؟ (۳ مورد را بنویسید) پاسخ: ۱- تلاش برای پیشگام شدن در علم و فناوری ۲- حضور مؤثر و فعال در جامعه جهانی ۳- ترسیم چهره عقلانی و منطقی دین اسلام	۱۰
۱۳۸	از مسئولیت‌های ما برای احیای تمدن اسلامی، «تلاش برای پیشگام شدن در علم و فناوری» است، آن را توضیح دهید. پاسخ: (پیشرفت علمی)، پایه‌های استقلال یک ملت را نقویت می‌کند و مانع تسلط بیکانگان می‌شود. هر یک از ما باید بکوشیم با همت بلند و پشتکار فراوان، استعداد خود را به کار بگیریم. تا به مردمهای از قدرت علمی برسیم که توجه دیگر ملت‌ها را به سوی خود جلب کنیم.	۱۱
۱۳۸	همه گزینه‌های زیر، به تذکر مقام معظم رهبری (دام‌ظله) درباره «علم» درست اشاره است، به جز.... (الف) باید علم را که مایه اقتدار ملی است، همه جذب بگیرند و دنبال گنند (ب) کشواری که مردم آن از علم بی‌بهره باشند، هرگز به حقوق خود دست نخواهند یافت (ج) علم، برون جوش و برون زاست (د) نمی‌توان علم را از دیگران گدایی کرد.	۱۲
۱۳۸	طبق فرمایش مقام معظم رهبری (دام‌ظله)، چرا باید «استعدادهای یک ملت» به کار افتد؟ پاسخ: تا آن ملت، به معنای حقیقی کلمه «عالیم» شود.	۱۳
۱۳۸	پیشرفت‌های اخیر دانشمندان جوان کشورمان، در رشته‌های مختلف علمی، مانند (بیوشکی، سلول‌های بنیادی، فناوری نانو و هسته‌ای، صنایع نفت، پتروشیمی و سداسازی) با کدام یک از برنامه‌های پیشنهادی عملی ما، برای احیای تمدن اسلامی «مرغیط» است؟ پاسخ: تلاش برای پیشگام شدن در علم و فناوری.	۱۴
۱۳۹	از مسئولیت‌های ما برای احیای تمدن اسلامی، «حضور فعال و مؤثر در جامعه جهانی» است، آن را توضیح دهید. پاسخ: جوامع غربی، امروزه به دلیل آن که خوشبختی و سعادت را تنها در علم تجربی و ابزارهای مادی آن می‌جستند و در مسیر خود شکست خورده‌اند، به شدت به دنبال راه و مکتبی هستند که نجات‌بخش آنان باشد. پیام اسلام، پیامی مطابق با فطرت انسان‌هاست. هر انسان حقیقت طلب و روشن ضمیری که جویاً حقیقت باشد، وقتی دعوت قرآن را به عقلانیت، اندیشه‌ورزی، عدالت، دوری از ستمگری و ستم‌پذیری، عفاف و پاک‌دامنی، معنویت و تقوا می‌شنود، به طور طبیعی جذب آن می‌شود. هر حقیقت جویی، وقتی در میان هزاران کتاب، مقاله، فیلم و انواع تبلیغات علیه پیامبر اکرم (ص) کرده‌اند، به سیمای واقعی آن حضرت می‌رسد در برابر عظمت وی تعظیم می‌کند و او را به بزرگی می‌ستاند. بنابراین، لازم است ما این پیام رهایی بخش را با همان شیوه‌هایی که رسول خدا (ص) به دیگران رساند، در جهان تبلیغ کنیم و به دیگران برسانیم.	۱۵
۱۳۹	از مسئولیت‌های ما برای احیای تمدن اسلامی، «torsim چهره عقلانی و منطقی دین اسلام» است، آن را توضیح دهید. پاسخ: میان یک پیام و روش تبلیغ آن، باید «قناص منطقی و معقول» برقرار باشد. حق را نمی‌توان با روش‌های نادرست به دیگران	۱۶

	رساند. دین اسلام، یک دین منطقی و استدلالی است و هر آموزه و حکم آن بر اساس «حکمت‌الهی» تنظیم شده است. چنین دینی را نمی‌توان با تعصبات‌های جاهلانه یا با روش‌های فربیکارانه، تبلیغ کرد و نظر مردم را به سوی آن جلب نمود.			
۱۳۹	آیه شریفه: «ادعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَهُ وَجَادِهِمْ بِالْتَّهِي هِيَ أَحْسَنُ...» به کدام مسئولیت ما در حوزه «علمی» برای احیای تمدن اسلامی اشاره دارد؟ و روش‌های صحیح دعوت را بنویسید. پاسخ: (قریسیم چهره عقلانی و منطقی دین اسلام) – روش اول: (دانش محکم و استوار) روش دوم: (اندرز و بند نیکو) روش سوم: (مجادله با نیکوتوین شیوه)	۱۷		
۱۴۰ و ۱۴۱	آثار و پیامدهای «مثبت» و «منفی» تمدن جدید در «حوزه قسط و عدل» را فقط نام ببرید. پاسخ: <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"><tr><td>۱- توجه به قانون</td><td>۲- مشارکت مردم در تشکیل حکومت</td></tr></table>	۱- توجه به قانون	۲- مشارکت مردم در تشکیل حکومت	۱
۱- توجه به قانون	۲- مشارکت مردم در تشکیل حکومت			
۱۴۰	از آثار و پیامدهای «مثبت» تمدن جدید در حوزه قسط و عدل، «توجه به قانون» را توضیح دهد. پاسخ: پس از گذر از قرون وسطی و شکل‌گیری دوره جدید، توجه گسترده‌ای در کشورهای اروپایی به حقوق، قانون، ساختار حکومت و دولت پدید آمد که عموماً «عکس‌العملی» در برابر حاکمیت نامطلوب گلسا در قرون وسطی بود. آگاهی به قانون و حقوق که ابتدا با «ترجمه آثار اسلامی» اتفاق افتاد، فوایدی برای تمدن جدید داشت. مردم با حقوق خود در مقابل دولتها و در رابطه با یکدیگر آشنا شدند و به تدوین قوانین حقوقی پرداختند و برای حفظ آن‌ها سازمان‌هایی تأسیس کردند.	۲		
۱۴۰	در قون جدید در اروپا به دنبال «توجه به قانون»، کدام حقوق به رسمیت شناخته شد؟ بنویسید. پاسخ: حق کارگر، حق کودک، حق تعلیم و تربیت، حق داشتن شغل، حقوق متقابل زن و مرد و حق مردم در مقابل دولت.	۳		
۱۴۰	از آثار و پیامدهای «مثبت» تمدن جدید در حوزه قسط و عدل، «مشارکت مردم در تشکیل حکومت» را توضیح دهد. پاسخ: حق تعیین سرنوشت و دخالت مردم در امور خود، گام مثبت دیگری بود که در تمدن جدید بروانشته شد و باعث شد، برخی حکومت‌های استبدادی و موروثی حاکم بر کشورهای اروپایی، از صحنه خارج شوند.	۴		
۱۴۰	از آثار و پیامدهای «منفی» تمدن جدید در حوزه قسط و عدل، «ظهور ظلم فرآیند و بدیده استعمار» را توضیح دهد. پاسخ: تولید انبوه کالا و نیاز به کشورهای دیگر، احتیاج به منابع طبیعی آن کشورها و نیز روحیه توسعه‌طلبی و فرون‌خواهی حاکمان غربی سبب شد که سرمایه‌داران و قدرتمدان غربی، کشورهای دیگر را به خصوص در آسیا و آفریقا هدف قرار دهند و به همانه استعمار (یعنی، آباد کردن) بسیاری از این کشورها را تصرف کنند و ذخایر با ارزش و گران قیمت آن‌ها را، از آثار باستانی و کتاب‌های خطی گرفته تاجواهرات و منابع طبیعی و معدنی به کشور خود ببرند و برای آن ملت‌ها فقر و نیازمندی را بر جا گذارند. آن‌ها فرهنگ مستقل ملت‌ها را از بین بردنده‌حاکمان و ایسته و مزدور را بر آن‌ها مسلط ساختند و آن کشورها را به صورت بازاری جهت مصرف کالای خود در آوردند.	۵		
۱۴۰	«دوره استعمار» را تعریف کنید. پاسخ: به دوره غارت علی‌الریاث و ثروت ملت‌های ضعیف، توسط کشورهای قدرتمند گفته می‌شود که تا اواخر قون ییستم ادامه داشت.	۶		

۱۴۰	دوره استعمار» را شرح دهید. پاسخ: یکی از سیاهترین دوران‌های زندگی انسان روی کره زمین است. در ابتدای همین دوره، میلیون‌ها آفریقایی از این قازه ربوده شدند و به مالکیت اروپاییان و آمریکایی‌ها در آمدند و به عنوان «بوده» در مزرعه‌ها، کارخانه‌ها و معدن به کارهای طاقت‌فرسا وادر شدند. تمدن جدید نشان داد که اگر حقوقی برای کوکان، زنان و مردان قائل است، منظورش فقط کوکان، زنان و مردانی هستند که از تواud آنان باشند و گرنه کوکان، زنان و مردان سیاه یا سرخ پوست برای آنان هیچ اهمیتی ندارد.	۷
۱۴۱	بايداري ملت‌ها، مبارزه با استعمارگران از چه زمانی آغاز شد و به تدریج این نهضت‌های ضد استعماری کدام مکان‌ها را فرا گرفت؟ پاسخ: از اوخر قرن نوزدهم میلادی - به تدریج سراسر آفریقا، آسیا و آمریکای لاتین، سرانجام دولت‌های غربی دست به چه اقدامی زدند؟ توضیح دهید. پاسخ: از استعمار علیه کشورها دست برداشتند و حاکمان وظایمیان خود را خارج کردند. اما شیوه دیگری برای تسلط بر این کشورها در پیش گرفتند که «استعمار نو» نام گرفت.	۸
۱۴۲	منظور از «استعمار نو» چیست؟ توضیح دهید. پاسخ: شیوه جدیدی که کشور استعمارگر با استفاده از قدرت نظامی، جاسوسی، تبلیغاتی و فرهنگی خود، افراد وابسته به خود را در کشورها به قدرت می‌رساند و به صورت‌های گوناگون از آنها حمایت می‌کند. آن افراد وابسته نیز، اهداف سیاسی و اقتصادی آن کشور را به اجرا در می‌آوردند. این نوع از استعمار هم‌اکنون در بسیاری از کشورها ادامه دارد.	۹
۱۴۳	طبق باور برخی از محققان، پایه‌های اصلی قدرت اقتصادی غرب را چه چیزی به وجود آورده‌اند. پاسخ: فراوانی ثروتی که در دوره استعمار، از کشورهای استعمار زده به کشورهای استعمارگر منتقل شد.	۱۰
۱۴۴	از آثار و پیامدهای «منفی» تمدن جدید در حوزه قسط و عدل، «افزاش فاصله میان انسان‌های فقر و غنی در جهان» را توضیح دهید. پاسخ: نشکل‌گیری نظام‌های سیاسی جدید، بر پایه قدرت سرمایه‌داران و نفع طلبی فزاینده آنان بود. صاحبان سرمایه و صنعت، منابع طبیعی اکثر نقاط جهان را به بهای اندک خریدند یا با قدرت نظامی خود تاراج کردند و کالاهای خود را با قیمت‌های بسیار سنگین به مردم همان سرزمین‌ها فروختند. بدین ترتیب، بخش کوچکی از جهان روز بروز غنی‌تر ولی بخش اعظم آن، در فقر و تنگdestی فرو رفت.	۱۱
۱۴۵	از آثار و پیامدهای «منفی» تمدن جدید در حوزه قسط و عدل، «جهان نظامی شده و محصور در تسليحات» را توضیح دهید. پاسخ: امروزه، مردم جهان هر لحظه در مخاطره به کارافتدن سلاح‌هایی هستند که می‌توانند چندین بار، تمام جمعیت بشر و امکانات موجود روی کره زمین را نابود کند. انباری‌های اسلحه، ابانته از پیچیده‌ترین سلاح‌های کشتار جمعی، از جمله سلاح‌های شیمیایی و میکروبی است که به کمک دانش جدید ساخته شده است.	۱۲
۱۴۶	دو مورد از مسئولیت‌های ما، در حوزه قسط و عدل را فقط نام ببرید. پاسخ: ۱- مبارزه با ستمگران و تقویت فرهنگ جهاد، شهادت و صبر ۲- استحکام بخشیدن به نظام اسلامی	۱۳
۱۴۷	از مسئولیت‌های ما در دوره تمدن جدید در حوزه قسط و عدل، «مبازه با ستمگران و تقویت فرهنگ جهاد، شهادت و صبر» را توضیح دهید. پاسخ: یکی از رسالت‌های انبیا، مبارزه با ظلم و برقاری عدل و گسترش حق و حقیقت بوده است. هر چند که بسیاری از مردم با شنیدن سخن حق، دلشان نرم می‌شود و به حقیقت و عدالت می‌گرایند، اما باید هوشیار باشیم که همواره گروهی از اهل باطل هستند که نه تنها زیر بار حق نمی‌روند، بلکه سدواره حق جویی و حقیقتی می‌شوند. زیرا گسترش «عدالت»، منافع آن‌ها را تهدید می‌کند. این گروه‌ها، تا همه را تابع خود نکنند و بوغ اسارت بر گردن دیگران نیفکنند، آرام نمی‌گیرند.	۱۴
۱۴۸	با توجه به فرمایش امام خمینی(ره)، نکته مهمی که همه ما باید به آن توجه کنیم و آن را اصل و اساس سیاست خود با یگانگان قرار دهیم، چیست؟ پاسخ: این است که، دشمنان ما و جهان خواران تا کی و تا کجا ما را تحمل می‌کنند و تا چه مرزی استقلال و آزادی ما را قبول دارند. به یقین، آنان مرزی <u>جز عدول از همه هویت‌ها و ارزش‌های معنوی و الهی مان نمی‌شناشند.</u>	۱۵

۱۴۲	به گفته قرآن‌گریم، دشمنان هرگز دست از مقاله و سیز ما بر نمی‌دارند، <u>مگر</u> «.....» و این فرمایش قرآنی، به‌گدامیک از مسئولیت‌های ما در دوره تمدن جدید در حوزه قسط و عدل، اشاره دارد؟ پاسخ: «این که ما را از دین‌مان برگردانند»—«مبارزه با ستمگران و تقویت فرهنگ جهاد، شهادت و صبر».	۱۷
۱۴۲	طبق فرمایش امام خمینی(ره)، به چه دلیل چه بخواهیم و چه نخواهیم – صهیونیست‌ها، آمریکا و شوروی در تعقیب ما خواهند بود؟ با گدام آیه سوریه، ارتباط دارد و همچنین، به گدامیک از مسئولیت‌های ما در دوره تمدن جدید در حوزه قسط و عدل، اشاره دارد؟ پاسخ: تنا هویت دینی و شرافت مکتبی مان (دینی‌مان) را لکه‌دار کنند».—«دشمنان، هرگز دست از مقاله و سیز با شما بر نمی‌دارند مگر این‌که، شما را از دین‌تان برگردانند»—«مبارزه با ستمگران و تقویت فرهنگ جهاد، شهادت و صبر».	۱۸
۱۴۲	آیا دعوت به حق و عدالت را می‌توانیم منحصر به صحبت و شعار کنیم؟ توضیح دهید. پاسخ: اگر واقع بینانه نگاه کنیم، در می‌باییم که «خیو»، بلکه برای تحقیق سخن حق، باید برنامه‌ریزی کرد، قیام نمود و شوایطی فراهم گرد تا موانع حق و حق پرسنی از جامعه خود و جهان زدوده شود؛ این مهم میسر نمی‌شود مگر با تلاش و پشتکار، جهاد و آمادگی برای شهادت در راه خدا و تحمل همه سختی‌های این راه، که همان راه حق و حقیقت است.	۱۹
۱۴۲	مهنمترین عامل برای حضور گار آمدیک گشور در میان افکار عمومی جهان گدام است؟ بنویسید. پاسخ: «استحکام و اقتدار نظام حکومتی یک گشور»—یک گشور ضعیف، به طور طبیعی متزوی می‌شود و همراه و همدمی در دنیا نمی‌باید.	۲۰
۱۴۲	مهنمترین عوامل استحکام نظام اسلامی را بنویسید. پاسخ: ۱- استحکام پایه‌های اقتصادی ۲- تلاش برای کاهش فقر ۳- توسعه عدالت در همه ابعاد ۴- تقویت اتحاد ملی، انسجام اسلامی و مشارکت عمومی	۲۱
۱۴۲	تمدن جدید، چگونه به نهاد «خانواده» بیشترین آسیب‌ها را اورد گردد؟ پاسخ: تمدن جدید با نگاه ماذقی به «انسان» به ویژه در حوزه زن و مرد، بیشترین آسیب‌ها را به نهاد «خانواده» اورد کرده است.	۱
۱۴۲	سه مورد از آسیب‌های تمدن جدید نسبت به نهاد خانواده را بنویسید. پاسخ: ۱- فروپاشی نهاد خانواده ۲- بی‌بند و باری جنسی ۳- استفاده ابزاری از زنان	۲
۱۴۳	«خانواده هسته‌ای» و «خانواده گسترده» را تعریف کنید. پاسخ: خانواده هسته‌ای: به خانواده‌ای گفته می‌شود که از پدر، مادر و فرزندان مرکب و تشکیل شده است. خانواده گسترده: آن نوع خانواده‌ای است که علاوه بر پدر، مادر و فرزندان؛ اقوام و خویشاوندان را نیز شامل می‌شود.	۳
۱۴۳	در غرب قدیم مانند همه سوزمین‌های دیگر، علاوه بر خانواده هسته‌ای، خانواده گسترده هم نمود فراوان داشت. ص غ	۴
۱۴۳	آیا در غرب، در خلال دو نسل گذشته، تنها «خانواده گسترده» متلاشی شد؟ توضیح دهید. پاسخ: «خیر»—زیرا خانواده هسته‌ای نیز به ترتیج از هم گسیخته‌گردید. امروزه بیش از ۵۰ درصد همه ازدواج‌هایی که در مراکز شهری بزرگ آمریکا و بخش اعظم اروپا صورت می‌گیرد به «طلاق» می‌انجامد. بر این پدیده‌ها باید این واقعیت را نیز افزود که، امروزه شمار فزاینده‌ای از کودکان در غرب، در خانواده‌ها یا خانه‌هایی بزرگ می‌شوند که پدر یا مادر در آن حاضر نیست و آن یکی هم که حاضر است چون نمی‌تواند یک تنه وظیفه پدر و مادر را تأمین ایفا کند، غالباً از زیر بار مسئولیتی که پدرها و مادرها در خانواده‌های اصیل برای انتقال دادن ارزش‌های اخلاقی به جوانان بر عهده داشته‌اند، شانه خالی می‌کنند و لذا بسیاری از جوانان ناجارند به تدریج خودشان زندگی‌شان را شکل دهنند.	۵
۱۴۳	در گدام گشور غربی، ۹ میلیون نفر تنها زندگی می‌کنند، به گونه‌ای که دولت این گشور ناجار شده، وزارت خانه‌ای به نام «وزارت تنهایی» ایجاد کند؟ پاسخ: «انگلستان».	۶

۱۴۳	از آسیب‌های تمدن جدید به نهاد خانواده، «بند و باری جنسی» را توضیح دهد. پاسخ: امروزه بیندو باری جنسی آن چنان در «غرب» رواج یافته است که بسیاری از مردم به این نتیجه رسیده‌اند که، توان اصلاح و مبارزه با آن را ندارند. از این رو، به ناچار در پی آن برآمده‌اند که ضوابط و معیارهای اخلاقی را تغییر دهند. به عنوان مثال، در میان غربیان جدید، دیگر هیچ گونه ضابطه و معیار مذهبی یا اخلاقی که منشأ الهی داشته باشد، معنا ندارد.	۷
۱۴۳	در سال ۱۹۶۰ در آمریکا، موجب شد که آمار فرزندان بدون پدر در خانواده‌های تک‌سپریست از ۴ درصد در این سال، به ۲۰ درصد در سال ۱۹۹۰ و به حدود ۵۰ درصد در سال ۲۰۰۵ برسد. این اتفاق نتیجه تصویب کدام قانون در کشور آمریکاست و ناشی از کدام یک از آسیب‌های تمدن جدید به نهاد «خانواده» است؟ پاسخ: تصویب قوانین حمایت از خانواده‌های تک‌سپریست (که بیشتر، شامل خانواده‌ای می‌شود که زن در روابط نامشروع صاحب فرزند شده است) - «بند و باری جنسی».	۸
۱۴۳	از آسیب‌های تمدن جدید به نهاد خانواده، استفاده ابزاری از زنان» را توضیح دهد. پاسخ: استفاده ابزاری از زنان برای تبلیغ کالاهای سرمایه‌داران، تشویق آنان به پوشیدن لباس‌های نامناسب و تحریک‌کننده، عادی شدن روابط نامشروع میان زنان و مردان در برخی کشورها و تجارت گسترده زنان به عنوان کالای جنسی، روی دیگر تمدن جدید است. اگر لایه ظاهری و سطحی موقعیت زن در دنیا امروز، که بسیار زیبا و خوش منظر آراسته شده، کنار رُد و باطن آن آشکارگردد، خواهیم دید که سودآوری «تجارت فحشا» در حال زیاده‌گویی سبقت از تجارت مواد مخدوش‌والسلحة است. سود این تجارت، سالانه ۵۲ میلیارد دلار است.	۹
۱۴۴	نتیجه غفلت بزرگ غرب از خداوند و نیازهای معنوی انسان، چه بود؟ توضیح دهد. پاسخ: آسیب‌ها و بیماری‌های خطرناکی است که امروزه بسیار عادی جلوه می‌کند. در هیچ دوره‌ای این گونه غفلت‌ها به شدت امروز مشاهده نشده و توجه به نیازها و خواسته‌های مادی نیز به گستردگی امروز نبوده است. اگر بعد معنوی و الهی انسان دارای اهمیت و جایگاهی در تمدن جدید بود، و اگر به زنان آن گونه که «دین اسلام» بها می‌دهد، بها داده می‌شد، حتماً وضع دیگری در تولید فیلم‌ها، رمان‌ها و تصاویر تبلیغاتی حاکم می‌شد.	۱۰
۱۴۴	به سؤالات زیر، پاسخ دهد: کدام نهاد، کانون رشد فضیلت‌ها و باکی‌ها و محل تربیت نسل‌های خلاق، توانمند و با همت است؟ پاسخ: خانواده. مسئولیت ما در حوزه خانواده چیست؟ پاسخ: تلاش در جهت تحکیم بنیان خانواده تحکیم بنیان خانواده، سبب چه نتایجی می‌شود؟ پاسخ: سبب رشد فضائل اخلاقی در جامعه، کاهش فساد و جرم و حضور انسان‌های با فضیلت و کارآمد در جامعه می‌گردد. نتایج و یامدهای سست شدن بنیان خانواده را بنویسید. پاسخ: فساد و تباہی گسترش می‌یابد و نسل‌هایی که از قوت و قدرت روحی کافی برخوردار نیستند، مسئولیت‌های اجتماعی را بر عهده می‌گیرند.	۱۱ الف ب ج د
۱۴۴	وقتی حضرت ابراهیم (ع) و حضرت اسماعیل (ع)، پایه‌های خانه کعبه را بالا بر دند و بنای یک جامعه نوحیدی را گذاشتند؛ برای چه گسانی دعا کردند و این کار آن‌ها، چه نتیجه‌ای در بود؟ پاسخ: نه تنها برای خود دعا کردند، بلکه از خداوند خواستند که ذریته و نوادگانی به آنان عطا کند که ادامه دهنده راه «توحید» و «اسلام» باشند. چنین ذریه‌ای فقط در خانواده‌هایی که خود، اهل «یکنایرسی = توحید» باشند و «مودت و رحمت» میان آنان برقرار باشد، امکان پذیر است.	۱۲
۱۴۵	گدام گزینه درباره موسیقی‌های امروز غرب، «فرست» «ییان شده است؟ (الف) از تسليیم در مقابل خداوند مایه گرفته است ☐ (ب) به سلامت و آرامش نفس کمک می‌کند ☐ (ج) در خدمت تلاش و مبارزه و اصلاح نظام اجتماعی است ☐ (د) به تخریب روح و روان کسانی می‌پردازد که به دامن آن‌ها پناه برده‌اند ☐	۱۳
نکته: در اندیشه و تحقیق صص ۱۴۴ و ۱۴۵ سؤالات مهم دیگری وجود دارد که داشت آموزان عزیز باید به آن‌ها دقت کنند!		

بازمی‌بندی درس دین و زندگی ۳ رشته‌های علوم تجربی و ریاضی پایه دوازدهم
سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷

ارزشیابی کتاب در دو بخش انجام می‌شود:

الف- ارزشیابی مستمر

۱. قرائت صحیح آیات شریفه: ۴ نمره

۲. انجام فعالیت‌های داخل درس (مانند تدبیر در قرآن، فعالیت کلاسی و...) و پرسش از متن: ۸ نمره

۳. حضور فعال در فرآیند تدریس و مشارکت در گفت و گوهای کلاسی: ۵ نمره

۴. پاسخ به سوال‌های بخش اندیشه و تحقیق: ۳ نمره

انجام پیشنهادها، نگارش مقالات تحقیقی و انجام کارهای هنری و ادبی تا دو نمره به معدل نمره مستمر اضافه

می‌کند.

ب. ارزشیابی پایانی

- ارزشیابی پایانی نوبت اول، شامل ارزشیابی از قرائت آیات (۴ نمره) و آزمون کتبی (۱۶ نمره) می‌باشد..

در بخش قرائت از هر دانش آموز از حدود دو صفحه از آیات ابتدایی هر درس، امتحان قرائت به عمل می‌آید.

- ارزشیابی پایانی نوبت دوم به صورت نهایی و کتبی می‌باشد و ۲۰ نمره کامل را به خود اختصاص می

دهد (ارزشیابی نوبت دوم **فاقد آزمون قرائت می‌باشد**).

بارم آزمون کتبی

عنوان	پایانی نوبت اول	پایانی نوبت دوم	پایانی نوبت دوم شهریور، بزرگسالان
۷ نمره	درس اول	۳ نمره	
	درس دوم	۳ نمره	
	درس سوم	۲ نمره	
	درس چهارم	۲ نمره	
	درس پنجم	۳ نمره	
	درس ششم	۳ نمره	
	درس هفتم		
۷ نمره	درس هشتم		
	درس نهم		
۶ نمره	درس دهم		
	قرائت	۴ نمره	
۲۰	جمع	۲۰	

توجه:

- آیات ابتدای هر درس برای قرائت در کلاس است و صرفاً در ارزشیابی مستمر و پایانی به صورت شفاهی از دانشآموزان بررسیده می‌شود و نباید هیچ‌گونه سوالی در امتحانات کتبی و آزمون‌های ورودی دانشگاه‌ها از این آیات طراحی شود.
- ترجمه آیاتی که در مقابل صفحه قرائت و قبل از شروع درس آمده، جزو محتوای آموزشی نیست و صرفاً جهت آشنایی دانشآموزانی که تمایل به دانستن مفاهیم این آیات دارند، قرار داده شده است. از این قسمت در آزمون‌ها، اعم از آزمون‌های کتبی و شفاهی در نظام آموزشی آموزش و پرورش و آزمون‌های ورودی دانشگاه‌ها، نباید سوالی طرح شود.
- قسمت‌های «بیشتر بداینیم»، «پیشنهاد»، «پاورقی‌ها»، «دانش تکمیلی» و «پاسخ سوالات شما»، فقط برای توسعه اطلاعات و کسب نمره تشویقی است و در امتحانات مستمر و پایانی و آزمون‌های ورودی دانشگاه‌ها نباید از این قسمت‌ها سوال طرح شود.
- حفظ کردن عین آیات و روایات ضروری نیست، بلکه برداشت و استبطاط از آنها اهمیت دارد. از مفاهیم آیات باید به گونه‌ای سوال طراحی شود که مرتبط با موضوعات درس باشد.